

SVERIGES AMBASSAD
BUDAPEST

1987-05-27

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET
Pol./ESK

1987-06-05

Åtgärd se delgivningsföreläggande

Departementsrådet
Peter Osvald
Pol I

Utrikesdepartementet

147/001

INKOM UD		
1987-06-01		
AVD.	PER.	HAL
p	2	EuI

AP-artikel om Wallenbergmonumentet

(1 bil) ✓

Broder,

I anslutning till tidigare rapportering härifrån i ämnet översänder jag härmed kopia av en Associated Press-release av den 15 maj, som jag ingenstans stött på i tryckt skick. Kuriöst nog fick jag den av en medarbetare vid den ungerska "Daily News/Budapester Nachrichten" vid en middag i förra veckan. - I artikeln sägs att en icke-identifierad person skulle ha uppträtt vid invigningsceremonin och talat för "Hungary's dissident community" resp för "Hungary's democratic opposition", men det bör i så fall ha skett efter ceremonin, ity att ingen av oss mer officiellt deltagande utlänningar lade märke till någon dylik "extraaktör", men det hela kan ju ha utspelat sig strax efter det att vi hade avlägsnat oss. - I artikeln uppges också felaktigt att Nina Lagergren själv skulle ha deltagit i den ceremoni som ordnades vid minnesmärket av World Jewish Congress åtta dagar före den officiella invigningen: det var ju Stefan Meisels från Judiska föreningen, som läste upp hennes budskap (vars ordalydelse jag dock själv varken uppfattade eller sedan fick del av).

Stefan Meisels

Tina

Ragnar Dromberg

Ragnar Dromberg

BO

UTRIKESDEPARTEMENTET

Politiska avdelningen

Enhet

Datum

Handläggare

POL/FSK 870605

5 Juli 82

☐ RAPPORT ☒ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☐ PM ☐ ÖVR

Godkännes

Ort/Datum/Nr eller namn

Oswald- Dromberg 870527

Angående

AP-artikel om Waldenbergsminnen

☐ HEMLIGSTÄMPLAS

Delges för kännedom

utan bil

☒ jämte
samt biljämte
bil nrjämte bil
där så angivitsbil kan lånas
på UD tel:

	Bil		Bil		Bil		Bil
☐ Konungen		☐ Statssekr		☐ IMPOD		☐ Svenska FN-förbundet	
☐ Regeringen	20 ex	☐ IM-enh A		☐ Swedfund		☐ Östekonomiska byrån	
☐ Statsministern		☐ I-sekr A		☐ LO/TCO:s bist nämnd		☐ Bankföreningen	
☐ Chef Fö		☐ I-enh Fi		☐ Sv kyrkans mission		☐ Exportr	
☐ Chef I		☐ I-enh Fö		☐ IVA		☐ Industriförb	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr I		☐ STU		☐ Grossistförb	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Svensk kärnbränsle AB		☐ Sthlms Handelsk	2 ex
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Statens kärnkraftsinsp		☐ LO	
☐ Riksdagens talman		☐ I-sekr		☐ Statens strålskyddsinst		☐ AIC	
☐ Utrnämnd/Utrusk/Europa-		☐ SSLP, Fö		☐ Televerket		☐ TCO	
☐ rådsdel	53 ex	☐ KMI		☐ Statens rymddeleg		☐ SAF	
☐ Utrikesnämnden	23 ex	☐ Fst		☐ Invandrarverket	2 ex		
☐ Utrusk	33 ex	☐ Ch Fst/Op 5		☐ Forskningsberedningen			
☐ Europarådsdel	12 ex	☐ Arméstaben FN-avd		☐ Miljöförberedningen			
☐ Utrusk kanslichef		☐ FOA	2 ex	☐ I-sekr Naturvårdsverk			
☐ Förutsk kanslichef		☐ SIPRI		☐ Sekr f framtidsstud			
☐ Riksdagsman		☐ EKN		☐ Nordiska Rådets sv del			
☐ Riksdagsman		☐ KK	5 ex	☐ Svenska institutet			
☐ Riksdagsman		☐ Riksbanken		☐ Nordiska Afrikainst			
☐ Statssekr Fö		☐ SIDA		☐ Latinamerikainst			
☐ Statssekr		☐ BITS		☐ Utrikespol institutet			
☐ Statssekr		☐ SAREC		☐ Europainstitutet			

fru Tina Lagare
Rasmus Wallenberg-
föreningen
Stefan Menseks
JLIDNK förening

☐ Större beskickningar FN-representationen	9 ex	☐ Beijing	☐ London	☐ Paris	☐ Washington 2 ex
		☐ Bonn	☐ Moskva	☐ Tokyo	☐ FN-repr
☐ Norden	4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik
		☐ Belgrad	☐ Budapest	☐ Prag	☐ Warszawa
☐ Övriga Östeuropa	7 ex	☐ Berlin A	☐ Bukarest	☐ Sofia	
		☐ Ankara	☐ Bryssel	☐ Lissabon	☐ Rom
☐ Övriga Västeuropa och Canada	16 ex	☐ Athen	☐ Dublin	☐ Madrid	☐ Wien
		☐ Bern	☐ Haag	☐ Ottawa	☐ Bryssel-del
				☐ Paris-del	
☐ Nordafrika	5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis
		☐ Abu Dhabi	☐ Bagdad	☐ Damaskus	
☐ Mellanöstern	8 ex	☐ Amman	☐ Beirut	☐ Jeddah	☐ Kuwait
		☐ Bangkok	☐ Dhaka	☐ Jakarta	☐ New Delhi
☐ Övriga Asien och Australasien	18 ex	☐ Canberra	☐ Hanoi	☐ Kuala Lumpur	☐ Panmunjom
		☐ Colombo	☐ Islamabad	☐ Manila	☐ Pyongyang
☐ Övriga Afrika	13 ex	☐ Abidjan	☐ Dar-es-Salaam	☐ Harare	☐ Lagos
		☐ Addis Abeba	☐ Gaborone	☐ Kinshasa	☐ Luanda
☐ Latinamerika	12 ex	☐ Bogotá	☐ Buenos Aires	☐ Guatemala	☐ Lima
		☐ Brasília	☐ Caracas	☐ Havanna	☐ Managua
		☐ Antwerpen	☐ Chicago	☐ Hongkong	☐ Los Angeles
☐ Vissa lönade konsulat	17 ex	☐ Barcelona	☐ Frankfurt	☐ Istanbul	☐ Minneapolis
		☐ Berlin Gk	☐ Hamburg	☐ Leningrad	☐ Montreal
				☐ Rio de Janeiro	

☐ Utrikesministern	☐ Transportsekt	☐ Statssekr f int u-samarb	☐ Chef SSB	☐ Norström
☐ Wretborn	☐ Folkrättssakkunnige	☐ Chef multilat enh	☐ Rapportöversikten	☒ 7 Juli 82 P1/FSK
☐ Utrikeshandelsmin	☐ Statssekr f utr hand	☐ Chef bilat enh	☐ Regeringspärmen	
☐ Kabinettssekr	☐ Chef H-enh	☐ Chef planerings enh	☐ Theorin	
☐ Chef kabsekr kansli	☐ Förhandlingsgruppen	☐ Biståndsinpektören	☐ Edeen	
☐ Anderman	☐ KSA	☐ Chef protokollet	☐ Wahlbäck	
☐ Chef Pol avd	☐ Chef Rättsavd	☐ Chef press- o inf enh	☐ Marling	
☐ Chef Pol 1-5	☐ Chef R	☐ Chef pressbyrån	☐ Bekeris	
☒ Chef Pol	☐ Expeditionschefen	☐ Chef inf byrån	☐ Hjärpe	
				☐ Åter enh

00543

R 1 FT361 288

WALLENBERG MONUMENT

BUDAPEST DEDICATES MONUMENT TO 'HERO OF HUMANITARIANISM'

BY ROLAND PRINZ

ASSOCIATED PRESS WRITER

BUDAPEST, HUNGARY (AP) - AFTER MORE THAN 40 YEARS OF OFFICIAL SILENCE ABOUT RAOUL WALLENBERG, THE CITY OF BUDAPEST ON FRIDAY HONORED THE SWEDISH DIPLOMAT WHO SAVED THOUSANDS OF HUNGARIAN JEWS FROM THE HOLOCAUST AND PRAISED HIM AS "A HERO OF HUMANITARIANISM."

ABOUT 300 PEOPLE, INCLUDING WESTERN DIPLOMATS, MUNICIPAL OFFICIALS AND AN UNIDENTIFIED MAN WHO SAID HE SPOKE FOR HUNGARY'S DISIDENT COMMUNITY CROWDED AROUND THE BRONZE STATUE OF WALLENBERG PUT UP IN A RESIDENTIAL AREA OF NORTH BUDA LAST MONTH.

THE HUNGARIAN GOVERNMENT WAS NOT OFFICIALLY REPRESENTED AT THE HALF-HOUR CEREMONY FOR WALLENBERG, WHO WAS ABDUCTED BY HUNGARY'S SOVIET ALLIES IN 1945 AND IMPRISONED IN THE SOVIET UNION.

MEMBERS OF THE WALLENBERG FAMILY, WHO DISCOUNT SOVIET STATEMENTS THAT WALLENBERG DIED IN 1947 AND ASSERT HE IS STILL ALIVE, WERE INVITED TO PARTICIPATE IN THE CEREMONY, BUT THEY DID NOT COME TO BUDAPEST.

ENIL PEJAK, A BUDAPEST OFFICIAL OF THE COMMUNIST-LED 'PATRIOTIC PEOPLES' FRONT, LAUDED WHAT HE CALLED WALLENBERG'S COURAGE AND RESOLUTION, BUT DID NOT MENTION THE CIRCUMSTANCES OF HIS DISAPPEARANCE.

"RAOUL WALLENBERG... TURNED INTO A HERO OF HUMANITARIANISM AMID DIFFICULT CIRCUMSTANCES," PEJAK SAID. "THIS IS WHY HE LIVES IN THE MEMORY OF THE PEOPLE OF THIS CITY."

MORE

21286 15 05 87

00545

R I FT365 288

BUDAPEST * WALLEMBERG MONUMENT 2

WALLEMBERG WAS LAST SEEN IN BUDAPEST IN FEBRUARY 1945. SOVIET AUTHORITIES TOLD SWEDEN IN 1957 THAT WALLEMBERG HAD DIED IN MOSCOW'S LYUBYANKA JAIL IN 1947, BUT PRISONERS RETURNING FROM SOVIET CAMPS REPORTED SEEING A MAN FITTING WALLEMBERG'S DESCRIPTION MUCH LATER.

THE BRONZE STATUE, SCULPTED BY HUNGARY'S IMRE VARGA AND DONATED BY FORMER U.S. AMBASSADOR TO HUNGARY NICHOLAS SALGO, SHOWS A DEEPLY SAD MAN IN A COAT OVER WHAT LOOKS LIKE PRISON GARB.

A SMALL PLAQUE ON THE GROUND GIVES THE NAME OF WALLEMBERG, BUT NO DATES OF HIS BIRTH OR DEATH.

THE ABSENCE OF THESE DETAILS AND OFFICIAL SILENCE ABOUT WALLEMBERG FOR MORE THAN 40 YEARS WERE STRONGLY CRITICIZED BY A MEMBER OF THE DISSIDENT COMMUNITY WHO SPOKE TO SOME OF THE CROWD AT THE END OF THE CEREMONY.

THE MAN, WHO DID NOT IDENTIFY HIMSELF, ALSO ATTACKED A MAY 9 ARTICLE IN THE GOVERNMENT DAILY MAGYAR HIRLAP FOR ALLEGING THAT WALLEMBERG HAD LINKS TO U.S. INTELLIGENCE.

"WE HAVE HEARD SOME INSINUATIONS THAT AMERICAN INTELLIGENCE WAS INVOLVED IN WALLEMBERG'S HUMANITARIAN EFFORTS AS THOUGH SOME UNDERSTANDING SHOULD BE MUSTERED BY WAY OF MANIPULATION FOR THOSE WHO CARRIED HIM OFF," SAID THE SPEAKER.

HE SAID HE SPOKE "ON BEHALF OF HUNGARY'S DEMOCRATIC OPPOSITION."

POLICE DID NOT INTERFERE WHEN HE SPOKE.

PARTICIPANTS IN THE CEREMONY INCLUDED SWEDISH AMBASSADOR RAGNAR DROMBERG, U.S. AMBASSADOR MARK PALMER, AND SALGO.

MORE

21316 15 05 87

U0546

R J FT367 288

BUDAPEST - WALLENBERG MONUMENT 3

ASKED WHY HE DONATED THE STATUE, SALGO TOLD THE ASSOCIATED PRESS: "I FELT THAT HUNGARY OWES MUCH TO WALLENBERG AND SINCE OFFICIAL ACTION ON SUCH A DELICATE MATTER SOMETIMES IS VERY LATE TO COME, I FIGURED THAT A PRIVATE INITIATIVE WOULD FACILITATE BUILDING BRIDGES."

VARGA, 65, SAID HE BEGAN THE STATUE ABOUT THREE YEARS AGO BECAUSE HE WANTED TO FOLLOW THE EXAMPLE OF HIS PROFESSOR, PAL PATZAI, WHO COMPLETED THE FIRST WALLENBERG STATUE IN 1948.

THAT MEMORIAL MYSTERIOUSLY VANISHED BEFORE IT WAS TO BE DEDICATED IN SPRING 1949. IT WAS DISCOVERED IN 1953 IN FRONT OF A PHARMACEUTICAL FACTORY IN DEBRECEN IN NORTHERN HUNGARY.

VARGA SAID TWO BLOCKS OF SWEDISH GRANITE THAT NOW FLANK THE STATUE HAD BEEN STORED FOR SOME TIME IN THE GARDEN OF THE U.S. EMBASSY HERE AND THE STATUE WAS FINISHED BEFORE HUNGARIAN AUTHORITIES AGREED TO PUT IT UP.

ON APRIL 8, THE STATE-RUN HUNGARIAN NEWS AGENCY MTI SAID: "TODAY, THE CITY COUNCIL APPROVED THE SETTING UP OF A STATUE OF RAUL WALLENBERG DURING MAY, THE MONTH OF PEACE."

TWO OR THREE DAYS LATER, ACCORDING TO A CITY RESIDENT, IT WAS IN PLACE.

WALLENBERG WAS HONORED MAY 7 BY THE WORLD JEWISH CONGRESS, WHICH INSISTED ON SOME RECOGNITION FOR THE SWEDISH AS ONE CONDITION FOR HOLDING ITS FIRST MEETING IN THE SOVIET BLOC LAST WEEK.

ON THAT OCCASION, WALLENBERG'S YOUNGER SISTER NINA LAGEGREN MADE AN IMPASSIONED APPEAL FOR WORLDWIDE EFFORTS TO DETERMINE HER BROTHER'S FATE.

SHE SAID, "WE CONTINUE TO BELIEVE THAT RAUL WALLENBERG IS ALIVE. THAT IS WHY I APPEAL TO ALL OF YOU ... TO FIND A WAY TO HELP FREE RAUL ... RAUL CANNOT WAIT. HE WILL BE 75 ON AUGUST 4."

END (RP/RS)

2135G 15 05 87

GOOD TIMES

Limited

P.O. Box 3576, Jerusalem. Phone 02-525353

Publishers of the special newspapers in simplified English, *Good Times*, *Just For You*, *ABC Times* and *Sunshine*, and of the Arabic-teaching newspapers for schools, *Salamat* and *Jaridati*. Also publishers of English, Arabic and Hebrew textbooks, and of the History newspaper for schools *Amenu*.

May 27, 1987

Mr. Sven Hirdman,
The Ambassador of Sweden
The Swedish Embassy
Tel Aviv

Dear Mr. Hirdman,
Following our meeting in your office in April I am happy to be able to present you here with our latest news about Raoul Wallenberg. I am aware that many people would be very sceptical that such contacts can exist at all but I assure you that they can and do almost daily. I should be very happy if you would pass on the report to your Prime Minister to help your Government in its efforts to secure the release of Raoul Wallenberg.

Please let me know if I can be of further assistance,

Israel Cohen

PC

INK UTRIKESDEP		
Dnr...../.....		
1987-06--9		
Avd	Gr	Mål
P	2	En I

1987-06-05 Nr. 86

Raoul Wallenberg

Överlämnas av amb i Tel Aviv
till utrikesdepartementet.

Staffan Duhs
Staffan Duhs

INK. AMB. TEL AVIV		
Dnr. 15/217		
1987 - 06 - 02		
AVD.	GR.	MAL
R	18	Wallenberg

aa
SJ

GOOD TIMES

Limited

P.O. Box 3576, Jerusalem. Phone 02-525353

Publishers of the special newspapers in simplified English, *Good Times*, *Just For You*, *ABC Times* and *Sunshine*, and of the Arabic-teaching newspapers for schools, *Salamat* and *Jaridati*. Also publishers of English, Arabic and Hebrew textbooks, and of the History newspaper for schools *Amenu*.

The Hon. Ambassador

May 28, 1987

*The Ambassador of
Sweden*

RE: UP-TO-DATE TRANSCRIPT OF OUR CONTACTS WITH RAOUL WALLENBERG
(STRICTLY CONFIDENTIAL)

Dear Mr. Ambassador,

As co-publisher of the recent best-selling book 'Raoul Wallenberg is Alive' by Efim Moshinsky I take great pleasure in here enclosing a copy of a unique transcript of a recent 3-hour contact session with Raoul Wallenberg through experts with extraordinary extra-sensory and telepathic powers. I personally took part in this and other sessions and can vouch for their amazing authenticity. Quite simply these people are able to see, speak to and help to heal Wallenberg and clearly establish that he is alive although in a very weak and sickly state.

In view of these contacts we feel that there is very little time left to secure the release of Raoul, although subsequent contacts do make us more optimistic that the Soviets ~~are~~ may be preparing him for release.

I do feel however that your head of government should be made aware of our contacts so that governments all over the world may consider how best to act to speed his release.

Please understand that I act here as an objective and respected publisher and journalist whose sole aim is to help an innocent and greatly wronged hero.

At this stage please keep our report strictly confidential. I shall be happy to provide future reports if this may help your Prime Minister or Head of State in contacts with the Soviet Union.

May I ask you therefore to kindly pass on this transcript to your Prime Minister or Head of State without delay, since every day and hour may be crucial for Raoul Wallenberg.

With sincere thanks and good wishes,

David Herman (Publisher)

David Herman

GOOD TIMES

Limited

P.O. Box 3576, Jerusalem. Phone 02-525353

Publishers of the special newspapers in simplified English, *Good Times*, *Just For You*, *ABC Times* and *Sunshine*, and of the Arabic-teaching newspapers for schools, *Salamat* and *Jaridati*. Also publishers of English, Arabic and Hebrew textbooks, and of the History newspaper for schools *Amenu*.

THIS BEING A COMPLETE TRANSCRIPT OF THE 3-HOUR MEETING AT THE OFFICE OF THE GOOD TIMES PUBLISHING COMPANY IN JERUSALEM IN THE COURSE OF WHICH DIRECT CONTACT WAS ESTABLISHED WITH RAOUL WALLENBERG IN HIS SOVIET PRISON. THE CONTACT WAS ACHIEVED THROUGH TELEPATHIC ENERGY WAVES. PRESENT AT THIS HISTORIC MEETING, WHICH WAS RECORDED ON TAPE, WERE: DAVID HERMAN, THE CO-PUBLISHER OF 'RAOUL WALLENBERG IS ALIVE', BY EFIM MOSHINSKY, AND TWO LEADING ISRAELI EXPONENTS OF the ELECTRO-MAGNETIC DIMENSION THERAPY, ALSO CALLED 'ABSENT HEALING' WHEREBY THEY ARE ABLE TO MAKE TELEPATHIC CONTACT WITH RAOUL WALLENBERG. THE TWO EXPONENTS WISH TO REMAIN ANONYMOUS, BUT THEY ARE VERY EXPERIENCED IN THIS FIELD.. in this transcript we call them A and B. THE MEETING TOOK PLACE ON THURSDAY, APRIL 23, 1987, IN THE AFTERNOON.

* Before the actual session began A and B told me that they had already made contact with Raoul Wallenberg a few days earlier and had learned the following: He can't pass urine. The lower spine and feet are inflamed and so are his knuckles. His mind is clear, but he is frightened of losing his mind. The atmosphere changes affect his body. He is very depressed. The location of his prison seems to be North-West of Sverdlovsk, a very small place ringed by mountains.

A: He is sitting there. Why is he sitting there? He knows about it that so many people are going free. His sixth sense is very sharp. Because of his sixth sense he is surviving despite the climate, but he hasn't got space to move any more. And more and more he becomes depressed the more there is pressure outside. I told him already two weeks ago and last week that we are trying from outside. The pressure he is getting now it's not his own mind, his mind is fine. It's we people from outside who don't forget him, and want to help him and to see that we can get him out. I would like very much that we can get him alive to Israel, but whole, because the people that went through his hands, that he saved, now live in Israel.

What is very interesting is that he is picking up what I'm saying now... He is picking up exactly what I am saying now. He is with us, his mind is with us, but he can't sit very long, he also can't stand it, and he has got a lot of pain so I'm going to pray....

Is that the place where you're sitting, the prison?

B: Something like West, North-West, a very small place, lower than the area around it, between mountains, but a low place.

A: How does it look from the inside? Are there a lot of prisons?

B: Yes, I got before long yellowish-lit walls. I'm not sure whether there is daylight. He is very emotional. He can hardly swallow it. Tears are running down his eyes of emotion. You see, it's the very first time we are really going to sit down and communicate. Not only giving in him, Raoul can you hear me?

B: Look, I, now blue light and I directed it towards him.

A: Raoul, what else can you tell us about the place where you are over there? We are speaking now here from Jerusalem, really from Jerusalem..

Raoul, go on, go on! You can cry afterwards. Let them run! But it is Jerusalem. Yes, so we're trying to help you with all the energy of Heaven, the Holy City, from the Holy City. Please, now do try to help! He's trying.. He's ready. He's here with us.

GOOD TIMES

Limited

P.O. Box 3576, Jerusalem. Phone 02-525353

Publishers of the special newspapers in simplified English, *Good Times*, *Just For You*, *ABC Times* and *Sunshine*, and of the Arabic-teaching newspapers for schools, *Salamat* and *Jaridati*. Also publishers of English, Arabic and Hebrew textbooks, and of the History newspaper for schools *Amenu*.

WALLENBERG TRANSCRIPT - PAGE TWO

B: He is in a very bad situation because they have disconnected him from everything outside. They don't pass him messages. He is completely disconnected. He has lost direction because there is a kind of movement he is making. He is happy that we have connected with him, but he can't.....the Russians are conscious that people will try to reach him.

A: Raoul, how long have you been in prison, in that prison?

B: What I got.....close to 30 years.

A: In that same cell?

B: No, not quite. He has been transferred a couple of times.....

A: Now, are you sitting by yourself, or is there somebody with you?

B: He is alone and he is being watched.

A: Yes, I got before, too, that he is alone.

D.H.: Can I ask some questions?

A: Yes.... And if you want to ask questions. Raoul, we are ready to reply, right?

B: Wait. Raoul wants very much that we reach him. He just can't tell us any channel. He doesn't know where he is. He has been completely disconnected from the world, and he does say that he knows things.

A: What was it? What was it? Try and communicate with us. In just one word or two. What was it you've seen that made you fall in their trap?

B: So far as I can see, get him, he was connected, he saw some wrongdoings of high officials, and he was thinking of a way, I don't want to say to 'demask,' but, to interfere, and they just.....And this again, a picture which is there... he was taken by force and disconnected from other people, so that he cannot intervene any more, and these people were... There is some heaviness around those who took him. I can't demask what is in their mind. I just see that they are very stony, closed people doing something ugly... there is...

D.H: We tried our best for you, we sent petitions to all the embassies for you.

A: He knows

D: And about the new book...

A: His heart is hot.

B: I got now light. He is with us again. He gets oxygen.

A: We are getting you.

B: His head is clearing now.

A: Speak up, we are getting you very clear, Raoul. Try to remember, all right?

B: Look, can I make a movement? He is doing something like this. He was trying to place something out. I think

was taking out some documents from hanger files, and these were documents probably of the people he wanted to unmask, high officials who were doing wrong to others. He wanted to save somebody and the high officials caught him on this that he was taking. Perhaps he didn't want to do it officially, but he wanted to point out, and after that I see such a strong clash. It's the kind of people who will do anything to shut others down.

BA: Are you willing to reply to some questions Raoul?

B: Yes.

D.H: Can you tell me how he looks today? Can you describe him?

B: He is very swollen, his whole upper body. He hardly moves his fingers. His knees are better than they were, but they are terribly sore, especially the left one.

DH: Has he got teeth still?

B: Rotten, very rotten. He has thin hair, very short cut, balding.

DH: Does he look older or younger than his years?

B: Looks older at present.

GOOD TIMES

Limited

P.O. Box 3576, Jerusalem. Phone 02-525353

Publishers of the special newspapers in simplified English, *Good Times*, *Just For You*, *ABC Times* and *Sunshine*, and of the Arabic-teaching newspapers for schools, *Salamat* and *Jaridati*. Also publishers of English, Arabic and Hebrew textbooks, and of the History newspaper for schools *Amenu*.

WALLENBERG TRANSCRIPT:- PAGE THREE

A: Breathe deeply, Raoul. Can you feel the warmth coming into you now?

B: Yes, and there is warmth coming up to his chest, heart, especially the breast. He has got swollen breast, specially the nipples. His eyes are painful, swollen, red. Especially the left eye is pulling, and the right arm, the right inner arm side is very painful.

A: And he has very bad blood circulation in his feet. He can't bend the leg.

B: And he has also difficulties in bending his back. He turns a little bit to the right. He can't sit completely straight because of the pain he has in his spine.

DH: Can you tell me what kind of room he's in?

A: How big is the room?

B: It is not small. It is not always the same place. Sometimes it seems something like 3 to 4 metres.

A: It's like here.

DH: And he's by himself, alone?

A: Alone, and he's watched.

DH: Are there guards?

A: They are aware that people are trying to contact....

DH: Does he have contact with anybody especially?

B: No, no, no! The guards don't want to pass him any information or connections because they are conscious of ~~other~~ the possibilities....

DH: So, did he send any message to his friends?

A: No.

DH: When was the last message he sent?

A: Four or five years ago. 15 years ago he sent a few letters out.

DH: Does he have a friend in Israel called Felix, who's helping him..?

A: Oh yes, oh yes, oh yes! Whagh, I get smarmore!

DH: Does he know that Felix just wrote a book called 'Raoul Wallenberg is Alive' to help him?

A: He knows from us now that there is contact. He feels, but he didn't know what he feels. He was frightened that he was going to die. He felt something but he knows nothing.

DH: How does he keep up his morale?

A: Very bad...

DH: But he believes that he will be free?

A: That is a small hope. Maybe because from here we are busy, and that is why inside he is smiling. But he doesn't know how long his body can still continue.

DH: Does he want to continue to help him?

A: Very much. Oh sure he does, oh very much, very much!

DH: Does he know that we are doing everything to help him?

A: Yes, he knows, he knows it.

DH: What is his dearest wish?

A: To get away from there and to see the sun and to come here?

GOOD TIMES

Limited

P.O. Box 3576, Jerusalem. Phone 02-525353

Publishers of the special newspapers in simplified English, *Good Times*, *Just For You*, *ABC Times* and *Sunshine*, and of the Arabic-teaching newspapers for schools, *Salamat* and *Jaridati*. Also publishers of English, Arabic and Hebrew textbooks, and of the History newspaper for schools *Amenu*.

WALLENBERG TRANSCRIPT – PAGE

Four

DH: And his family?

A: He's dead, no family any more. His family is those that he saved. They want to receive him.

DH: Why does he think that the Russians are keeping him?

A: They just somehow haven't got the heart to destroy him.

DH: Why does he think they want to keep and not let him go?

A: Because of what we mentioned.

DH: Can I ask more questions?

A: Too many questions...

B: He can't even listen....

A: He's got so much pain in his breast. Please ask short questions. Give us time to answer. He got really in distress and very emotional.

B: We close our eyes to focus better. We aren't in a trance.

A: All the lumbar is without strength, his sacrum is inflamed, the chest is constricted and the neck is stiff, the left hand is in pain...., half of the face is (unclear)... There is no better place to come than to Jerusalem.

A: Now, Raoul, can you feel a little better? We are again with you. Look up into the light of the Lord and you'll get strength there. Raoul Wallenberg. What is the name of his mother?

DH: Maj von Dardel.

A: Raoul Wallenberg, son of Maj von Dardel....

B: Can't you do something about his left hand?

A: Oh, the bascess... breathe deeply. He's too cold because of the cold.

B: You must be in a place close to a river. The whole area is not properly warm, it is wet.

A: Please, Raoul, look into the light.. to the right...

B: Our blue light is reaching him, can you see?

A: Yes, direct it to the hands and specially to the heart area and the ear and the neck, to the GV, to the chest and heart. It's better. Raoul, do not get emotional please, otherwise it hurts you.

We'll contact you again. Now that we found there are some more people... so it's better we give you energy to get better. You're going to get better.....

don't cry. OK? This makes you weak

A: The hand is feeling better. I'm trying to pull the fluid down, to direct it to the urine bladder.

We're going to direct some heat. It goes down.. It's pulling down to the sacrum. His bottom is very cold but there is no pressure on his forehead. His eyes are clear, they are not so burning.

Raoul, when you get tea, keep the tea leaves and put them between your lip and your gums where the bascess is, the swelling. This will do you good. Or sugar... terrible!... salt...

Raoul, are you ready for more questions?

DH: Tell him that we shall do all in our power to free him this year.

A: He starts to cry again.

DH: Did he send any messages to his friend in Israel recently?

A: He thinks about him.

DH: And what is his friend's name?

A: What do you get? The name of his friend.

DH: If I say the name Felix does this mean something to him?

A: Yes, that he says straight away. Straight away gave him a lot of pleasure.

B: He doesn't think he will live so long to be free.

GOOD TIMES

Limited

P.O. Box 3576, Jerusalem. Phone 02-525353

Publishers of the special newspapers in simplified English, *Good Times*, *Just For You*, *ABC Times* and *Sunshine*, and of the Arabic-teaching newspapers for schools, *Salamat* and *Jaridati*. Also publishers of English, Arabic and Hebrew textbooks, and of the History newspaper for schools *Amenu*.

WALLENBERG TRANSCRIPT – PAGE FIVE

DH: Has he any contact with his fellow prisoners in the camp?

A: None.

DH: Is he in a prison camp?

B: But he has no contact with anybody. He can't see outside the window. He is closed up completely because it is cold.

DH: Does he remember any of these names? Trushnovich?

B: It causes him a bad feeling in the stomach.

DH: Another name - Yanini?

A: He is cold. He is not very happy about those names.

B: No, don't mention them. It is not good for him.

DH: They were prisoners with him on Wrangel Island.

B: He isn't able to think as far. He can't don't.

DH: Does the name of Wrangel Island mean anything.

A: He doesn't want to think. It doesn't matter any more. He doesn't even believe he will get out of prison any more still alive. He says this year is still long. He thinks he will not live to get out.

DH: Does he send any message to his friend Felix?

B: Look, to think about this he needs a lot of energy and he hasn't got energy. All he needs is to get healthy again.

DH: Does he want to send through you any message?

A: Not at present. His heart is painful. He thinks that every day he is going to finish.

DH: What name do they give him there?

A: They don't give him a name at all. They don't talk to him. They put his food and he is like an animal. He sleeps there and he lies there or he stands there. The food is cold.

DH: When did he move from his last prison to the new one?

A: One week ago. In the prison he moves often. They change him. There is a little corner where he keeps something like... thinks he keeps something there. Once he was writing and keeping it where he sleeps in a bag in the mattress. He tried, but that's why he got so depressed because they deprived him also of those little things.

A: They want him very much to die quick....

DH: Is he happy that we are trying to help him?

B: Very. That is why he is so emotional. That's why it makes him so weak now. He wants us to stop.

DH: But our efforts to help him should go on?

A: But quick because he thinks that this year he is already in the other world. He thinks he is going to die within a month.

DH: Tell him to keep strong till his birthday in August.

END OF TRANSCRIPT

1987-06-10

P 2

Ambassadör Rune Nyström
Utrikesdepartementet

161/001

INKOM UD		
1987-06-10		
A.S.	FR.	MAL
P	2	En

Belgiens Wallenberg-förening

(1 bil)

Broder,

Från grundaren av Belgiens Wallenberg-förening, en M. Willy Fautre, har vi mottagit ett telex den 1 juni 1987 där man som bakgrund till att man uttrycker en förhoppning att Wallenberg-saken skall kunna föras framåt, redogör för de senaste aktiviteterna i Belgien i vad avser i Sovjet försvunna belgiska medborgare. Fautre refererar sålunda bl a till ett möte i Bryssel nyligen mellan de belgiska och franska föreningarna som söker verka för klarläggande av sådana försvinnanden, varvid dessa överenskom att samordna sina ansträngningar hos de sovjetiska myndigheterna.

./.

Jag bifogar en kopia av telexet i fråga för Ditt intresse.

Kaj Sundberg
Kaj Sundberg

mw

*Ö.S. Stoppas vi Seappa neste
gag i Hestabole.*

21143 svensk b
56143 glisi b

15 381
06 01
P 2 R.W

communiqué diffuse par willy fautre, membre fondateur du comité wallenberg en Belgique, afin que cette dépêche soit repercutée dans la presse suédoise et puisse promouvoir la cause de Raoul Wallenberg.

telex nr 1317

23 mai

communiqué diffuse par l'association belge des familles de disparus (abfd)

de l'espoir pour les familles de belges disparus en urss?

depuis que Mikhaïl Gorbatchev a décrété la glasnost et la perestroïka dans son pays, l'espoir a de nouveau repris chez les familles de belges portés disparus en URSS après qu'ils aient été libérés des camps nazis par l'armée rouge à l'issue de la seconde guerre mondiale. des gestes concrets et récents témoignent en effet d'un plus grand esprit d'ouverture et de transparence dans ce domaine également. à la fin de l'été dernier, M. Robertz de Welkenraedt apprenait, grâce aux démarches entreprises à sa demande par les autorités belges auprès de Moscou, que son père Hubert Robertz, incorporé de force dans la Wehrmacht, était décédé le 7 avril 1945 et avait été enterré au cimetière de Kirsanov dépendant du camp de Tambov. d'autre part, les autorités soviétiques révélaient les noms de 30 autres belges inhumés au même endroit. depuis lors, M. Robertz s'est adressé directement à la Croix-Rouge soviétique pour obtenir un complément d'information. il y a quelques semaines, il a reçu, à sa grande surprise, une réponse indiquant le lieu et la date de la capture de son père par l'armée rouge, ce qu'il avait toujours ignoré depuis plus de 40 ans.

au début du mois de mai, les associations française et belge de familles de disparus (ASFD et ABFD) se sont rencontrées à Bruxelles à l'initiative de Pierre Rigoulot, auteur du livre 'des français au goulag' et de Willy Fautre, auteur de 'nos prisonniers du goulag'. ces deux organisations ont décidé de coordonner leurs efforts en vue d'obtenir des autorités soviétiques un maximum d'informations sur leurs disparus en URSS et de prendre prochainement des contacts avec des associations similaires œuvrant dans d'autres pays européens.

depuis lors, l'association belge des familles de disparus (ABFD) a constitué près d'une centaine de dossiers sur base d'informations qui ont été récemment transmises par les familles concernées et elle les a communiqués au ministère des affaires étrangères. par une lettre datée du 12 mai, M. Tindemans a informé l'ABFD que ses services rouvriraient le dossier des belges disparus en URSS et étaient disposés à reprendre les recherches et les enquêtes, même pour des cas où des jugements déclaratifs de décès ou des décisions de présomptions de décès avaient été prononcées. les dossiers constitués par l'ABFD et complétés par le ministère des affaires étrangères seront transmis à l'ambassade belge à Moscou.

l'ABFD a le ferme espoir que Mikhaïl Gorbatchev voudra bien communiquer aux autorités belges les dates, lieux de décès et d'inhumation des belges décédés en URSS. elle souhaite également que les adresses des survivants - même s'ils ont été amenés à changer de nationalité - lui seront communiquées et que le droit à la correspondance avec leurs familles en Belgique leur sera garanti.

l'ABFD a été créée en 1943 dans le but de rechercher les disparus belges de la guerre 1940-45, qu'ils soient prisonniers politiques, prisonniers de guerre ayant combattu dans l'armée belge, enrôlés de force ou travailleurs obligatoires, de les rapatrier en Belgique vivants ou morts, ou tout au moins de localiser leurs sépultures.

(willy fautre, porte-parole de l'abfd 067/ 55 56 14)

informations complementaires utiles:

abfd (me gonsette) 119 tomberg, 1200 bruxelles. 02/ 771 47 19

m. robertz 097/ 83 11 82

m. fautre 067/ 55 56 14

livres de reference sur le sujet:

des francais au goulag (pierre rigoulot) fayard 1984

nos prisonniers du goulag (willy fautre) aces, b.p.7, 7490 braine-le-comte.

verlorene jahre (heinrich toussaint) editions grenz-echo.eupen,1937.

⊕

21143 svensk b

56143 glisi b

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Handläggare: Kr Sven Julin

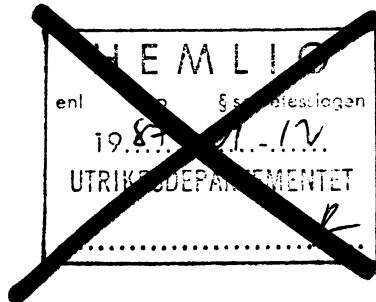
100/011
PROMEMORIA
1987-06-12

P2Eu¹⁽⁴⁾

ex f kdm t
Kabsekr
Polch
Ch Pol I
L-Å Nilsson, Moskva
Amb. Warszawa (onr)

exp 87-06-12/B

pol

HEMLIG

Britt och Hans Ehrenstråle om Raoul Wallenberg
(1 bil.)

Makarna Ehrenstråle utkom 1980 med boken "Sju dagar i oktober 1947" i vilken de redogör för hur de under sin verksamhet för Svenska Europahjälpen i Polen på tips av en amerikansk ambassadtjänsteman (förmodligen underrättelseofficer) och medhjälp av partisaner i den sydöstra delen av landet leddes till en svårt sårad person som uppgavs vara Raoul Wallenberg. I förordet uppger de att "Vi respekterade sekretessen kring fallet och vi överlämnade en rapport om det vi erfarit till utrikesdepartementet...Vi skulle ha fortsatt med denna självpåtvungade diskretion om inte den nyligen offentlighiggjorda dokumentsamlingen från UD fått oss att bryta tystnaden. Det är inte så mycket dokumentens

innehåll som har varit avgörande för vårt beslut. Det är framförallt vad dokumenten inte innehåller, men som vi väntat oss att finna där, som gör det angeläget för oss att ta till orda".

Mycket komprimerat går deras redogörelse ut på att de i Warszawa kontaktades av personer som uppgav att Raoul Wallenberg skulle befinna sig i dåligt tillstånd bland partisaner i sydöstra Polen, i en skog inte långt från Krakow. De tog sig dit i hemlighet, där Lillan Broman-Rosengren (sedermera fru Britt Ehrenstråle) leddes till ett skjul i vilket tre svårt sårade personer låg. De hade befunnit sig på ett tåg på väg till Prag som hade saboterats av partisanerna, varvid de hade fått skottskador. Den person som utpekades som Raoul Wallenberg var så illa däran att han inte kunde tala, och fru Ehrenstråle hade då inga möjligheter att identifiera honom eftersom hon inte var säker på hans utseende. (Underligt nog säger hon inget om de utseendemässiga jämförelser som hon i efterhand oundvikligen måste ha gjort med hjälp av foton). Några identitetshandlingar fanns inte, men hon fick med sig en ränsel tillhörande den sårade personen med initialer som "påminde om W.R". Hon såg till att hon fick hans fingeravtryck på ränseln, som hon sedan överlämnade till ovannämnde amerikan i förhoppning om att man skulle ordna med en identifiering. Hon fick tillbaka ränseln och har den fortfarande i sin ägo.

Enligt en beledsagande polsk överste skulle anledningen till att Wallenberg tillfångatagits ha varit att han tagit emot dokument som emanerade från en judisk atomforskare i Tyskland. Dessa skulle vidarebefordras till USA. De fortsatta kannstöperierna gick ut på att Wallenberg kunde ha setat i sovjetisk fångenskap emedan den svenska regeringen fann sig föranlåten

att hålla hemligt att den hade papperen i sin besittning...

Makarna Ehrenstråle rapporterade sina upplevelser till ministern Westring och legationsrådet Kronvall vid beskickningen i Warszawa. Dessa hade i sin tur rapporterat till UD. Enligt förslag av UD, förmedlat av Westring, begav sig fru Ehrenstråle till Stockholm för att informera Raoul Wallenbergkommittén om sina upplevelser och iakttagelser. Enligt hennes egen skildring blev hon uppsökt av familjens rådgivare Rudolph Philipp och halvbrodern Guy von Dardel. De uppträdde bryskt och argumenterade energiskt för att övertyga henne om att hon hade råkat ut för en villfarelse.

Där tog makarna Ehrenstråles befattning med Raoul Wallenberg slut för den gången.

Det står klart att det rör sig om trovärdiga personer (Hans Ehrenstråle har f.ö. en hedrande FN-karriär bakom sig) som inte fabulerar eller är ute efter personlig vinning. Likväl innehåller skildringen alltför många element av osannolikhet för att kunna tas på allvar. Om Wallenberg var vid liv i oktober 1947 skulle han enligt historikern Rolf Karlboms (inte helt övertygande) indiciekedja då ha setat i Lefortovofängelset.

Det är svårt att med dossierernas hjälp finna den specifika anledningen till makarna Ehrenstråles påtagliga bitterhet gentemot UD. Blott fru Ehrenstråle figurerar där genom att amerikanska ambassaden 1980 delgav Lars-Åke Nilssons korresponden med henne. Någon egen korrespondens med dem tycks departementet inte ha haft. Det framgår dock kopior av senare korrespondens som vi har fått del av att de är besvikna att UD efter bokens publicerande inte har velat "förhöra" dem.

Jag kan tyvärr inte se att en intervju med makarna Ehrenstråle skulle leda oss någonstans i efterforskningarna efter Raoul Wallenberg.

Makarna Ehrenstråles vittnesmål har f.ö. uppmärksammats av krönikören Neal Ascherson i The Observer i bifogade artikel.

57
Sven Julin

ex t

S.O Pettersson Pol
S Carlsson Pol I
S Julin

87-06-15 / 18

Arkivexemplar

Dnr	Avd	Grupp	Mål
1987-06-12			
163/021			P2 EU I

Evert Kumm

Drottninggatan 37

702 22 ÖREBRO

Pol

Jag återoppar Ditt brev till utrikesministern den 14 maj 1987 ang. Raoul Wallenberg.

Artikeln av Neal Ascherson i The Observer hade i och för sig kommit oss till handa på andra vägar, men jag vill ändå tacka för Din vänlighet att sända oss en kopia av den.

Vad gäller Ditt förslag att vi skall slåsa på en fortsatt sovjetisk upptining kan jag försäkra Dig att det är just vad vi gör. Hur detta skall omsättas i konkret handling är jag dock, dessvärre, förhindrad att yttra mig om. Jag är medveten om detta ~~konkret~~ låta i överkant avvisande, men det är verkligen inte meningen. För att bedriva efterforskningarna efter Raoul Wallenberg på ett meningsfullt sätt är vi i stor utsträckning hänvisade till att iakta sekretess.

Tack än en gång för Dina synpunkter.

Sven Julin
Kansliråd

Ifylles av postexp

Avsändt med

☐ av kurlr

☐ ett kurlr

☐ luftpost

☒ vanlig post

Avsändn datum

87-06-15

Sign

[Signature]

UTRIKESDEPARTEMENTET

ÄRENDE:

KOPIA TILL:

UTRMIN

KABS

POLCH

POL I

ATGÅRD:

270622

tit

POL I (Carlsson/HM)

UTRIKESDEP		
Dnr...../.....		
1987-06-18/15		
Änd	Gr	Skal
P	2	EU

POL

AMBASSADEN WASHINGTON

1987-06-15

UD STOCKHOLM

FOER POL 1

RE RAOUL WALLENBERG

FORTS

RE RAOUL WALLENBERG

EN DAM, ELKA CAUDERER, MED OMISSKAENLIG NEW YORK-ACCENT KONTAKTADE IDAG HAGARD PER TELEFON. HON HAEVDADE ATT FOERENTA STATERNA GJORT FOER LITE FOER ATT VID SINA KONTAKTER MED DEN FOERE DETTA ALLIERADE SOVJETUNIONEN UPPRAETTHAALLA RESPEKTEN FOER RAOUL WALLENBERGS DIPLOMATISKA IMMUNITET NAER HAN VAR VERKSAM VID SVENSKA AMBASSADEN I BUDAPEST. HON HYTE VISS FOERSTAAELSE FOER ATT SVERIGE SOM NEUTRAL STAT KUNDE HA VISSA SVAARIGHETER ATT PRESSA SOVJETUNIONEN, SVAARIGHETERNA BORDE VARA MYCKET MINDRE FOER SUPERMAKTEN USA.

CAUDERER HAEVDADE ATT HON NYLIGEN FAATT INFORMATION OM ATT RAOUL WALLENBERG LEVER I ETT SOVJETISKT FAENGELSE. HON SADE SIG KAENNA TILL NAMNET PAA FAENGELSET OCH RAOUL WALLENBERGS FAANGNUMMER. SOVJETISK FAENGELSEBYRAAKRATI HADE DAEREMOT BEROEVAT HONOM HANS SVENSKA IDENTITET OCH FOERSETT HONOM MED ETT RYSKT NAMN. DAA HAGARD FRAAGADE OM HON VAR BEREDD ATT LAEMNA OEVER DESSA UPPGIFTER TILL OSS SVARADE HON ATT HON ENDAST KUNDE GOERA DETTA VID ETT PERSONLIGT SAMMANTRAEFFANDE MED ERIK PIERRE. FOER HONOM HYTE HON ETT ORUBBLIGT FOERTROENDE. FOER DEN GODA SAKENS SKULL KRAEVDE HON ATT PIERRE SKULLE KOMMA TILL FOERENTA STATERNA FOER ETT SAMMANTRAEFFANDE.

PAA VAAR FRAAGA OM VI KUNDE FAA ADRESS ELLER ETT TELEFONNUMMER PAA VILKA VI KUNDE NAA HENNE I HAENDELSE AV VI KUNDE UTVERKA RESA FOER PIERRE TILL USA SVARADE HON ATT HON ISTAELLET OENSKADE ATT VI SKULLE NAEMNA EN TIDPUNKT VID VILKEN HON KUNDE RINGA UPP AMBASSADEN.

VI FOERKLARADE ATT HON KUNDE RINGA HAGARD DEN 29 JUNI.

UNDER SAMTALETS FOERSTA HAEFT GJORDE CAUDERER ETT VEDERHAEFTIGT INTRYCK. UNDER DESS SENARE DEL FOEREFUELL HON FOERVIRRAD OCH UPPHETSAD. OM HON SKULLE HOERA AV SIG DEN 29 JUNI VORE VI TACKSAMMA ERHAALLA DEPARTEMENTETS BEDOEMNING AV VAERDET AV FORTSATTA KONTAKTER MED CAUDERER. MOEJLIGTVIS KAN PIERRE I PEKING ERINRA SIG EV. TIDIGARE KONTAKTER MED CAUDERER, SOM BL.A. NAEMNDE ATT HON LAGT NED EN FOERMOEGENHET PAA TELEFONSAMTAL I SAKEN.

FORTS

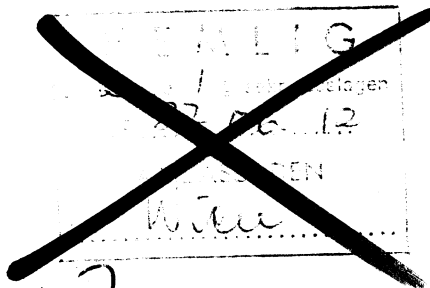
SVERIGES AMBASSAD

WIEN

1987-06-12

Kabinettssekreteraren
Pierre Schori

Utrikesdepartementet

P. Schori

*Cirk: Sven Juhlin
Stiftsamt*

163/001

INKOM UD		
1987-06-17		
AVD <i>P</i>	GE <i>2</i>	MAL <i>EU</i>

po

Raoul Wallenberg

Broder,

Den fråga Du berör i Ditt brev har jag tagit upp med en av cheferna för säkerhetstjänsten här. Vederbörande har redan för ett antal år sedan varit inkopplad i en utredning angående Raoul Wallenberg. Han har lovat undersöka huruvida för oss intressanta ungrare finns i Österrike. Hans undersökning kommer att ta en viss tid och något resultat kan han inte lova. Jag återkommer tidigast om en månad.

Dr. Tillgren

Dag Malm
Dag Malm

*di-je
an/ps*

EJ

SVERIGES AMBASSAD

BUDAPEST

1987-06-15

Pol I, S Carlsson, ik
1987-06-24

Kopia till:

kabsek

polch

Osvald, pol I

Julin, ESK-gruppen

Ahlander, pol I

exp: 870624, ik

~~2 87 06 15~~
BUDAPEST

Departementsrådet

Peter Osvald

Pol I

Utrikesdepartementet

166/001

INKOM UD		
1987-06-22		
AVD	ST.	HAL
P	2	En H

HEMLIG SekrL 2:1

Wallenbergmonumentet - ingen "ödesbesegling"

Hbr Dromberg-Osvald 1987-05-21
(1 bil) ✓

Av bifogade tackbrev från ambassadören Nicolas M Salgo tycks framgå att han på senare tid (på något sätt) varit i kontakt med Nina Lagergren och blivit nedstämd av att hans (och skulptören Vargas) intentioner med det nya Raoul Wallenbergmonumentet - som han uppfattat det - alldeles missförståtts, nämligen som "the sealing of the fate of her half-brother". Om det nu verkligen förhåller sig som Salgo relaterar saken, förstår jag honom fuller väl. Efter en drygt årslång underhandskontakt med både Salgo och Varga i den här frågan kan jag själv intyga att bådass avsikt varit den rakt motsatta, nämligen att bidra till att skingra mystiken kring RW:s öde. Monumentet är i dessa upphovsmäns egna ögon sålunda inte bara ett äreminne över en enastående räddningsgärning i krigets och nazitidens Budapest utan också - och framför allt - en kraftfull uppfordran till ryssarna att lyfta på förlåten och släppa fram den ograverade sanningen (hur obehaglig och förnedrande den än må vara) samt - ytterst - en förhoppning om att få en levande RW frigiven. Redan att de lyckats få en från början motsträvig och misstrogen ungersk ledning med sig på dessa halvt "provokativa" noter ser jag som något av en bragd. Det är också mot denna bakgrund jag så lätt kan leva mig

in i deras uppriktiga bedrövelse över att deras
skapelse förefaller ha feltolkats av RW:s närmaste
anhöriga.

Hälsningar Ragnars
Tuna

Ragnar Dromberg
Ragnar Dromberg

PS. Under senare hälften av maj besökte Varga Canada
som medlem av en ungersk parlamentarikerdelegation
och for i anslutning därtill på ett privatbesök
till USA, som gäst hos förre ambassadören Salgo
på dennes ranch i Oregon eller Nevada. Återkommen
från denna resa berättade Varga att han nu fått i
uppdrag att åstadkomma ännu ett Wallenberg-minnes-
märke, som är avsett att ingå i ett planerat
"Holocaust Memorial" i Washington. *22*

BO

Nicolas M. Salgo
Ambassador of the United States of America

May 29, 1987

Ambassador and Mrs. Ragnar Promberg
Embassy of Sweden
Budapest, Hungary

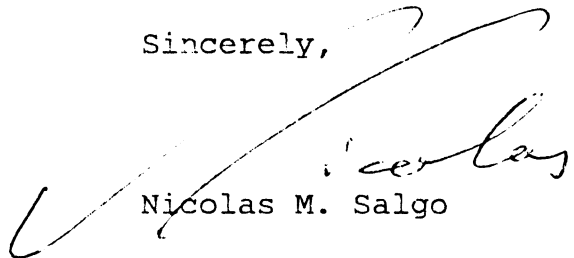
Dear Friends:

Upon my return, I want to thank both of you once again for the marvelous and effective assistance you gave to our endeavor, not to mention your friendship and hospitality.

I am sad that Nina seems to feel the monument to be the sealing of the fate of her half-brother. I am trying to persuade her that it is just the other way around. This monument and other monuments which will surely follow, in Washington and Los Angeles at least, will each be an anxious question to finally come through with the truth of the Wallenberg file. As far as I am concerned, I am doing my best to inspire the media to treat this question in the same spirit: the Hungarians fulfilled their moral obligation by letting the monument be erected; what about the Russians?

With kindest personal regards.

Sincerely,

Nicolas M. Salgo

Ärende	Datum 1987-06-22		
	Avd P	Grupp 2	Mål Eu 1

Adress

Ambassaden Washington

POL

Text

Från pol I re Wallenberg.

P R I M O Vi har talat med Pierre, som befinner sig i Sverige på semester. Cauderer uttryckte vid upprepade kontakter med Pierre intresse för Wallenbergärendet, dock utan att lämna några som helst uppgifter av det slag hon nu uppger sig besitta. Pierre bedömer hennes trovärdighet som låg. Det mönster ni tyckt er kunna spåra (inledningsvis vederhäftig, därefter förvirrad) är att döma av tidigare kontakter tämligen typiskt.

S E C U N D O Vi skulle med hänsyn till Pierres uppgifter föreslå att ni åter erbjuder er att ta emot Cauderers uppgifter. Om hon alltjämt är ovillig att samarbeta, är ni oförhindrade att erbjuda Cauderer att vidarebefordra ett brev i saken till Pierre. Hon bör i brevet eller på annat sätt ange hur vi kan nå henne. Skulle inte heller detta accepteras får vi låta saken bero.

T E R T I O Ett eventuellt brev till Pierre kan vidarebefordras av oss.

Cabinet

ex t:

kabs
polch
ch pol I
Julin, ESK-gruppen
Carlsson, pol I

EXP 870622/HH

Handläggare: J Hagard

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET
Pol/ESK

UTRIKESDEPARTEMENTET

1987-06-17

1987-06-17

Åtgärd se delgivningslista

P 2 EU

POD

Sovjetiska judar vädjar till SUKP:s centralkommitté
för Raoul Wallenberg

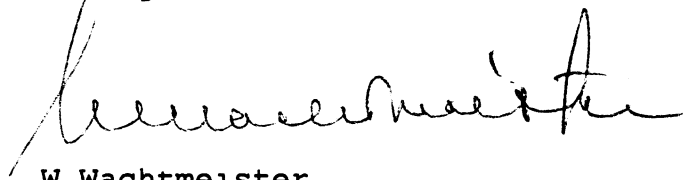
(3 bil)

Med i kopia bifogade skrivelse har ambassaden av Union of Councils for Soviet Jews underrättats om att en grupp namngivna judar i Sovjetunionen vädjat till SUKP:s centralkommitté om att man skall återupprätta Raoul Wallenbergs goda namn och rykte, undersöka omständigheterna i "fallet" (the affair) samt bestraffa dem som är ansvariga för "the crying injustice done to him".

Av skrivelsen framgår inte varifrån skrivelsen sänts och inte heller var de namngivna personerna vistas.

Ambassaden har besvarat skrivelsen på sätt som framgår av bilaga.

Vi utgår från att Raoul Wallenbergs familj får del av detta ytterligare exempel på hur Raoul Wallenbergs insatser hålls levande i grupper långt utanför den krets som hade förmånen njuta resultat av hans insatser i krigets slutskede.

W Wachtmeister

UTRIKESDEPARTEMENTET

Politiska avdelningen

Enhet

Datum

Handläggare

870701

S. Julin

☐ FAX ☒ RAPPORT ☐ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☐ PM ☐ ÖVR

Godkännes

Ort/Datum/Nr eller namn

Washington No 134 870617

Angående

Sovjetiska juden värdar för RU

☐ HEMLIGSTÄMPLAS

Delges för kännedom

☐ utan bil☐ jämte
samtl bil☐ jämte
bil nr☐ jämte bil
där så angivits☐ bil kan lånas
på UD tel:

	Bil		Bil		Bil		Bil
☐ Konungen		☐ Statssekr		☐ IMPOD		☐ Östekonomiska byrån	
☐ Regeringen	21 ex	☐ IM-enh A		☐ Swedfund		☐ Bankföreningen	
☐ Statsministern		☐ I-sekr A		☐ LO/TCO:s bist nämnd		☐ Exportr	
☐ Statsrådsberedningen		☐ I-enh Fi		☐ Sv kyrkans mission		☐ Industriförb	
☐ Chef Fö		☐ I-enh Fö		☐ IVA		☐ Grossistförb	
☐ Chef I		☐ I-sekr I		☐ STU		☐ Sthlms Handelsk	2 ex
☐ Statsrådet		☐ IAEA-del I		☐ Svensk kärnbränsle AB		☐ LO	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Statens kärnkraftinsp		☐ AIC	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Statens strålskyddsinst		☐ TCO	
☐ Riksdagens talman		☐ I-sekr		☐ Televerket		☐ SACO/SR	
☐ Utrnämnd/Utrutsk/Europa- rådsdel	53 ex	☐ SSLP, Fö		☐ Statens rymddeleg		☐ SAE	
☐ Utrikesnämnden	23 ex	☐ ÖB		☐ Invandrarverket	2 ex	☒ Fru Nina Lagergren	
☐ Utrutsk	33 ex	☐ Ch Fst/Op 5		☐ Forskningsberedningen		☒ Rand Wallberg	
☐ Europarådsdel	12 ex	☐ Arméstaben FN-avd		☐ Miljövärdsberedningen		☒ Frankenberg	
☐ Utrutsk kanslichef		☐ FOA	2 ex	☐ I-sekr Naturvårdsverk			
☐ Förutsk kanslichef		☐ SIPRI		☐ Sekr f framtidsstud			
☐ Riksdagsman		☐ EKN		☐ Nordiska Rådets sv del			
☐ Riksdagsman		☐ KK	5 ex	☐ Svenska institutet			
☐ Riksdagsman		☐ Riksbanken		☐ Nordiska Afrikainst			
☐ Riksdagsman		☐ RPS		☐ Latinamerikainst			
☐ Statssekr Fö		☐ SIDA		☐ Utrikespol institutet			
☐ Statssekr		☐ BITS		☐ Europainstitutet			
☐ Statssekr		☐ SAREC		☐ Svenska FN-förbundet			

☐ Större beskickningar FN-representationen	9 ex	☐ Beijing	☐ London	☐ Paris	☐ Washington 2 ex
		☐ Bonn	☐ Moskva	☐ Tokyo	☐ FN-repr
☐ Norden	4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik
☐ Övriga Östeuropa	7 ex	☐ Belgrad	☐ Budapest	☐ Prag	☐ Warszawa
		☐ Berlin A	☐ Bukarest	☐ Sofia	
☐ Övriga Västeuropa och Canada	17 ex	☐ Ankara	☐ Bryssel	☐ Lissabon	☐ Rom
		☐ Athen	☐ Dublin	☐ Madrid	☐ Wien
		☐ Bern	☐ Haag	☐ Ottawa	☐ Bryssel-del
☐ Nordafrika	5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis
		☐ Abu Dhabi	☐ Bagdad	☐ Damaskus	☐ Kuwait
☐ Mellanöstern	8 ex	☐ Amman	☐ Beirut	☐	☐ Muscat
		☐ Bangkok	☐ Dhaka	☐ Jakarta	☐ New Delhi
☐ Övriga Asien och Australasien	18 ex	☐ Canberra	☐ Hanoi	☐ Kuala Lumpur	☐ Panmunjom
		☐ Colombo	☐ Islamabad	☐ Manila	☐ Pyongyang
☐ Övriga Afrika	14 ex	☐ Abidjan	☐ Dar-es-Salaam	☐ Harare	☐ Lagos
		☐ Addis Abeba	☐ Gaborone	☐ Kinshasa	☐ Luanda
☐ Latinamerika	12 ex	☐ Bogotá	☐ Buenos Aires	☐ Guatemala	☐ Lima
		☐ Brasilia	☐ Caracas	☐ Havanna	☐ Managua
☐ Vissa lönade konsulat	17 ex	☐ Barcelona	☐ Frankfurt	☐ Istanbul	☐ Los Angeles
		☐ Berlin Gk	☐ Hamburg	☐ Jeddah	☐ Mariehamn
		☐ Chicago	☐ Hongkong	☐ Leningrad	☐ Minneapolis
				☐	☐ New York Gk
				☐	☐ Szczecin

☐ Utrikesministern	☐ Folkrättssakkunnige	☐ Chef Rättsavd	☐ Inspektören	☐ Sundbom
☐ Biståndsministern	☐ Statssekr f utr hand	☐ Chef R	☐ Chef protokollet	☐ Brodin
☐ Utrikeshandelsmin	☐ Exp-chefen UDH	☐ Expeditionschefen	☐ Chef press- o inf enh	☐ ESK-gruppen
☐ Kabinettssekr	☐ Chef H-enh	☐ Chef PA:I	☐ Chef pressbyrån	☐
☐ Näslund	☐ Förhandlingsgruppen	☐ Chef BOR	☐ Chef inf byrån	☐
☐ Petersson	☐ Koordinatörerna	☐ Verksamhetsplan	☐ Chef SSB	☐
☐ Chef Pol avd	☐ KMI	☐ Statssekr f int u-samarb	☐ Rapportöversikten	☐
☐ Chef Pol 1-6	☐ Transportsekt	☐ Chef multilat enh	☐ Regeringspärmen	☐
☐ Chef Pol	☐ KSA	☐ Chef bilat enh	☐ Theorin	☐ Åter enh

Antal ex skr sidor Antal ex bil sidor Kopierad den sign Distribuerad den sign Åtg postexp datum sign

1

5

87-07-02

87-07-03

kurir

luft-post

UNION OF COUNCILS FOR SOVIET JEWS

1819 H STREET, NW • SUITE 410 • WASHINGTON, DC 20006 • (202) 775-9770

OFFICERS

President
Pamela Cohen
Vice Presidents
Hinda Cantor
June Daniels
David Waksberg
Treasurer
Howard Cantor

BOARD OF DIRECTORS

Carole Abramson
Rudy Appel
Judy Balint
Harvey Barnett
Bailey Barron
Herbert Beller
Jeff Colvin
Leonid Feldman
Dr. Betsy Gidwitz
Shirley Goldstein
Lillian Hoffman
Judy Patkin
Dennis Prager
Dr. Joel Sandberg
Morey Schapira
Lynn Singer
Sandra Spinner
Marilyn Tallman
Babette Wampold
Legal Counsel
Stuart Eizenstat

PUBLIC AFFAIRS DIRECTOR

John Rosenberg

PAST PRESIDENTS

Louis Rosenblum
Harold Light (dec.)
Si Frumkin
Inez Weissman
Stuart Wurtman
Irene Manekofsky
Robert Gordon
Lynn Singer
Morey Schapira

RABBINIC ACTION COMMITTEE CHAIRPERSONS:

Rabbi I. David Oler
Rabbi Marshall Berg
Rabbi Ira Korinow

ADVISORY BOARD

Chairperson
Morey Schapira
Phil Blazer
Honorable William Brodhead
Rep. Sala Burton
Prof. Alan Dershowitz
Prof. Alan Dowty
Father Robert F. Drinan
Dr. Paul Flory (dec.)
Prof. Martin Gilbert
Sister Ann Gillen
Dr. Alfred Gottschalk
Rabbi Irving Greenberg
Rev. Blahoslav Hruby
Rep. Jack Kemp
Coretta Scott King
Rep. William Lehman
Dr. Alexander Lerner, Moscow
Dr. Harry J. Lipkin
Irene Manekofsky
Dr. Arno Penzias
Rep. Charles Rangel
Prof. Peter Reddaway
Dr. Andrei Sakharov, Gorky
Prof. Andrei Sinyavsky
Prof. Jiri Valenta
Ben Wattenberg
Elie Wiesel
Gordon Zacks

U.S. AFFILIATES

Center for Russian and East
European Jewry
Detroit Friends of the Soviet Jewry
Info and Education Center
Medical Mobilization for Soviet Jewry
Soviet Jewry Legal Advocacy Center
Student Struggle for Soviet Jewry

INTERNATIONAL AFFILIATES

Canadian 35's
Comite Des Quinze (Paris)
London 35's
Int'l. Physicians Commission for the
Protection of Jewish Prisoners

June 11, 1987

Sub:
JH: for Council:

His Excellency Wilhelm Wachtmeister
Ambassador of Sweden
Embassy of Sweden
Watergate 600
Suite 1200
600 New Hampshire Avenue NW
Washington, D.C. 20037

INK. AMB. WASH.		
D No. 15/339		
1987-06-15		
AVD.	GR.	MAL.
D	2	En/W

Dear Mr. Ambassador:

The following letter on behalf of Raoul Wallenberg to the Central Committee of the Communist Party of the USSR by Jewish activists seeking permission to emigrate, was given to us with the request that we pass it to the Swedish government and that it be given the widest possible publicity.

The Union of Councils for Soviet Jews, the oldest and largest rescue organization in the United States, fully supports the initiative of those Jews who have been repeatedly denied permission to leave the USSR in calling for a full and open inquiry into the case of Raoul Wallenberg. Mr. Gorbachev's moves to establish "glasnost" creates an atmosphere which provides an opportunity for Western governments to test the Soviets on their commitments to human rights and the dignity of man. The fate of the legendary Raoul Wallenberg must not be ignored.

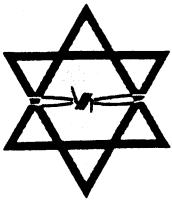
Very respectfully yours,

Pamela Braun Cohen

Pamela Braun Cohen
President

PBC/mb
enc

cc Micah Naftalin
Washington Representative

UNION OF COUNCILS FOR SOVIET JEWS

1819 H STREET, NW • SUITE 410 • WASHINGTON, DC 20006 • (202) 775-9770

OFFICERS

President
Pamela Cohen
Vice Presidents
Hinda Cantor
June Daniels
David Waksberg
Treasurer
Howard Cantor

BOARD OF DIRECTORS

Carole Abramson
Rudy Appel
Judy Balint
Harvey Barnett
Bailey Barron
Herbert Beller
Jeff Colvin
Leonid Feldman
Dr. Betsy Gidwitz
Shirley Goldstein
Lillian Hoffman
Judy Palkin
Dennis Prager
Dr. Joel Sandberg
Morey Schapira
Lynn Singer
Sandra Spinner
Marilyn Tallman
Babette Wampold
Legal Counsel
Stuart Eizenstat

PUBLIC AFFAIRS DIRECTOR

John Rosenberg

PAST PRESIDENTS

Louis Rosenblum
Harold Light (dec.)
Si Frumkin
Inez Weissman
Stuart Wurtman
Irene Manekofsky
Robert Gordon
Lynn Singer
Morey Schapira

RABBINIC ACTION COMMITTEE CHAIRPERSONS:

Rabbi I. David Oler
Rabbi Marshall Berg
Rabbi Ira Kornow

ADVISORY BOARD

Chairperson
Morey Schapira
Phil Blazer
Honorable William Brodhead
Rep. Sala Burton
Prof. Alan Dershowitz
Prof. Alan Dowty
Father Robert F. Drinan
Dr. Paul Flory (dec.)
Prof. Martin Gilbert
Sister Ann Gillen
Dr. Alfred Gottschalk
Rabbi Irving Greenberg
Rev. Blahoslav Hruby
Rep. Jack Kemp
Coretta Scott King
Rep. William Lehman
Dr. Alexander Lerner, Moscow
Dr. Harry J. Lipkin
Irene Manekofsky
Dr. Arno Penzias
Rep. Charles Rangel
Prof. Peter Reddaway
Dr. Andrei Sakharov, Gorky
Prof. Andrei Sinyavsky
Prof. Jiri Valenta
Ben Wattenberg
Elie Wiesel
Gordon Zacks

U.S. AFFILIATES

Center for Russian and East
European Jewry
Detroit Friends of the Soviet Jewry
Info and Education Center
Medical Mobilization for Soviet Jewry
Soviet Jewry Legal Advocacy Center
Student Struggle for Soviet Jewry

INTERNATIONAL AFFILIATES

Canadian 35's
Comite Des Quinze (Paris)
London 35's
Int'l. Physicians Commission for the
Protection of Jewish Prisoners

June 4, 1987

To: The Central Committee of the Communist Party
of the USSR

Forty-two years have passed since the end of World War II but honest-minded people of the world have not ceased from shuddering at the appalling crimes of the Nazis. Again and again, in one country or another, Nazi butchers have appeared before the courts. At the same time, people's admiration has not diminished for those who, risking their own lives, saved the lives of others. One such Righteous Hero was the Swedish diplomat, Raoul Wallenberg, who saved thousands of Hungarian Jews. The Jewish people, who suffered irreparable losses as a result of the Nazis' heinous acts, will never forget Raoul Wallenberg's heroic deeds.

However, for more than forty years, the fate of this man has remained one of the blank spaces in history. His famous name, well-known to the anti-fascists of the West, has been silenced in the Soviet Union while the last records of him were connected with the history of exactly this country.

As Jews and citizens of the Jewish State, living on the territory of the country where this man was last seen, we call a halt to the silence. We call for a full and open inquiry into all circumstances of the Raoul Wallenberg affair. We demand the recognition of his good name and his outstanding role in the struggle against the Nazis. We call for the punishment of the persons responsible for the crying injustice done to him. Time doesn't wait. The holding of an honest and unbiased inquiry into the Wallenberg affair, will be a new step to strengthening of trust and goodwill between all peoples of the world.

Signed by:

Danovich, Grigory
Danovich, Tatiana
Chernobilsky, Boris
Chernobilskaya, Leah
Volkavitsky, Elena
Mai, Arkady
Litvak, Janna
Litvak, Yevsey
Gulko, Bella
Marmorshtein, Elena
Sud, Lev

Fainerman, Josef
Gurevich, Evgeny
Rakhlenko, Yakov
Fiskin, Yuri
Fiskina, Sylvia
Murinson, Alexander
Murinson, Yuri
Kislik, Vladimir
Lubinskaya, Ludmila
Gurvich, Igor

Member: CONFERENCE OF PRESIDENTS OF MAJOR AMERICAN JEWISH ORGANIZATIONS

EMBASSY OF SWEDEN
THE AMBASSADOR

Washington D.C. June 17, 1987

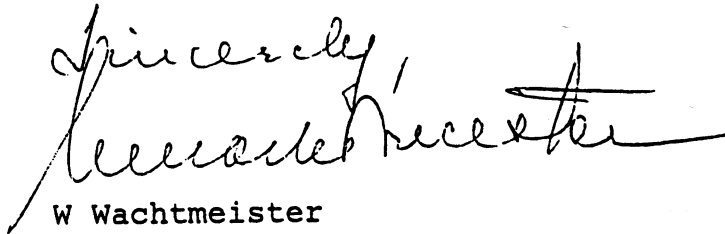
Ms Pamela Braun Cohen
President
Union of Councils for Soviet Jews
1819 H Street N.W.
Suite 410
Washington D.C. 20006

Dear President Cohen,

It is with a profound sense of gratitude I acknowledge receipt of your letter of June 11 with the attached appeal of Soviet Jews to the Central Committee of the Communist Party of the Soviet Union on behalf of my compatriot and colleague Raoul Wallenberg.

As Honorary Chairman of the Raoul Wallenberg Committee in the United States and as a Swedish diplomat I urge you and your fellow members to rest assured that the Swedish Government will not lay to rest its endeavours to bring clarity to the fate of Raoul Wallenberg. The Swedish Government is using every feasible opportunity to bring the case to the attention of Soviet authorities, be it on the level of officials or on occasions when there is exchange on the political levels, such as between parliamentarians or between members of the respective Governments. That process on the part of official Sweden does not, of course, preclude private initiatives. On the contrary, we believe that they add to the strength of the official representations that we are making. Your example is a particularly moving one in that members of

the Jewish community within the Soviet Union itself raise their voices. It proves that the recollection of what a single individual could achieve for fellow men when driven by humanitarian convictions is still alive even among those who were only remotely connected with the thousands Raoul Wallenberg managed to save towards the end of the war.

Sincerely,

W Wachtmeister

UTRIKESDEPARTEMENTET

ÄRENDE:

KOPIA TILL:

UTRMIN
KABS
POLCH
POL 1

ÅTGÄRD:

1987-06-29

P 2 EU

aas

POL

AMBASSADEN WASHINGTON

1987-06-29

UD STOCKHOLM

DEN 22 JUNI.

FOER POL 1

RE RAOUL WALLENBERG

FORTS

RE RAOUL WALLENBERG

P R I M O

ENLIGT SITT TIDIGARE LOEFTE RINGDE ELKA CAUDERER IDAG HAGARD.
FRAAN DET MYCKET LAANGA TELEFONSAMTALET MAA FOELJANDE ANTECKNAS.

CAUDERER HADE ALDRIG HOERT TALAS OM RAOUL WALLENBERG FOERRAEN HON
1980 LAESTE OM HONOM I US NEWS AND WORLD REPORT. SIMON WIESENTHAL
LAER HA BETT HENNE KOMMA TILL WIEN OCH STANNA DAER I SEX MAANADER.
UNDER DEN TIDEN SKULLE HON KUNNA BIDRA TILL ATT FAA FRAM UPPGIFTER
OM RAOUL WALLENBERG. CAUDERER HAR INTE ANSETT SIG HA RAAD TILL EN
SAA LAANG VISTELSE UTOMLANDS.

FOERRA VECKAN SKALL HON HA TALAT MED EN RYSK DIPLOMAT OM RAOUL
WALLENBERG. SENARE I SAMTALET REFERADE HON TILL ETT SAMTAL MED EN
HERR SCHUMANN, SOM SKULLE HA INGAATT I EN SOVJETISK
NEDRUSTNINGSDELEGATION. NAER HAN AATERKOMMER TILL WASHINGTON SKALL
HON HA NYA SAMTAL MED HONOM I SAKEN.

EN RYSK LAEKARE VID NAMN MYSANIKOV SKALL HA UNDERSOECT RAOUL
WALLENBERG I SOVJETUNIONEN PAA 60-TALET I SAMBAND MED ATT WALLENBERG
GENOMFOERDE EN HUNGERSTREJK.

CAUDERER FOERKLARADE ATT HON EN GAANG REDAN FOER EN SVENSK TALAT OM
VILKET FAENGELSE WALLENBERG VISTAS I OCH VILKET FAANGNUMMER HAN
HAR. HON VILLE ABSOLUT INTE FOER OSS NAEMNA VILKEN SVENSK SOM FAATT
UPPGIFTERNA. INTE HELLER VILLE HON NU UPPGE DEM.

HON FOERKLARADE SIG BEREDD ATT SKRIVA TILL ERIK PIERRE OCH FICK
DAERFOER ADRESSEN TILL HONOM PAA AMBASSADEN I PEKING.

S E C U N D O

TILLS VIDARE TORDE CAUDERERS TROVAERDIGHET FAA BETECKNAS SOM LAAG.

WACHTMEISTER

UTRIKESDEPARTEMENTET

ÄRENDE:

KOPIA TILL:

UTRMIN

KABS

POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

aa sj

105-5-21

P 2 Eu'

POL

AMBASSADEN LONDON 1987-07-01

UD STOCKHOLM

FOER SVEN JULIN. TEL.SAMTAL JULIN -
MOSSBERG AABEROPAS.

RE WALLENBERG

FORTS

UTRIKESDEPARTEMENTET

1

RE WALLENBERG

THE ECONOMISTS FOREIGN REPORT REDIGERAS NUMERA FRAAN WASHINGTON.
REDAKTOEREN HETER ROWLAND DALLAS OCH HAR TEL. 202-7835753. VI KAN
SJAELVFALLET KONTAKTA HONOM HAERIFRAAN, MEN MOEJLIGEN GOERS DET
BAEST FRAAN VAAR AMBASSAD DAER.

LEIFLAND

ORIGINAL TELETYPE

87 Juli 01 22:52

KNR 38

ZCZC
=LIST
UD/POLCH
+

Pol P 2 Eu¹
aa 51

GENERALKONSULATET NEW YORK 1987-07-01

UD STOCKHOLM

398. FOER SVEN JULIN. RE SOVJETISKA JUDAR KRAEVER RAOUL
WALLENBERGS FRIGIVNING.

ENLIGT UPPGIFT FRAAN RACHEL HASPEL, RAOUL WALLENBERG-KOMMITTEN
I NEW YORK, SKALL 21 PERSONER, SOM KALLAR SIG REFUSNIKS I FREDAGS
FOERRA VECKAN HA OEVERLAEMNAT EN PETITION TILL CENTRAKKOMMITTEN
I MOSKVA MED BEGAERAN OM ATT RAOUL WALLENBERG SKALL FRIGES.

DEN AMERIKANSKA AMBASSADEN I MOSKVA HAR UNDERRAETTAT WASHINGTON
OM SAKEN OCH NAAGRA KORTA RADER OM SAKEN HAR PUBLICERATS I EN
JUDISK TIDNING I NEW YORK-OMRAADET.

VI AATERKOMMER SAA SNART MER MATERIAL BLIVIT TILLGAENGLIGT.

FAXEN

GENERALKONSULATET NEW YORK KL 15.00/BJO
NNNN

Julín, ESK-gr

1987-07-06

Tel tit

Pol

P	2	Eu ¹
---	---	-----------------

ARCHIVE COPY

MSG NO: 870701-878

DISTRIBUTION STATUS AT: 1987-07-01-22.36

TO:

STATUS:

TIME:

DIARY NO:

UD/POL 1

DISTRIBUTED

1987-07-01-22.36

UD/VAKTHAVANDE

DISTRIBUTED

1987-07-01-22.36

182/001

FROM:

POSTED TIME: 1987-07-01-22.35

MSG NO: 870701-878

MESSAGE HANDLED BY OPERATOR - ORIGINAL NO: 870701-875

=LIST

UD/POL 1

+

TO MR. SVEN JULI

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

SWEDEN

RE: RAOUL WALLENBERG

FROM: DUTCH RAOUL WALLENBERG COMMITTEE

TLX- 57879 CSHG NL

ask. uH.

Vestelind

DEAR SVEN JULIN,

IT WAS A GREAT OCCASSION TO BE PRESENT AT THE ERECTION OF THE R.WALLENBERG STATUE IN BUDAPEST-HUNGARY ON MAY 15TH. I WILL VISIT NORWAY AND SWEDEN. AND I AM INTENDING TO VISIT YOUR OFFICE FOR AL SMAAL MEETING AND TO FIND OUT IF THERE WILL BE SOME SUBJECTS FOR A TELEVISION PROGRAMM FOR THE DUTCH T.V. I WILL BE IN NORWAY ON AUGUST 18 AND WILL LEAVE SCANDINAVIA ON SEPTEMBER 5.

I KINDLY REQUEST YOU TO INFORM ME WHEN I CAN VISIT YOU DURING THAT TIME. PLEASE PROVIDE ME SEVERAL DATES, SO I WILL BE ABLE TO ADJUST MY TRAVELING SCHEDULE.

YOUR SINCERELY,

GERRIT VAN KEULEN

DUTCH RAOUL WALLENBERG COMMITTEE

PLS: KINDLY REQUESTED TO INFORM BY TLX.

THANK YOU.

Julin/bn

Ärende

Datum

1987-07-03

Avd

Grupp

Mål

Raoul Wallenberg

P

2

En H

Adress

Ambassaden Washington

Text

Från tjf polchefen ang Raoul Wallenberg.

PRIMO. Med fax 57 översänds en rapport om Raoul Wallenberg som Economists Foreign Report publicerat. Som framgår av denna skulle "former high-ranking Hungarian communist officials" ha upplysningar om att Raoul Wallenberg skulle figurera i en ungersk sionisträttegång 1953.

SECUNDO. Vi är mycket intresserade av att komma i kontakt med dessa källor. Eftersom Foreign Report numera redigeras i Washington (redaktör: Rowland Dallas, tel 202 -783 57 53) vore vi tacksamma om ni diskret ville undersöka om man kan låta oss få del av deras identitet.

TERTIO. En förutsättning härvidlag är att vårt krav på fullständig sekretess gentemot den övriga omvärlden respekteras. För egen del erbjuder vi naturligtvis det meddelarskydd som kan komma att begäras.

Cabinet

ex f k till

Kabsekr

Polch

Ch Pol I

Julin

1987-07-03 17:17

46 8 7231176 01

Avsändningsort

Julin/ESK-gr Pol bn

Arg

TELEFAX(

ENCLAIR TELEGRAM

Ärende

Raoul Wallenberg

Datum 1987-07-03		Dnr 57
Ävd P	Grupp 2	MÅL Eu 1

pol

Adress

Svensk Washington

an (4)

1 (4)

INK. A. 11	
D. No. 16/57	
ÄVD P	Grupp 2

Text

FAX 57. Från Julin ang Raoul Wallenberg.

Eu/Wallenberg

Äberopande m i s o översänds bifogat två rapporter från Economists Foreign Report om Raoul Wallenberg.

lg
Arg

Amb:

Cabinet

Utg = 14

1987-06-30

11103

AMBASSADEN LONDON

44 1 7244174

02

ly safe. It boasts that the VVER-1000 design, now being built at a nuclear power station in Bohemia, has reinforced casings and would resist an aircraft crash or earth tremor.

2(2)

Is Wallenberg alive?

A glimmer of hope has emerged that Raoul Wallenberg, the Swedish diplomat kidnapped by Soviet troops more than 40 years ago, is still alive. An added hope is that, if he is alive, Mikhail Gorbachev might let him go.

One of FOREIGN REPORT's sources says a new report about Wallenberg has been received in Stockholm, and that it was immediately sent to the American Wallenberg Committee. The report apparently says that Wallenberg was seen recently somewhere in the Soviet penal system, into which he disappeared 42 years ago. Another source described himself as "guardedly optimistic" but declined to say why.

Wallenberg was sent to Nazi-occupied Hungary in 1944 by the Swedish government at the request of the United States to try to save the Jews of Budapest from deportation and death. He succeeded in saving the lives of thousands, but was captured by the Red Army when it moved into Budapest in January 1944.

After 1944, sporadic Swedish and American requests to the Soviet government for information about Wallenberg went unanswered or received contradictory responses. Some officials said they had never heard of him. At one time, the then Soviet foreign minister, Andrei Gromyko, said Wallenberg was in "protective custody" and, later, that he had died in prison in 1947. Neither his body nor a death certificate was produced.

In the unlikely event that he is alive, he would be 75 years old. The Wallenberg family is reported to have had many members older than that.

The question being asked in Washington is: could Gorbachev produce Wallenberg (provided he is alive) while Gromyko, now president of the Soviet Union, is in office? Some of those in Washington who are familiar with the Wallenberg case doubt it. Others, however, think that Gorbachev would not hesitate to give the lie to the man whom he eased out of the foreign ministry if it would serve his policy of seeking better relations with the West.

After Gromyko's note in 1950 informing the Swedish government that Wallenberg died in 1947, about half a dozen reports appeared that he was being moved from prison to hospital and back to prison. Most of these reports came from people who said they had met him somewhere in the penal system. The most important, however, came from Dr Alexander Myasnikov, personal physician to

2

the late Soviet leader Nikita Khrushchev. He told a Swedish colleague at an international scientific conference in Moscow that he knew that Wallenberg was in a hospital.

American officials decline to confirm that they know of a new "sighting". However, they say that, if Wallenberg is alive, they would not be surprised if Gorbachev released him. The Americans note that a statue of Wallenberg has just been unveiled in Budapest, which is unlikely to have been done without Soviet permission. The Jewish community of Budapest planned to honour Wallenberg with a monument immediately after the second world war. A statue showing St George slaying the dragon was ready, but the Russians removed it a day before its unveiling.

execution. In this period, hundreds of people who could have revealed what Stalin and Beria had done were killed. The alternative is that Wallenberg survived Beria's final purge but disappeared into the prison camps and mental hospitals of the Soviet penal system. This would explain the eye-witness reports by many ex-detainees of the *gulags* that Wallenberg was alive after 1953.

Several men might reveal what happened. One is General Peter, now a pensioner living under a false name in Budapest. Another is Dr Balint, Gabor's former bodyguard, who is also a pensioner in Budapest. A third is Vladimir Farkas, now 64, who was a colonel in the AVH and one of its most feared interrogators. He is said to have urinated in the mouth of Janos Kadar when Kadar, now the first secretary of the Communist party but then a jailed dissident, said he was thirsty. Farkas too is a pensioner and is said to be living in Pasaret, a prosperous suburb of Budapest.

3(3)

Greece and Turkey talk more

The current exchange of confidential messages between the prime ministers of Greece and Turkey, Andreas Papandreu and Turgut Ozal, has helped to reduce the tensions which have built up in the Aegean. There is, however, no sign as yet that they have brought the two sides any closer.

Papandreu wants the Greek-Turkish dispute over control of the continental shelf beneath the Aegean sea and its waters to be submitted by the two countries to the World Court. He will approve official talks only if they are limited to drafting, at the level of diplomatic experts, a joint letter to the court.

Ozal wants the two governments to try to work out the dispute themselves, and go to the court together only for rulings on outstanding issues. Another Ozal letter to Papandreu is expected this week. It is unlikely to be the last. But Ozal wants to go beyond these exchanges. He wants to start official talks.

Both sides agree that their contacts have limited the usual Greek-Turkish friction (although their two navies are now holding simultaneous but separate manoeuvres in the Aegean). One idea is that if the two sides could agree on the agenda for wider talks, the Turks might make a conciliatory gesture such as stopping what Greece describes as violations of its air space by the Turkish air force.

Iran's peace lobby

We have received reports of a growing agreement among Iran's bickering rulers that the Gulf war cannot be won. Our sources say that Mousavi Ardebili, president of the Supreme Court, told Ayatollah Khomeini at the end of April that Iran's deteriorating economy made it impossible to press on with the war at the present level. Hojatolislam Rafsanjani, influential Speaker of the *majlis* (parliament), told Khomeini soon afterwards that it has become much harder for Iran to buy arms since the American arms-for-Iran scandal. Both men spoke on behalf of the regime's secret five-man consultative committee: Ardebili, Rafsanjani, President Khamenei, Mir Hossein Mousavi, the prime minister, and Ahmed

Tel 5753

1987-06-25

15:55

AMBASSADEN LONDON

44 1 7244174

01

go farther than Mikhail Gorbachev would like. The party leader, **Janos Kadar**, has said nothing about it. Our sources say the government, which always worries that its reforms may be too much for the men in the Kremlin to tolerate, will stick with its crablike approach to change and avoid the basic reforms which the country needs.

2(3)

More on Wallenberg

At the end of 1952, when Stalin ordered the arrest of a group of prominent Jewish doctors, his plan was to stage a show trial of "imperialist, Zionist agents". **Raoul Wallenberg**, the Swedish diplomat kidnapped by Soviet troops in Budapest on the day the Soviet army entered the Hungarian capital, was to be the main defendant, according to former high-ranking Hungarian communist officials, now living in the West. They were reacting to our report: "Is Wallenberg alive?" (FOREIGN REPORT, June 4th).

M

Andrei Gromyko, then Soviet foreign minister and now president, told the Swedish government in 1957 that Wallenberg died in prison in 1947. Gromyko either lied or was misled by the secret police.

In 1952 Stalin issued orders that the show trial should prove close collaboration between the western powers and Jews in the Soviet block. Preparations were made in the Soviet Union and also in Hungary and Czechoslovakia. In Hungary, **Matyas Rakosi**, Stalin's pro-consul (and himself of Jewish origin) arrested on a single day the entire top echelon of the AVH, the Hungarian secret police, which was mostly Jewish, including its head, the dreaded **General Gabor Peter**. Among others arrested were **Lajos Stoeckler**, president of the Association of Hungarian Jews; **Dr Laszlo Benedek**, head of the Jewish Hospital in Budapest; and **Dr Istvan Ballint**, a psychiatrist who was also Gabor's bodyguard.

Until Stalin's death in March 1953, hundreds were forced to confess by interrogators headed by **Colonel N. Abrasimov**, the top Soviet "adviser" to the Hungarian secret police. One source, then high in the AVH hierarchy, quoted Abrasimov as having said: "It is most important for us and for you to get adequate proof, supported by testimonies, that Raoul Wallenberg was an American agent." Many such "testimonies" were produced. They said that Wallenberg, the man who saved the lives of some 100,000 Budapest Jews, really wanted to save only influential Jews who could serve as agents of the "capitalist West".

When Stalin died, preparations for the trial stopped. Abrasimov was recalled to Moscow and later executed, together with **Lavrenti Beria**, chief of the Soviet secret police. A new contingent of Soviet "advisers" arrived in Budapest, headed by a secret police general, **V. Ischenko**. He spent months re-interrogating those who had earlier "confessed" that there was a capitalist-Zionist conspiracy and that Wallenberg played a leading role in it.

What really happened to Wallenberg? He cannot have died in prison in 1947 since he was supposed to be tried in 1953. But Ischenko's secretary, a **Lieutenant Svetnskov**, told one of our sources in 1953: "We can't find him in any of our prisons."

Our sources offer two explanations. One is that Wallenberg was killed on the orders of Beria in the short period between Stalin's death and his own arrest and

fol

P	2	Eu ¹
---	---	-----------------

ARCHIVE COPY

MSG NO: 870706-509

DISTRIBUTION STATUS AT: 1987-07-06-15.17

TO:

STATUS:

TIME:

DIARY NO:

084457879

DISTRIBUTED

1987-07-06-15.16

187/001

FROM: UD/ESK

POSTED TIME: 1987-07-06-15.14

MSG NO: 870706-509

084457879?CSHG NL

re: besök Stholm

UD STOCKHOLM 1987-07-06

MR GERRIT VAN KEULEN
DUTCH RAOUL WALLENBERG COMMITTEE

*ensk-utl.
Nederländerna*

DEAR GERRIT,

THANK YOU FOR YOUR TELEX OF JULY 1, 1987. I MOST
PROBABLY WILL BE AVAILABELE AT THE MINISTRY FOR
FOREIGN AFFAIRS DURING THE WEEK STARTING AUGUST 24,
AND WOULD SUGGEST THAT YOU CONTACT ME SOME TIME
AHEAD TO SEE IF WE CAN FIND A MUTUALLY CONVENIENT
DATE.

BEST REGARDS,

SVEN JULIN

CABINET

UD/STOCKHOLM KL.1511

- End of printout

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

UTRIKESDEPARTEMENTET

ARENDE:

KOPIA TILL:

ÅTGÄRD:

UTRMIN

KABS

POLCH

POL 1

~~POL-2~~

Julin, POL

aaS (Pai)

AMBASSADEN WASHINGTON

1987-07-16

P 2 En

UD STOCKHOLM

v

RE RAOUL WALLENBERG.

FORTS

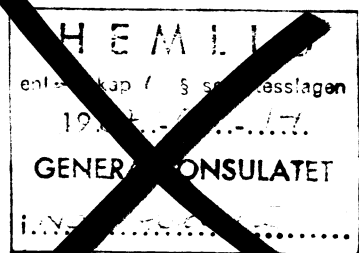
UTRIKESDEPARTEMENTET

RE RAOUL WALLENBERG.

HAR TALAT MED REDAKTOEREN PÅ FOREIGN REPORT, ROWLAND DALLAS. HAN FOEREFÖLL PERSONLIGEN VARA SYMPATISKT INSTÄLLD TILL VÅR FRAMSTÄLLNING, OCH KOMMER ATT LÅTA VÅR FRÅGA GÅ VIDARE TILL DEN PERSON SOM FÖRFATTAT DEN FÖR OSS INTRESSANTA ARTIKELN. DEN SENARE KOMMER ATT TA KONTAKT MED MIG. VI ÅTERKOMMER ALLTSÅ.

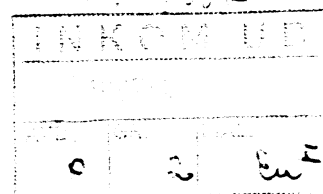
HJERTONSSON

1987-07-14

Kansliråd
Sven JulinUtrikesdepartementet
Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET
Pol./Julin

1987-07-20

Åtgärd se delgivningslista

HEMLIG
SeklR 2:1Amerikanska uppgifter om judisk aktion i Moskva
för Raoul Wallenberg
Tel 398 GK 1987-07-01

Som jag tidigare anmält i ovanstående telex har Mrs. Rachel Haspel, direktör för den amerikanska Raoul Wallenberg-kommittén, nåtts av uppgifter om att en judisk grupp i Moskva agerat gentemot ansvariga myndigheter i Sovjetunionen med krav i Raoul Wallenberg-saken.

Jag bifogar en fotostatkopier på en tvåsidig skrivelse, som ger bakgrunden till vårt tidigare telex. Skrivelsen utmynnar i ett krav på att det skall göras en "hederlig och förutsättningslös undersökning" i Wallenberg-affären och att den person, som varit ansvarig för den "skriande orättvisan" mot Wallenberg straffas. Skrivelsen är riktad till Sovjetunionens kommunistiska partis centralkommitté, undertecknad av 21 personer och daterad i Moskva i maj 1987.

Skrivelsen har överlämnats av någon för mig okänd tjänsteman på State Department till Mrs. Haspel, som f.n. inte vill avslöja mer om ursprunget. Min förmodan är att dokumentet nått State Department från den amerikanska ambassaden i Moskva. Av språket, stavningen och pikturen att döma är den engelska översättningen skriven av en icke-amerikan.

Chefen för generalkonsulatet genom

Cecilia Wilmhardt

Arkivexemplar

1987-07-17

1987-07-17	Avd	Grupp	Mål

Kr Sven Julin/POL/bn

Sonja Sonnenfeld
Raoul Wallenberg-föreningen
Box 16076
103 22 STOCKHOLM

Raoul Wallenberg-plakat

Kära Sonja,

Äberopande gårdagens telefonsamtal översänder jag de plaketter över Raoul Wallenberg som har vidarebefordrats av generalkonsulatet i New York resp Chicago.

Med vänliga hälsningar

Sven Julin

Ifylles av postexp

Avsändt med

☐ sv kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost

☐ vanlig post

Avsändn datum

Sign

87-07-17

[Signature]

UTRIKESDEPARTEMENTET

☐ FAX ☐ RAPPORT ☒ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☐ PM ☐ ÖVR

Politiska avdelningen

Enhet

Datum

Handläggare

Godkännes

Ort/Datum/Nr eller namn

Angående

HEMLIGSTÄMPLAS

Delges för kännedom

utan bil

jämte
samt biljämte
bil nrjämte bil
där så angivitsbil kan lånas
på UD tel:

	Bil		Bil		Bil		Bil
☐ Konungen		☐ Statssekr		☐ IMPOD		☐ Östekonomiska byrån	
☐ Regeringen	21 ex	☐ IM-enh A		☐ Swedfund		☐ Bankföreningen	
☐ Statsministern		☐ I-sekr A		☐ LO/TCO:s bist nämnd		☐ Exportr	
☐ Statsrådsberedningen		☐ I-enh Fi		☐ Sv kyrkans mission		☐ Industriförb	
☐ Chef Fö		☐ I-enh Fö		☐ IVA		☐ Grossistförb	
☐ Chef I		☐ I-sekr I		☐ STU		☐ Sthlms Handelsk	2 ex
☐ Statsrådet		☐ IAEA-del I		☐ Svensk kärnbränsle AB		☐ LO	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Statens kärnkraftinsp		☐ AIC	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Statens strålskyddsinst		☐ TCO	
☐ Riksdagens talman		☐ I-sekr		☐ Televerket		☐ SACO/SR	
☐ Utränämnd/Utrutsk/Europa-		☐ SSLP, Fö		☐ Statens rymdtelegr		☐ SAF	
☐ rådsdel	53 ex	☐ ÖB		☐ Invandrarverket	2 ex		
☐ Utrikesnämnden	23 ex	☐ Ch Fst/Op 5		☐ Forskningsberedningen			
☐ Utrutsk	33 ex	☐ Arméstaben FN-avd		☐ Miljövårdsberedningen			
☐ Europarådsdel	12 ex	☐ FOA	2 ex	☐ I-sekr Naturvårdsverk			
☐ Utrutsk kanslichef		☐ SIPRI		☐ Sekr f framtidsstud			
☐ Förutsk kanslichef		☐ EKN		☐ Nordiska Rådets sv del			
☐ Riksdagsman		☐ KK	5 ex	☐ Svenska institutet			
☐ Riksdagsman		☐ Riksbanken		☐ Nordiska Afrikainst			
☐ Riksdagsman		☐ RPS		☐ Latinamerikainst			
☐ Statssekr Fö		☐ SIDA		☐ Utrikespol institutet			
☐ Statssekr		☐ BITS		☐ Europainstitutet			
☐ Statssekr		☐ SAREC		☐ Svenska FN-förbundet			

☐ Större beskickningar FN-representationen	9 ex	☐ Beijing	☐ London	☐ Paris	☒ Washington 2 ex		
		☐ Bonn	☒ Moskva	☐ Tokyo	☐ FN-repr		
☐ Norden	4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik		
		☐ Belgrad	☒ Budapest	☐ Prag	☐ Warszawa		
☐ Övriga Östeuropa	7 ex	☐ Berlin A	☐ Bukarest	☐ Sofia			
		☐ Ankara	☐ Bryssel	☐ Lissabon	☐ Rom	☐ Genève-del	☐ Strasbourg-repr
☐ Övriga Västeuropa och Canada	17 ex	☐ Athen	☐ Dublin	☐ Madrid	☐ Wien	☐ Nedrustn-del Genève	
		☐ Bern	☐ Haag	☐ Ottawa	☐ Bryssel-del	☐ Paris-del	☐ ESK-del Wien
☐ Nordafrika	5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis	☐ Tripoli	
		☐ Abu Dhabi	☐ Bagdad	☐ Damaskus	☐ Kuwait	☐ Riyadh	
☐ Mellanöstern	8 ex	☐ Amman	☐ Beirut		☐ Muscat	☒ Tel Aviv	
		☐ Bangkok	☐ Dhaka	☐ Jakarta	☐ New Delhi	☐ Seoul	☐ Vientiane
☐ Övriga Asien och Australasien	18 ex	☐ Canberra	☐ Hanoi	☐ Kuala Lumpur	☐ Panmunjom	☐ Singapore	☐ Wellington
		☐ Colombo	☐ Islamabad	☐ Manila	☐ Pyongyang	☐ Teheran	
☐ Övriga Afrika	14 ex	☐ Abidjan	☐ Dar-es-Salaam	☐ Harare	☐ Lagos	☐ Lusaka	☐ Monrovia
		☐ Addis Abeba	☐ Gaborone	☐ Kinshasa	☐ Luanda	☐ Maputo	☐ Nairobi
						☐ Maseru	☐ Pretoria
☐ Latinamerika	12 ex	☐ Bogotá	☐ Buenos Aires	☐ Guatemala	☐ Lima	☐ Mexico	☐ Quito
		☐ Brasília	☐ Caracas	☐ Havanna	☐ Managua	☐ Montevideo	☐ Santiago
		☐ Barcelona	☐ Frankfurt	☐ Istanbul	☐ Los Angeles	☐ Montreal	☐ Rio de Janeiro
☐ Vissa lönade konsulat	17 ex	☐ Berlin Gk	☐ Hamburg	☐ Jeddah	☐ Mariehamn	☐ München	☐ Sydney
		☐ Chicago	☐ Hongkong	☐ Leningrad	☐ Minneapolis	☐ New York Gk	☐ Szczecin

☐ Utrikesministern	☐ Folkrättssekreterare	☐ Chef Rättsavd	☐ Inspektören	☐ Sundbom
☐ Biståndsministern	☐ Statssekr f utr hand	☐ Chef R	☐ Chef protokollet	☐ Brodin
☐ Utrikeshandelsmin	☐ Exp-chefen UDH	☐ Expeditionschefen	☐ Chef press- o inf enh	☐ ESK-gruppen
☐ Kabinettssekr	☐ Chef H-enh	☐ Chef PA:I	☐ Chef pressbyrån	☒ [Signature]
☐ Näslund	☐ Förhandlingsgruppen	☐ Chef BOR	☐ Chef inf byrån	☐
☐ Petersson	☐ Koordinatörerna	☐ Verksamhetsplan	☐ Chef SSB	☐
☐ Chef Pol avd	☐ KMI	☐ Statssekr f int u-samarb	☐ Rapportöversikten	☐
☐ Chef Pol 1-6	☐ Transportsekt	☐ Chef multilat enh	☐ Regeringspärmen	☐
☒ Chef Pol 1-7	☐ KSA	☐ Chef bilat enh	☐ Theorin	☐ Åter enh
Antal ex skr	Antal ex bil	sign	sign	sign
7	7	2	2	2
Kopierad den	Kopierad den	Kopierad den	Kopierad den	Kopierad den
87-12-21	87-12-21	87-12-21	87-12-21	87-12-21
Avg postexp	Avg postexp	Avg postexp	Avg postexp	Avg postexp
kurir	kurir	kurir	kurir	kurir
luft-post	luft-post	luft-post	luft-post	luft-post

P-200-
F-1

To the Central Committee of the Communist Party
of the USSR.

42 years passed since the end of the World War II, but all honest-minded people in the world have not ceased to shudder from appalling crimes of the Nazis, again and again in one country or another the butchers appear before court. At the same time the people have not ceased to admire those who, risking their own lives, saved lives of another ones.

One of such righteous heroes was a Swedish diplomat - Raoul Wallenberg, who saved thousands of Hungarian Jews. The Jewish people, which suffered irreparable losses in result of the Nazi genocide, will never forget his heroic deed. However, for more than forty years the fate of this man has remained one of the "blank spaces" in history. His famous name, well known to the anti-fascists of the West, has been hushed up in the Soviet Union, while the last records of him are connected with the history of exactly this country.

As Jews and citizens of the Jewish state, living on the territory of the country where this man was seen last time, we call to hold, under conditions of full publicity, detailed inquiry into all circumstances of Raoul Wallenberg's "affair." We demand an open recognition of his good name and

his outstanding role in the struggle
against the Nazis, and a punishment for the
person responsible for the crying injustice that
was done to him. The time does not wait.
The holding of an honest and unbiased ~~step~~
inquiry into "the Wallenberg affair" will be
a new step to the strengthening of the trust
between the peoples

● Signed by

Danovich Grigory
Danovich, Tayana
chernobylski Boris
V. vysskaya Elena
May Arkady
chernobylskaya Lera
Litvak Jeanna
Litvak Vevsey
Fainerman Iosif
Gurevich Evgeny

Yakov Pokchento
Fiskin Yury
Fiskina Silvia
Maurinson alexander
Maurinson Yuri
Kislik Vladimir
Gulko Bella
Lubenskaya Ludmila
Marmorshstein Elena
Cuvich Igor

Sud Lev

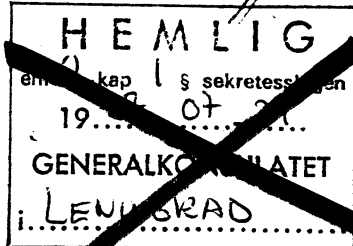
Moscow, May 1982

1987-07-24

Pol I, Depr P Osvald, mp
1987-08-26

Hbr Osvald - tit

Exp: 87-08-26/MP

Departementssekreterare
Staffan Carlsson
UTRIKESDEPARTEMENTET Pol 1

205/002

236/001

1987 07 25

P 2 EU

Vissa uppgifter av estländare.
(4 bil.)

✓
Broder,

Bifogade fyra promemorior har upprättats i anslutning till samtal de senaste veckorna med och om en estländare vid namn Töno Möllersson, som sedan ett antal år synes med sin familj önska lämna Sovjetunionen. Under hans sökande efter någon inför sovjetiska myndigheter åberopbar utländsk anknytning har Möllersson med viss energi sökt dokumentera att hans hustrus föräldrar ej är de biologiska utan att hon vore född i Berlin av judiska föräldrar som under de senare krigsåren avlidit i koncentrationsläger. Kontakt med oss tog han sedan han kommit till den förmodan, att hustrun möjligen vore dotter till Raoul Wallenberg. På grund av svårigheterna för kontakt per telefon har några särskilda frågor om vad Möllersson kände till om denne ej kunnat ställas. Av M.:s uttalanden kan väl anses framgå att han visste att R.W.:s humanitära verksamhet under kriget bedrevs i Ungern och att han främst besökt Berlin på genomresa mellan Sverige och Ungern. Tanken att de ev. från R.W. härstammande föremålen skulle visas för fru Nina Lagergren tyder ju också på att M. har klart för sig att man ej vet var denne nu befinner sig.

Det är förmodligen så att M. är relativt illa anpassad i det sovjetiska samhället. Om hans möjligheter att nå framgång med ansökan om tillstånd att emigrera till Israel är det vanskligt att nu sia.

Ingen av dem med vilka vi varit i kontakt har träffat M. Vid ett av Dahnbergs telefonsamtal med honom deltog kort även en kvinna som ej bestred påståendet att

hon var hans hustru men som inte tycktes ha några ytterligare uppgifter av betydelse att tillfoga.

Eftersom anknytningen till Sverige verkar så oviss och svag har jag, innan vi ev. fått någon kommentar till dessa uppgifter, ej velat förespegla M. att han skulle kunna få träffa Hartelius eller mig vid något av de besök vi förmodligen kommer att avlägga i Tallinn under hösten lopp.

En dag

Bengt Åkerrén

Bengt Åkerrén

P.S. 870731. Möllersson har vid ytterligare telefonsamtal sagt sig avse besöka generalkonsulatet. Han har fått tid den 14 augusti inom ramen för den turlista vi måste tillämpa för anknytningsintervjuer. Vi återkommer vare sig han dyker upp eller ej.

"Dotter till Raoul Wallenberg finns i Tallinn"

Undertecknad uppringdes 870715 av en person som presenterade sig som Töno Möllersson och sade sig ringa från Tallinn. Han angav sin adress, ul Velja 4-64, Tallinn 200006, och var angelägen om att jag skulle anteckna den. Han bad vidare att jag skulle sätta mig i förbindelse med Raoul Wallenbergs syster Nina Wallenberg, då han hade uppgifter som säkert skulle intressera henne. På min fråga vad saken egentligen gällde, sade han att han önskade att följande frågor skulle ställas till Nina Wallenberg:

Hade Raoul Wallenberg i Berlin en hustru från Tyskland?

Hade paret ett barn?

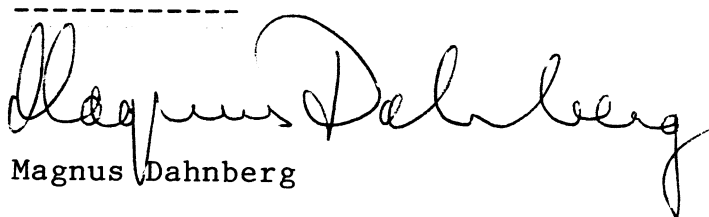
Försvann kvinna med barnet under kriget?

Det är i så fall, uppgav mannen, mycket troligt att parets barn nu finns i Tallinn under namnet Inna Möllersson. Inna Möllersson är, berättade han, hans hustru. Möjligen kallades hon "Inga" som liten.

Han nämnde att hans hustru i sin ägo hade en indisk Shivastatyett, 4-armad, som han trodde skulle vara bekant för Nina Wallenberg och tjäna som ett kännetecken.

Mannen uppgav vidare att han varit i kontakt med västtyska generalkonsulatet, men preciserade inte vari hans kontakter bestått eller vad de lett till. På min fråga om man inte trott på hans berättelse vid hans västtyska konsulatskontakt svarade han "jo-då, men saken är så väldigt komplicerad, förstår ni".

Jag bad att han skulle återkomma fredag 870717 med ett nytt telefonsamtal.

Magnus Dahnberg

"Dotter till Raoul Wallenberg finns i Tallinn"(2)

Idag fredag 870717 ringde Möllersson på nytt. Jag bad honom då redogöra närmare för anledningen till att han och hustrun tror att hon är dotter till Raoul Wallenberg. Han förklarade då att de absolut inte är övertygade om något i den vägen, men att gemensamma bekanta till dem och Inna Möllerssons styvmor (åtminstone tror de att den som betraktas som hennes mor inte är hennes biologiska mor) har gjort flera antydningar om att det skulle finnas något samband mellan Inna Möllersson och Raoul Wallenberg. Paret Möllersson har blivit övertygat om att det är någon hemlighet förborgad någonstans rörande Inna Möllerssons ursprung. De bekantas antydningar har fått dem att vilja i varje fall försöka kontrollera hur det hänger ihop. Och en liten chans, trodde Möllersson, skulle vara att se om R.W.:s syster (som f ö heter Lagergren i efternamn och är född von Dardel) känner igen några föremål som Inna Möllersson har i sin ägo.

Föremålen är följande:

- 1) en indisk statyett föreställande guden Shiva i gestalt av dansguden Nataradjan. Dansguden är en 4-armad kvinnofigur. Hon utför en dans för världens skapelse. Statyn är gjord i brons eller åtminstone bronsfärgad. Den är av en tändsticksasks storlek. Den saknar den ring runt figuren, som sådana figurer brukar ha.
- 2) ett guldarmband, filigranarbete.
- 3) en gudbrosch.

Paret har numera ingen kontakt med Inna Möllerssons styvmor, men hon har en gång sagt till dem att Inna Möllersson är född i Berlin.

De ovan nämnda antydningarna från bekanta har emellertid inte bara gällt Raoul Wallenberg, utan det har enligt Möllersson också antytts att Inna Möllersson skulle vara dotter till en general Aster från Tyskland, som varit i Tallinn under andra världskriget.

Under det fortsatta samtalet framgick det så att det definitivt inte bara är ett eventuellt släktskap med Raoul Wallenberg, som sysselsätter makarna Möllerssons tankar. Deras situation verkar över lag mycket bekym-

mersam. De har sedan sex år tillbaka inte tillåtits arbeta. Jag frågade vad de då levde på, varvid Möllersson kommenterade "ni frågar precis som KGB" och därefter berättade att de levt på pengar de fått in genom att sälja saker de ärvt efter hans far. Han påstod vidare att de inte tillåts resa till Leningrad. De har själva, berättade han, ingen som helst aning om vad denna behandling av dem beror på.

Han berättade, på fråga av mig, att han varit i kontakt med såväl Frankrikes som Västtysklands generalkonsulat i Leningrad. Han sade sig ha haft betydande svårigheter vid dessa kontakter, bl a hade man inte låtit honom tala med de personer han verkligen velat tala med etc. Han sade t ex att han försökt få tag i Michel Tarran på Frankrikes generalkonsulat utan att lyckas.

Ett uttryck Möllersson använde ("om ni verkligen är från Sverige, så förstår ni mig") fick mig att minnas några ord, fällda om ett telefonsamtal just av M Tarran. Vid senare förfrågan har M Tarran bekräftat att han faktiskt talat med Möllersson på telefon, men att det varit mycket dåliga förbindelser då och svårt att uppfatta vad motparten sade. Möllersson ringde vid tiden för Jacques Chiracs besök i Moskva. Han ville ha hjälp med något, men det gick, mest på grund av de dåliga förbindelserna, inte att förstå vad. Möllersson hade under hela samtalet ständigt upprepat "om ni verkligen är fransman, så förstår ni mig". Den franske generalkonsuln hade förklarat sig beredd ta emot Möllersson, men denne hörde inte vidare av sig.

Anknytningen till Raul Wallenberg tycks således än mer hypotetisk än förut, medan paret Möllerssons egen komplicerade situation kommit i förgrunden. Det är relativt svårt att på telefon göra någon någorlunda meningsfull bedömning av hans allmänna trovärdighet. Jag bad Möllersson ringa igen onsdag 870722.

Magnus Dahnberg

Betr. Töno Möllersson

Då Möllersson till M. Dahnberg uppgivit att han haft kontakt med västtyska gk har jag haft ett samtal med fru Beck där.

Hon meddelade:

1. M. hade i mars i brev bett om hjälp för att få sin hustrus ursprung fastställt. Han sade sig ha anledning att tro att hon var adopterad och född i Berlin samt att hennes föräldrar varit i koncentrationsläger avlidna judar. Gk hade försökt att via tyska Röda korset spåra uppgifter. Det hade ej lyckats men däremot hade Röda korset meddelat att M. 1981 kontaktat dem med helt andra uppgifter om hustrun.

M. hade för någon månad sedan per telefon fått del av dessa informationer. Han hade då och vid flera senare telefonsamtal sagt sig skola besöka generalkonsulatet påföljande dag men hade inte dykt upp.

2. För någon tid sedan hade han per telefon delgivit den tyske ambassadören i Moskva sitt lidandes historia.

3. Generalkonsulatet hade på grundval av i ärendet föreliggande upplysningar konstaterat att de inte kunde göra något för M. Då alla hans uppgifter kretsat kring hustrun men denna aldrig själv talat eller skrivit undrade man t o m om hon överhuvudtaget existerade.

Jag meddelade att M. kontaktat oss ett antal gånger och sökt etablera en oviss kontakt till Sverige för sin hustrus del.

Bengt Åkerrén

Samtal med Töno Möllersson

Möllersson ringde igen som överenskommet onsdag 870722, men då hade jag ingen möjlighet ta emot samtalet utan bad honom återkomma dagen därpå. Han gjorde så och lämnade då på min begäran följande upplysningar om sig själv och sina släktingar:

Töno Möllersson, född 1932-09-01 i Tallinn
Inna Möllersson, född 1945-06-02 i Tallinn

enligt vad som står i Inna Möllerssons pass. Paret Möllersson tror emellertid, som nämnts i tidigare PM, att hon är född i Berlin, och att hon föddes där ca ett och ett halv år före den officiellt angivna födelsetiden.

Paret har två barn:

dottern Urve, född 1968-10-13 i Tallinn
sonen Urmas, född 1971-12-20 i Tallinn.

Töno Möllerssons föräldrar:

fadern Rudolf Janovitj Möllersson, född 1902-10-18 i Laevskij uezd, Tartu. Död 1985.

modern född 1901-07-15 i Stolbenis, Lettland, död 1970-03-03.

Inna Möllerssons (officiellt sett) föräldrar:

fadern Mikkel Saks, född 1907
modern Valentina Vilhelminovna Saks, född Kernberg 1916 i Tallinn

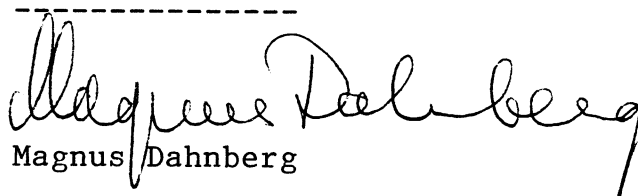
Inna Möllerssons föräldrar har adress ul. Sedjurinskaja 40-77, Tallinn, och telefon 216104.

Möllersson berättade att hustruns föräldrar, som han alltså inte tror är hennes biologiska föräldrar, båda är partimedlemmar, och båda "veteraner" inom partiet.

Då jag nämnde hans kontakter med Västtysklands generalkonsulat svarade Möllersson "ni förstår, läget har förändrats. Vi har förstått att vi inte kan få utvandra till Västtyskland, så nu har vi ändrat den ansökan vi hade inne hos OVIR om utvandring till Västtyskland till att gälla utvandring till Israel istället".

Jag sade avslutningsvis att vi tar emot honom på gk om han önskar träffa oss. Han undrade om ingen från gk ville åka till Tallinn och träffa honom där, men jag sade att någon tallinnresa inte är aktuell f n - får vi någon intressant upplysning som skulle behöva delges honom låter vi höra av oss per brev.

Han verkade i och för sig angelägen om fortsatt kontakt och undrade om han skulle ringa fler gånger, men lät sig nöja med det ovan sagda. Jag tackade honom för hans upplysningar.

Magnus Dahnberg

P.S. Speciellt i ljuset av de västtyska funderingarna rörande Inna Möllerssons existens (Bengt Åkeréns PM 870722) bör nämnas, att Töno Möllersson vid vårt samtal 870717 en gång lämnade över luren till hustrun, som sades ha stått bredvid honom under hela samtalet, och denna gav själv några av de uppgifter, som finns anteckande i PM:n 870717. Det finns alltså ungefär lika stora indicier på att Inna Möllersson existerar som att Töno Möllersson gör det.

1987-07-16

Nr. 111 / HP 80

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET
Pol./Julia

UTRIKESDEPARTEMENTET

1987-07-21

~~Atgärd se delgivningslista~~

Atgärd se delgivningslista

UTRIKESDEPARTEMENTET
1987-07-21
D 2 EU

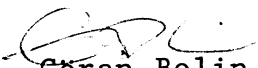
Wallenbergärendet
(1 bil.) ✓

(POL)

./.

Den australiska krigsveteranorganisationen "The Returne Services League", som står under Drottning Elizabeths beskydd och räknar ett par hundratusen medlemmar, har för information inlämnat i kopia bifogade skrivelse till ambassaden i vilken man hos sovjetiska vederbörand utber sig om amnesti för Wallenberg.

Skrivelsen är ställd till Dr. Grant Akopov vilken enligt uppgift besökte Australien för något år sedan.

Göran Bolin

GFR

UTRIKESDEPARTEMENTET

☐ FAX ☐ RAPPORT ☐ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☐ PM ☐ ÖVRPolitiska avdelningen
Enhet

Datum

Handläggare

Godkännes

Ort/Datum/Nr eller namn

Angående

☐ HEMLIGSTÄMPLAS

Delges för kännedom

☐ utan bil☐ jämte
samt bil☐ jämte
bil nr☐ jämte bil
där så angivits☐ bil kan lånas
på UD tel:

	Bil		Bil		Bil		Bil
☐ Konungen		☐ Statssekr		☐ IMPOD		☐ Östekonomiska byrån	
☐ Regeringen	21 ex	☐ IM-enh A		☐ Swedfund		☐ Bankföreningen	
☐ Statsministern		☐ I-sekr A		☐ LO/TCO:s bist nämnd		☐ Exportr	
☐ Statsrådsberedningen		☐ I-enh Fi		☐ Sv kyrkans mission		☐ Industriförb	
☐ Chef Fö		☐ I-enh Fö		☐ IVA		☐ Grossistförb	
☐ Chef I		☐ I-sekr I		☐ STU		☐ Sthlms Handelsk	2 ex
☐ Statsrådet		☐ IAEA-del I		☐ Svensk kärnbränsle AB		☐ LO	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Statens kärnkraftinsp		☐ AIC	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Statens strålskyddsinst		☐ TCO	
☐ Riksdagens talman		☐ I-sekr		☐ Televerket		☐ SACO/SR	
☐ Utrnämnd/Utrutsk/Europa- rådsdel	53 ex	☐ SSLP, Fö		☐ Statens rymd deleg		☐ SAF	
☐ Utrikesnämnden	23 ex	☐ ÖB		☐ Invandrarverket	2 ex	☐	
☐ Utrutsk	33 ex	☐ Ch Fst/Op 5		☐ Forskningsberedningen		☒	
☐ Europarådsdel	12 ex	☐ Arméstaben FN-avd		☐ Miljövårdsberedningen		☐	
☐ Utrutsk kanslichef		☐ FOA	2 ex	☐ I-sekr Naturvårdsverk		☐	
☐ Förutsk kanslichef		☐ SIPRI		☐ Sekr f framtidsstud		☐	
☐ Riksdagsman		☐ EKN		☐ Nordiska Rådets sv del		☐	
☐ Riksdagsman		☐ KK	5 ex	☐ Svenska institutet		☐	
☐ Riksdagsman		☐ Riksbanken		☐ Nordiska Afrikainst		☐	
☐ Riksdagsman		☐ RPS		☐ Latinamerikainst		☐	
☐ Statssekr Fö		☐ SIDA		☐ Utrikespol institutet		☐	
☐ Statssekr		☐ BITS		☐ Europainstitutet		☐	
☐ Statssekr		☐ SAREC		☐ Svenska FN-förbundet		☐	

☐ Större beskickningar FN-representationen	9 ex	☐ Beijing	☐ London	☐ Paris	☐ Washington 2 ex
		☐ Bonn	☒ Moskva	☐ Tokyo	☐ FN-repr
☐ Norden	4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik
☐ Övriga Östeuropa	7 ex	☐ Belgrad	☒ Budapest	☐ Prag	☐ Warszawa
		☐ Berlin A	☐ Bukarest	☐ Sofia	
☐ Övriga Västeuropa och Canada	17 ex	☐ Ankara	☐ Bryssel	☐ Lissabon	☐ Rom
		☐ Athen	☐ Dublin	☐ Madrid	☐ Wien
		☐ Bern	☐ Haag	☐ Ottawa	☐ Bryssel-del
☐ Nordafrika	5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis
		☐ Abu Dhabi	☐ Bagdad	☐ Damaskus	☐ Kuwait
☐ Mellanöstern	8 ex	☐ Amman	☐ Beirut	☐ Muscat	☒ Tel Aviv
☐ Övriga Asien och Australasien	18 ex	☐ Bangkok	☐ Dhaka	☐ Jakarta	☐ New Delhi
		☐ Canberra	☐ Hanoi	☐ Kuala Lumpur	☐ Panmunjom
		☐ Colombo	☐ Islamabad	☐ Manila	☐ Pyongyang
☐ Övriga Afrika	14 ex	☐ Abidjan	☐ Dar-es-Salaam	☐ Harare	☐ Lagos
		☐ Addis Abeba	☐ Gaborone	☐ Kinshasa	☐ Luanda
☐ Latinamerika	12 ex	☐ Bogatá	☐ Buenos Aires	☐ Guatemala	☐ Lima
		☐ Brasilia	☐ Caracas	☐ Havanna	☐ Managua
☐ Vissa lönade konsulat	17 ex	☐ Barcelona	☐ Frankfurt	☐ Istanbul	☐ Los Angeles
		☐ Berlin Gk	☐ Hamburg	☐ Jeddah	☐ Mariehamn
		☐ Chicago	☐ Hongkong	☐ Leningrad	☐ Minneapolis

☐ Utrikesministern	☐ Folkrättssakkunnige	☐ Chef Rättsavd	☐ Inspektören	☐ Sundbom	
☐ Bistandsministern	☐ Statssekr f utr hand	☐ Chef R	☐ Chef protokollet	☐ Brodin	
☐ Utrikeshandelsmin	☐ Exp-chefen UDH	☐ Expeditionschefen	☐ Chef press- o inf enh	☐ ESK-gruppen	
☐ Kabinettssekr	☐ Chef H-enh	☐ Chef PA:I	☐ Chef pressbyrån	☒	
☐ Näslund	☐ Förhandlingsgruppen	☐ Chef BOR	☐ Chef inf byrån	☐	
☐ Petersson	☐ Koordinatörerna	☐ Verksamhetsplan	☐ Chef SSB	☐	
☐ Chef Pol avd	☐ KMI	☐ Statssekr f int u-samarb	☐ Rapportöversikten	☐	
☐ Chef Pol 1-6	☐ Transportsekt	☐ Chef multilat enh	☐ Regeringspärmen	☐	
☒ Chef Pol	☐ KSA	☐ Chef bilat enh	☐ Theorin	☐ Åter enh	ex
Antal ex skr	Antal ex bil	Kopierad den	sign	sign	sign
6	1	87-0-224	2	87-0-224	2
Atg postexp	datum	sign	kurir	luft-post	

VICTORIAN

BRANCH

THE RETURNED SERVICES LEAGUE

ANZAC HOUSE 4 COLLINS STREET, MELBOURNE, VICTORIA, AUSTRALIA 3000
TELEGRAMS LEAGEX MELBOURNE TELEX AA39380 TELEPHONE 03 83 4571

Copy.

Patron: HER MAJESTY THE QUEEN
State President: B. C. RUXTON O.B.E.
State Secretary: PETER VENN M.B.E.
Address all mail to the Secretary

27th May 1987

Dr Grant Akopov,
Soviet War Veterans Committee,
Gogoleveskii Boulevard 4,
MOSCOW
UNION OF SOVIET SOCIALIST REPUBLICS.

Dear Grant,

We have not heard from you or the Soviet War Veterans Committee for some time and hope all is well with you and that you received my letter of 8th July, 1986.

There have been so many good developments in international politics since I saw you here in Melbourne. So many important visits have taken place including those of your Foreign Minister, Mr Eduard Shevardnadze, to Australia and now Mr Gorbachov's successful visit to Prague.

We once again ask you to help us to resolve an issue to our mutual benefit in the interest of Peace and continued friendship between our Peoples. In this time of rapidly improving friendships and constant attempts by your Secretary General to reduce tension in the world, we ask you to have this tragic case of Mr Raoul Wallenberg reconsidered. Perhaps this sad case is a result of bureaucratic mistakes, which occur in many countries at many times and you certainly had more than your fair share of tragedies during the period of the cult of the individual.

It is our hope that Mr Wallenberg could benefit from amnesties which will be declared later this year by your Government. The probability is strong that your influence could do a great deal to help the release of poor old Mr Wallenberg, who saved so many citizens of Australia from the Fascist Germans.

The Head of the International Group of Physicians against Nuclear War are trying to help in this case and your assistance would strengthen the case.

The general work of the Returned Services League here in Australia seems to be increasing all the time as our Veterans are getting older and need more assistance. On the whole we are getting good support from the Government, but we also have to do much voluntary work.

Please remember me to the other members of the Soviet War Veterans Committee and we hope to hold a meeting with you in the not too distant future.

Yours sincerely,

BRUCE C. RUXTON
State President

The Price of Liberty is Eternal Vigilance

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (Pol I)
Ds S Carlsson, ik

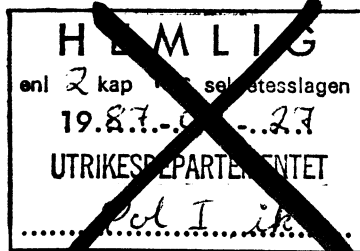
208/501
PROMEMORIA

1987-07-27

Kopia till:

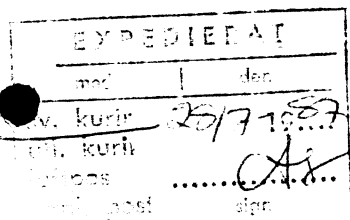
Kabs
Polch
Bitr polch
Ch pol I
S Julin, pol
J-C Ahlander, pol I
S Carlsson, pol I

amb MOSKVA Nr 110

HEMLIG

Gorbatjov, historien och Wallenberg

1. Vi har tidigare kunnat konstatera, att det inte minst av hänsyn till Wallenbergärendet finns anledning att noga följa hur Gorbatjov förhåller sig till Sovjetunionens förflutna. Wallenbergfrågan hänger ju nära samman med Sovjetunionens historia och politiska kultur - med Stalin, terrorn, miss-tänksamheten mot allt utländskt och kanske också med latent antisemitism.
2. Vi har sett hur Gorbatjov i ett tidigare skede närmade sig Stalintiden med största försiktighet. "Stalinismen", sade han i början av 1986, är ett begrepp "uttänkt av kommunismens fiender och använt... för att bringa Sovjetunionen och socialismen... i vanrykte". Ett halvår senare, sommaren 1986, konstaterade han, att man måste blicka mot framtiden. "Om vi började koncentrera oss på det förflutna, skulle vi förbruka all vår energi..."
3. Det har det senaste halvåret blivit allt tydligare att den sovjetiska intelligentsian spelar en central roll i Gorbatjovs politiska strategi. Detta samhällssikt skall bidra till den politiska mobileringshan eftersträvar. Det finns i sovjetsam-

hället förutom denna grupp inga egentliga folk-rörelser, påtryckningsgrupper eller opinionsbildare vid sidan av stat och parti. Gorbatsjov kan å andra sidan inte få denna grupps stöd utan att ge sig i kast med frågan om arvet från Stalin.

Det är alltså symptomatiskt både att Gorbatsjov efter de senaste plenarmötena i partiets central-kommitté, i januari och juni, sammanträffat med företrädare för massmedia och andra opinionsbildare, och att han vid dessa tillfällen berört Stalinfrågan. I februari skedde det på ett mycket försiktigt sätt, som närmast tolkades som en reträtt efter plenarmötet. Nu, i juli, talar han klarspråk på ett annat sätt än tidigare:

"Jag tror att vi aldrig kan och inte bör förlåta eller rättfärdiga det som hände 1937-38. Aldrig. För det ansvarar de som då hade makten. Men detta, kamrater, förringar inte allt det som vi har idag och som partiet och folket gjorde, när de genomgick dessa prövningar. Förlusterna var allvarliga, stora. Vi vet vad som hände åren 37-38, hur detta drabbade kadrerna i partiet, intelligentsian och de militära kadrerna. Icke desto mindre är vi skyldiga att se vilken enorm kraft som ryms i socialismen, i vårt samhällsskick, som härdade ut och övergick till angrepp mot nazismen och segrade".

Vi är fortfarande långt från någon total uppgörelse med Stalins politik. Gorbatsjov inskränker terrorn till att omfatta åren 1937 och 1938, trots att den började tre år tidigare och förvisso inte upphörde 1938. Inte heller var det enbart parti, militär och

intelligentsia som drabbades av utrensningarna och skräckväldet. Gorbatsjov balanserar vidare kritiken av stalinismen med respekt för socialismen och systemet.

Samtidigt markerar han, att stalinismen enligt hans mening tillhör historien - "för detta ansvarar de som då hade makten". Här ligger en viktig skillnad mellan dem som på 50-talet gjorde upp med Stalin och dem som gör det idag. 50-talets antistalinister, däribland Chrustjov själv, satt vid makten tillsammans med Stalin och hade ett direkt, personligt ansvar som Gorbatsjov inte bär på.

4. Långt framom ledningens försiktiga uttalanden om Stalintiden har de sovjetiska kulturarbetarna opererat. I en rad konstnärliga verk har det förflutnas problem lyfts fram. Från vissa historiker har krav rests på en ny sovjetisk historieskrivning. Även om dessa krav bara i mycket begränsad utsträckning omsatts i praktisk handling, är det intressant att notera att de åtföljts av förslag som berör tillgången till arkivmaterial från känsliga perioder. Chefen för Moskvas statliga historiska arkiv, Jurij Afanasjev, har föreslagit en omstrukturering av hela det sovjetiska arkivsystemet och publicering av allt material från partikongresser och partikonferenser.

Afanasjev är av allt att döma också initiativtagaren till en föreläsningsserie om stalinismen som under våren genomförts i Moskva. Vissa föreläsningar har refererats i västlig press. En intressant underjordisk utskrift från en av dessa föreläsningar

cirkulerar nu i väst. I den efterföljande diskussionen gjordes inlägg av en ung historiker, som fått tillstånd att arbeta såväl i Högsta Domstolens och dess militära kollegiums arkiv som i vissa andra statliga arkiv.

Det har sitt intresse att det var inför Sovjetunionens Högsta Domstol som Berias medarbetare på 50-talet stod till svars för sina gärningar. Abakumov som enligt den sovjetiska noten av den 6 februari 1957 mottog underrättelsen om Wallenbergs död, dömdes till döden av Högsta Domstolen.

Historikern ifråga har lyckats få fram uppgifter om bl.a. behandlingen av vissa framstående sovjetmedborgare - han citerar exempelvis ett brev från teaterregissören Meyerhold till Vysjinskij, som innehåller en beskrivning av de förhørs- och tortyrmetoder som använts mot Meyerhold. Vidare diskuterar denne forskare tillgången till material i olika arkiv och samarbetet dem emellan. Det framgår att han visserligen saknat tillgång till de två viktigaste arkiven, nämligen inrikesministeriets och säkerhetstjänstens, men samtidigt konstaterar han, att de arkiv i Högsta Domstolen han gått igenom innehåller mycket material om exempelvis rättegångarna mot Berias medarbetare på 50-talet.

5. Gorbatsjovs förhållande till det förflutna belyses också på ett intressant sätt i en av den sovjetiske ledaren och hans polske kollega Jaurzelski i april 1987 utfärdad deklaration om kultursamarbete. Med en formulering lånad från hans eget framträdande

efter januarimötet i centralkommittén fastslås, att det inte får finnas några "vita fläckar" i den polsk-sovjetiska historien. Banden mellan de båda länderna förtjänar, heter det, en grundlig genomgång. Det som bidrar till vänskapen skall erkännas, men samtidigt skall en värdering göras av förhållanden som skadat vänskapen.

En särskild sovjetisk-polsk historiekommission har nu haft sitt första sammanträde. Det verkar som om en av de första arbetsuppgifterna blir att undersöka det massmord på polska officerare i Katyn under kriget som Sovjetunionen hittills vägrat påta sig ansvaret för.

Med tanke på murkenheten i det sovjetisk-polska förflutna - det räcker att erinra om kriget 1919-20, Molotov-Ribbentroppakten, Katynmassakern, frånvaron av sovjetiskt undestöd för Warszauupproret mot Nazityskland, den stalinistiska terrorn efter 1945 - förefaller det vara ett djärvt steg att underkasta den gemensamma historien en kritisk granskning. Det har därför sitt intresse att det snarast verkar vara Sovjetunionen som drivit fram denna granskning.

Är då Gorbatsjov inte medveten om de politiska riskerna han därmed tar? Svaret ligger väl åtminstone delvis i hans eget uttalande den 14 juli: "För detta ansvarar de som då hade makten". Men ändå - medan den stalinistiska terrorn i Sovjet väsentligen förknippas med 30-talets historia, hör den i Polen och de andra folkdemokratierna 40- och 50-talen till. Den reser med sin koppling till folkdemokratiernas tillkomst politiskt än allvarligare frågor i Östeuropa, frågor som direkt har med regimernas legitimitet att göra.

Att Gorbatjov ändå velat skärskåda historien beror nog inte enbart på de skilda tidsperspektiven. Det har kanske också att göra med att övergrepp mot Polen knappast är en känslig intern fråga i Sovjetunionen. Mot de antiryska stämningarna i Polen svarar de anit-polska strömningarna i det ryska folkdjupet.

6. Att de antisemitiska inslagen i Stalins politik kanske inte var utan betydelse för den sovjetiska behandlingen av Wallenbergärendet före Stalins död har påpekats i Nyströms Wallenbergutredning. Det är sålunda inte helt utan intresse att notera att den pågående liberaliseringen i Sovjetunionen också haft sina återverkningar på den judiska minoritetens situation. Utvandringen har tillåtits öka, och utrymmet för judiska kulturyttringar har växt. Överhuvudtaget har det mer öppna kulturklimatet gagnat den sovjetiska judenheten. Framstående författare, t.ex. landsbygdsprosaisten Belov, angrips nu för sina antisemitiska böjelser, och kritik har i pressen riktats mot att sovjetmedborgare av judiskt ursprung förutsätts registreras som judar i sina inrikespass.

Det är det nya politiska klimatet som också torde vara förklaringen till att 21 judiska sovjetmedborgare av allt att döma i skrivelse till kommunistpartiets centralkommitté begärt en "hederlig och förutsättningslös undersökning" i Wallenbergaffären. Även denna grupp tar intressant nog fasta på parti-ledarens uttalande att det inte får finnas några vita fläckar i historien.

7. Flera tendenser i den inre utvecklingen i Sovjet
det senaste halvåret talar alltså för att förut-
sättningarna att ta upp Wallenbergfrågan det senaste
halvåret ökat något. Vi kan kanske ur just denna
synpunkt beklaga att statsministerns besök i Moskva
inföll redan i början av 1986. Samtidigt har vi att
räkna med att de avgörande skälen mot en sovjetisk
redovisning av frågan fortfarande kvarstår - prob-
lemet hänger ur sovjetisk synpunkt fortfarande
ihop med säkerhetstjänstens ställning och sovjet-
statens skydd mot inre och yttre fiender.

Detta oaktat bör vi kunna dra ett par slutsatser
beträffande vårt fortsatta agerande i ärendet:

- Det finns anledning att i ljuset av utvecklingen
i Sovjet ånyo ta upp frågan på hög nivå.
- Vi bör överväga att då sätta in den i sitt sov-
jetiska historiska sammanhang.
- Vi bör undvika alltför tydliga hänvisningar till
ärendets internationella aspekt. Istället bör in-
fallsvinkeln vara huvudsakligen svensk-sovjetisk.
Det torde vara mer fruktbart att understryka att
förbindelserna mellan våra länder både i äldre
och nyare tider har inte bara ljusa utan också
mörka sidor. För att den fortsatta utvecklingen av
vårarelationer skall vila på solid grund är det
viktigt att vi också belyser de mörkare aspekterna.
(Jf. Gorbatsjovs och Jaruzelskis gemensamma ut-
talande och dess syn på de sovjetisk-polska
förbindelserna).

Staffan Carlsson

1987-07-24

Sid 1(3)

Pol I, Depr P Osvald, mp
1987-08-04

Kopia:

kabs

ch pol I

S Carlsson, pol I

Exp: 87-08-04/
14p

Kanslirådet Julin
Politiska avdelningen
Utrikesdepartementet

POL 205/002

INKOM UD		
1987-07-29		
AVD P	GB 2	MAL EU

HEMLIG	
enl 2 kap	s sekretesslagen
1987-07-24	
AMBASSADEN	
Washington	

HEMLIG

Raoul Wallenberg
m.i.s.o. 643 U 1987-07-03
FAX nr 57 1987-07-03
(3 bil.)

Broder,

I förra veckan besökte jag redaktören för Economists Foreign Report, Rowland Dallas, för att i enlighet med er instruktion söka inhämta upplysningar om källorna till uppgifterna i en artikel i Foreign Report om att Raoul Wallenberg skulle figurera i en "sionisträttegång" i Ungern 1953.

Dallas förklarade att han skulle låta vår fråga gå vidare till den person som författat artikeln i fråga. Efter några dagar ringde han och gav mig artikelförfattarens tfn-nummer, men förklarade samtidigt att densamme sagt att det av olika skäl var omöjligt att berätta för oss vilka som lämnat honom uppgifterna om den planerade sionist-rättegången 1953.

Jag talade så med artikelförfattaren i frågan, som upprepade vad han sagt till Dallas. Av olika skäl kunde han inte ge oss källornas identitet. Han förklarade också att han inte hade något att tillägga i saken utöver vad som som stått i artikeln i Foreign Report. Han gick emellertid med på att komma till mig på lunch.

Lunchsamtalet visade sig emellertid ge betydligt mer än vad telefonsamtalet ställt i utsikt. Först några ord om artikelförfattaren själv. Hans namn är Endre Marton och han är av ungerskt ursprung. Han flydde från Ungern 1956 och var i 20 år anställd som AP:s (Associated Press) diplomatiska korrespondent i State Department. Han pensionerades för 10 år sedan och har tills i dagarna haft en slags professur vid den ansedda Foreign Service School vid Georgetown University här i Washington.

Adress

Suite 1200
600 New Hampshire Avenue, N. W.
WASHINGTON, D. C. 20037
USA

Telefon

(202) 944-5600

Telegram

Svensk

Telex

RCA 248347, SVSK UR
WU 89-2724 SVENSK WSH

Hans dotter, Cathy Marton, skrev för några år sedan en i USA publicerad bok om Raoul Wallenberg. Marton ger ett balanserat och sofistikerat intryck. Han förefaller ha relativt liberala värderingar och uttalade sig i varje fall vid dagens lunchsamtal förhållandevis objektivt om t.ex. utvecklingen i Ungern. Han har emellertid aldrig besökt Ungern sedan han 1956 lämnade landet.

./1 Till lunchsamtalet. Marton sade att han efter visst funderande beslutat sig för att ge oss en del uppgifter utöver vad som redovisats i Foreign Report-artikeln. Sålunda medförde han det ursprungliga, ej redigerade, bidraget som han tillställt Foreign Report. Detta är en fylligare redogörelse för Stalins planer på en sionisträttegång 1953 vid vilken Wallenberg skulle ha figurerat som huvudåtalad.

Återigen tog jag så upp frågan om Marton inte i största förtroende kunde säga något om källorna, som i artikeln anges vara "highranking Hungarian Communist Officials now living in the West". Kunde han inte låta dem veta att vi gärna vill komma i kontakt med dem? Det blev nej på båda frågorna. "Anledningen till att jag inte kan hjälpa er med att arrangera en kontakt är helt enkelt att jag inte har en aning om var de finns, och jag känner heller inte till deras verkliga identitet." Det handlade om två personer som efter Martons första artikel i Foreign Report (4 juni) ringt honom. "They called me independently of one another and told me an amazingly identical story about Stalin's plans for a Zionist trial". Den ene hade uppgett ett alias namn och den andre hade inte givit något namn alls. Marton hade fått ett visst intryck av att den senare, namnlösa personen, skulle ha återvänt till Ungern.

./2 Martons samtal med de båda hade varit långa och han hade lyckats förmå dem att lämna ett antal namn på ungrare boende i Ungern som skulle kunna tänkas sitta inne med viktiga upplysningar om såväl den planerade sionisträttegången som Wallenbergs öde. Marton gav mig en lista på dessa personer mot löfte att han gavs meddelarskydd. Som framgår av listan innehåller denna även ett flertal mer eller mindre fullständiga adresser till personer i Ungern, som enligt Martons källor skulle kunna ha intressanta saker att berätta i Wallenbergärendet.

Marton var också optimistisk beträffande möjlig-

.../

heterna att få i varje fall några av personerna
på listan att berätta vad de visste om de kontaktades
i någorlunda diskreta former. Det fanns nämligen
många indikationer på att de ungerska myndigheterna
var mer "relaxed" än tidigare vad gäller forskningen
i Wallenbergs öde. Han visade ett exempel
./3 på denna nya, mer öppna ungerska attityd till
Wallenbergfallet i form av en översättning han
gjort av en artikel som återgivits i ett propagandabla
som ungerska UM sänder till ungrare i exil i
olika västländer. Artikeln torde ursprungligen
ha publicerats i en ungersk kvällstidning.

Med vänlig hälsning
Ulf Hjertonsson

Ulf Hjertonsson

Ulf Hjertonsson

iro

No 14: Wallenberg (cont.)

June 8, 1987

Around the end of 1952 when Stalin ordered the arrest of a group of prominent Jewish doctors, his plan was to stage a monster trial of "imperialist, Zionist Jewish agents." Raoul Wallenberg, the Swedish diplomat kidnapped by Soviet troops in Budapest the day the Red Army "liberated" the Hungarian capital, was earmarked to be defendant number one.

This was explained to Foreign Report by former highranking Hungarian communist officials now living in the West, in the wake of and in response to our piece "Is Wallenberg alive?" (Foreign Report June 4.) Whatever these sources said did not answer the question whether Wallenberg was still alive but proved that Andrej Gromyko, then Soviet foreign minister and now "kicked upstairs" by Mikhail Gorbachev to the ceremonial post of president, either lied when he told the Swedish government in 1957 that Wallenberg died in prison ten years earlier or, as some speculate, he himself was misled by his own country's secret police.

The 1957 Gromyko note to Stockholm quotes from a brief report signed on July 17, 1947, by A.L.Smoltsov, "health service director" of Moscow's Lubyanka prison, saying that "...the prisoner Wallenberg died suddenly in his cell this night, probably as the result of a heart attack," adding that "I have personally notified the Minister and it has been ordered that the body be cremated without an autopsy." The "Minister" was Viktor S. Abakumov, minister of state security, whose men kidnapped Wallenberg in 1945.

The Gromyko note blamed Abakumov's "criminal activities" for having deceived him who until then persistently denied that his government knows anything about the Swede. "It will be recalled," Gromyko's note continued, "that Abakumov...was executed in accordance with the verdict handed down by the Supreme Court of the Soviet Union." Also, what a coincidence, Dr.Smoltsov died in May 1953, the fateful period after Stalin's death.

In 1952 Stalin's orders were unambiguous: the trial should not be restricted to the USSR but prove close collaboration between the capitalist West and Jews in the entire Moscow bloc. Wideranging preparations were made primarily in Hungary and Czechoslovakia. In Hungary, Matyas Rakosi, Stalin's proconsul (and himself of Jewish origin) had arrested on a single day the entire top echelon of the AVH, the omnipotent Hungarian secret police, almost 100 percent Jewish, including its head, the dreaded Gen.Gabor Peter.

Among the others arrested were Dr.Lajos Stoeckler, president of the Association of Hungarian Jews, *the head of the Jewish community in Hungary.*

Dr. Istvan Balint, a psychiatrist and Gabor's gorilla-like bodyguard; and Jolan Simon, Gabor's wife and also head of the Rakosi secretariat, to mention only a few.

But there were also a few non-communists among the arrested: Hanna Szenes, parachuted to Hungary by British intelligence (she was executed later); Tamas Revai, a Hungarian-born officer in the British army, parachuted to Tito who got to Hungary only when the war was over; and Mrs. Arthur Sibelka-Perlberg, sent by western intelligence organs via Turkey.

For months, until Stalin's death in March 1953, hundreds of the arrested were interrogated (and forced to confess) day and night. The entire process was masterminded by Col. N. Abrasimov, the top Soviet "adviser" to the Hungarian secret police and dozens of his aides. One source, then high in the AVH hierarchy quoted Abrasimov as having said that "It is most important for you to get adequate proof, supported by testimonies, that Raoul Wallenberg was an American agent."

Tons of such "testimonies" were produced, all duly signed by the tortured people, confessing that Wallenberg, the man who saved the lives of some 100,000 Budapest Jews, was not really interested in a humanitarian effort but to save only Jewish intellectuals earlier in important positions and well-to-do, enlisting them as future agents of the "capitalist West."

When Stalin died - and some of our informants believe that he was "helped" to die by his colleagues in the Soviet leadership convinced that the aging dictator became deranged - all this frantic preparation suddenly stopped. Col. Abrasimov was urgently recalled - and later executed together with Lavrenti Beria - and the Soviet secret police, together with its branch offices in the satellite capitals, made frantic efforts to destroy documents that one day might be used against them.

A new contingent of Soviet "advisors" arrived in Budapest, headed by NKVD Lt. Gen. V. Ischenko. He and his aides spent months re-interrogating those who earlier "confessed" that there was a capitalist-Jewish-Zionist conspiracy and that Wallenberg played a leading role in it.

What really happened to Wallenberg? He certainly did not die in prison in 1947 as he was supposed to be tried, with so many others, in 1953. Gen. Ischenko's secretary, Lt. Svetnik in 1953 told one of our sources: "We can't find him in any of our prisons."

In 1954, after Beria's arrest and execution, Gen. Ischenko was replaced by Col. Olhovskij, a Leningrad history professor before he joined the Soviet secret police. He was a Khrushchev man who did not conceal his detest of Stalinist terror in general and Beria's role in it in particular. He told one of our sources that the new people in the NKWD are searching, mostly out in vain, for the remnants of literally thousands who disappeared with/a trace. Was Wallenberg one of them? "We can't dig up the entire Soviet Union to find him," Olhovskij replied.

Repeating that there is no doubt in their mind that Wallenberg was still alive in 1953, our sources offer two explanations.

First - and most of them believe in this one - that he was "eliminated" (a euphemism for being murdered) by Beria in the short period between Stalin's death and his own arrest and execution. In this period hundreds of people were killed who could compromise him in the new, post-Stalin era.

But there are some who believe that Wallenberg, the most important foreign prisoner, was not murdered but kept in isolation in various gulags and in Russia's dreaded psychological institutes. This theory would confirm the many eyewitness reports by people who escaped or let go from the Soviet Union who claimed that they have seen the Swede after 1953.

Our sources give a long list of men who played an important role in the Hungarian secret police and who might, if they dared to talk, know what happened in the Wallenberg mystery. Most of them were imprisoned in the purge of Jews when Stalin was still alive, and all released in the years after the 1956 revolution by the more liberal Kadar regime.

One of them is Gen. Gabor Peter himself, and his wife Jölan Simon. Peter, a tailor when he was in the communist underground before World War II, became the head of a tailors' co-operative when Kadar freed him from prison. He is retired now, getting a state pension, and living, under a pseudonym, in Budapest.

Among the others is Dr. Balint, ~~for~~ the former psychiatrist-bodyguard, now in his 70s, also enjoying state pension, living in Budapest's 2nd district.

A third is Vladimir Farkas, son of Mihaly Farkas, the dreaded defense minister in the Rakosi era. Both father and son had dual citizenship as they spent the years between the two world wars in Russia. Vladimir, now 64, was colonel in the AVH and the most sadistic of all who reportedly executed in Kádár's secret police the hundreds of thousands of people who were arrested during the 1956 revolution. When Kádár

complained about thirst during his interrogation. Borth father and son were arrested when Imre Nagy became prime minister in 1956, but Kadar released them after a few years in prison. Also Vladimir Farkas gets a state pension and is reported to be living in Pasaret, the plush residential section in Budapest's 2nd district.

Endre
(marton)

Julian, P. 1987-07-24

List of those who, according to sources, "might" have dealt with the Wallenberg issue either before or during the critical period January-March 1953 when Stalin allegedly planned a new "imperialist-Zionist" purge.

- 1) Gabor Peter and wife, Jolan Simon. (see my original story on this former AVO head), now, According the the source, both "retired" and living in Budapest under a pseudonym;
- 2) Eszter Jori, formerly with the communist party's Central Committee where she handled "important and confidential matters", retired, living in Budapest;
- 3) Zoltan Katona, 70, retired ambassador, head of Rakosi's secretariat from 1953;
- 4) Dr. Istvan Szatmari, 60, described as ambassador to GDR, former top administrator of Rakosi's secretariat. Address: Budapest XI., Dinnye Street 20.
- 5) Gyoergy Szoeke, 60, retired, living in the II. district of Budapest, until 1987 ambassador to Switzerland, as of 1952 dealing with state security questions in the communist party;
- 6) Sandor Rajnai, 65, police brig. gen. (retired), member of communist party's Central Committee, ambassador to Moscow, described as "most influential member of state security organs, was closest friend of Andropov and with excellent connections with virtually all Soviet leaders for the last 35 years," address: Budapest II., Varazs Street;
- 7) Istvan Kapitany, 65, former AVO captain, now retired, in 1953 "evaluator" of the "Jewish-Zionist case" and, in this capacity, knowledgeable about the Wallenberg problem. According to utterances he made among friends (the source claims) he was critical about the entire process.
- 8) Dr. Peter Barna, lawyer, 67, retired head of the AVO's department of judicial inquiry, participated as "expert and consultant" in the 1953 "Jewish-Zionist-Joint-Wallenberg" case;
- 9) Dr. Istvan Balint, retired physician (see my original story), 70, living somewhere in the II. district of Budapest, former head of the AVO's health section, arrested early in 1953 in the "Jewish-Zionist-Wallenberg" case, was mistreated and, source claims, interrogated in the case of Wallenberg;
- 10) Groegy Szoelloesi, 68, retired, (address: Budapest XI., Abel Menoe Street) former high AVO official, also (like no 9) arrested, mistreated, and forced to testify in the case of Wallenberg
- 11) Mrs. Istvan Dekan, 63, Rakosi's adopted daughter who spent the years between the two wars in the Soviet Union, widow of Istvan Dekan, former deputy minister of state security, herself an AVO officer, "most knowledgeable about the most important and confidential matters," source claims;
- 12) Vladimir Farkas, 64, (see my original story), son of Mihaly Farkas, former minister of defense, (living somewhere in Pasaret, the II. district of Budapest), former AVO colonel, a "sadist" who interrogated Janos Kadar;
- 13) Sandor Szerenyi (Sas), 78, head of a department in the party under Kadar, now retired, address: Szechenyi Rakpart, Budapest V., Source claims that in 1932 when Szerenyi was a member of the illegal (underground) communist party, he was lured to Moscow, there he was arrested and sentenced to 20 years in prison. Years ago, source also claims, he told his friends that "contrary to what the Soviets are saying, the truth in the Wallenberg case is quite different..."

(The following appeared in the June 13, 1987 issue of Magyar Hírek, a Hungarian propaganda monthly mailed to Hungarians (or former Hungarians) living in the West. It quotes (and I don't know how extensively) from a story published in Magyar Hírlap which, as far as I know, is a Budapest PM paper.)

Our political daily published an interview entitled "Last Encounter with Raoul Wallenberg" about the Swedish diplomat who helped Hungarians persecuted during World War II.

"In the summer of 1938, at a gardenparty of Governor Horthy, I made the acquaintance of Wallenberg," said in the interview Laszlo Hertelendy, a retired man living in Budapest, once commander of the 1st Gendarmery in Budapest, later head of the 5th Gendarmery in Szeged, an officer of the Myscout group no 148 attached to the Roman Catholic parish of Krisztina-varos.¹⁾

"Wallenberg made contacts extremely easily," remembers Laszlo Hertelendy. "He attended the mass, participated in balls (sic) organized by boyscouts, and attended official receptions. He also had contact with Miklos Horthy junior²⁾ and was a good friend of Tivadar Zichy, a wealthy aristocrat and professional racecar driver. Wallenberg had a fantastic (sic) talent for languages, he spoke for instance Hebrew. He said he worked in Haifa and learned the language there. He spoke fluent Hungarian and quickly knew Budapest better than most of us. Already in 1941 he tried to help the persecuted and not only the victims of racial laws. So for instance in 1942 we visited Col.Gen. Szombathelyi, chief of the general staff, to intervene in the case of Zoltan Schoenherz. When we set out, he (Wallenberg) believed he had a good chance to save Schoenherz, but one could immediately see that we were wrong. Later I learned that before us Schoenherz's sister and Jusztinian Cardinal Seredi also intervened to save Schoenherz,³⁾ without success.

"Wallenberg was a strange, courageous man. He was scared only when we met the last time because he saw no chance in his future. On February 12, 1945 we met the last time in the church of Krisztina Square. My impression was that he was a broken man and when we asked what was wrong, he said, very depressed, that things did not turn out as he thought they will. What he meant was, I think, that he had the illusion that also the Soviets will regard him an important man, as did the Germans and the Arrowcrossers. When we asked whether we can count on him in the future, he replied with resignation: 'It might be that tomorrow I have to ask for your help.' Then a group of Soviet soldiers came to the parish office because they started to scour Meszaros Street.⁴⁾ When they disappeared, Wallenberg said good bye and left. I never saw him again," concluded Laszlo Hertelendy.

In another article Pal Bokor, who wrote the interview (with Hertelendy) deals with a memorandum written in 1957 by Andrey Gromyko, then deputy foreign minister and now the Soviet head of state (sic), referring to the results of the Soviet inquiry in the Wallenberg case. "As the result of the examination of material in the archives a document was found among those of the Ljubljanka Prison in Moscow which, it is safe to assume, was about Raoul Wallenberg. The document is a report written by the head of the prison's health service

addressed to Abakumov, the Soviet Union's former state security minister. According to this report Wallenberg died in his cell in July 1947, presumably after a heart attack.⁵⁾ The memorandum Gromyko sent to the Swedish foreign minister in 1957 condemned the procedure of the Stalinist security organs and stated that also the detention of the Swedish diplomat was the result of lawlessness.

In his analysis Pal Bokor attempts to find out what was in the background of these unlawful measures. He recalls that Raoul Wallenberg's efforts to save people would have been unsuccessful had he not maintained the closest contacts with Hungarian and German officials, if had no friendly relations with Gabor Kemeny, the Nazi foreign minister and his wife, if he had no access to the "Hungarian Gestapo" and the German occupying authorities. Also the question must be raised whether Wallenberg's mission would have succeeded without the support of American intelligence organs. It is not a coincidence that the part of the "Wallenberg literature" not written by amateurs (sic) dealt with greatest reservations with the Gulag-legend, while explicitly calling attention to Wallenberg's American contacts. American historian David S. Wyman, for instance, writes as follows in his book about the policy of western powers regarding the escapees, published in 1984: "It is possible that because of his (Wallenberg's) American contacts the Soviets suspected that he was sent to Budapest as an intelligence agent. The Soviets may also have known that Iver Olsen, the WRB's (War Refugee Board?) representative in Sweden who maintained regular contact with Wallenberg, was an agent of the OSS, the predecessor of CIA, and from this they (the Soviets) inferred Wallenberg's contacts with the OSS."

All this, adds the author of the analysis in Magyar Hirlap, only provides the motives of the tragedy, without justifying it. It is by all means regrettable that Raoul Wallenberg's mission to Budapest that may shed light on historic lessons, was used in the last 40 years for nothing else than to attempt to induce certain political moods. But whoever should be blamed, much can be rectified, Pal Bokor emphasized. The name Wallenberg is an important one, a symbolic name. It symbolizes the human greatness of a knight who opposed the devastating horde of darkness, the superiority of honesty over doctrinairism.

(Translator's remarks:

- 1) Krisztinaváros is a section of Buda, on the western side of the tunnel under Castle Hill.
- 2) youngest son of Adm. Horthy who participated in the resistance against the Germans. His older brother Istvan, an officer of the Hungarian air force, died in the Russian front.
- 3) Schoenherz was a leader of young communists, tried in a secret military court and executed.
- 4) Meszaros Utca is an important thoroughfare in Buda.
- 5) There is no "unquote" in the Magyar Hírek version.)

ZCZC
=LIST
UD/POLCH
+

Pol 7

87 JUL 31
GENERALKONSULATET NEW YORK 1987-07-31

UD STOCKHOLM

P 2 En I (Pal)

468. FOER SVEN JULIN, POL. RE RAOUL WALLENBERGS 75-AARSDAG.
TISDAGEN DEN 4 AUGUSTI KOMMER RAOUL WALLENBERGS 75-AARSDAG ATT
UPPMAERKSAMMAS GENOM S.K. SKY-WRITING. FEM JETPLAN KOMMER ATT
MELLAN KL. 11-12 OEVER WASHINGTON DC SKRIVA "RAOUL WALLENBERG
75 YEARS TODAY". MELLAN KL. 13-14 UPPREPAS SAMMA SAK OEVER
NEW YORK CITY.

FAXEN

GENERALKONSULATET NEW YORK KL 12.00/BJO
NNNN

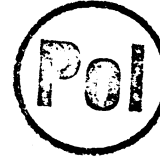
UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (pol I)
Depr Peter Osvald, mp

217/006
PROMEMORIA

1(2)

1987-08-05

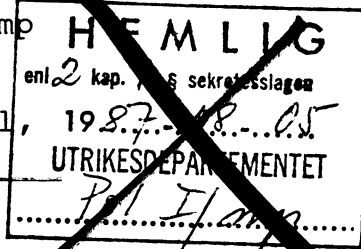
PL 217

Pol I, Depr Osvald, mp
1987-08-06

hbr Osvald - L Anell, 1987-08-05
GENEVE

Exp: 87-08-06/ *MP*

HEMLIG

Wallenbergsärendet: Ytterligare uppgifter från
Linnander

PM Osvald 1987-03-09

1. I ovan åberopade promemoria redovisas ett vittnesmål i andra hand av f chefsrådmannen Gunnar Linnander. Under ett besök i Genève i mars 1983 (eller ev mars 1984) hade Linnander under en lunch sammanträffat med en "skandinav", som påstod sig ha kontakt med en KGB-man. KGB-mannen, "Sasja Pavlov", hade för skandinavens berättat att han kort tid dessförinnan erfarit att Wallenberg nyligen avlidit i närheten av Moskva. Linnander hade lovat att inte röja "skandinavens" namn, eller namnet på den engelsman som fört dem samman. - Under dessa omständigheter kunde vittnesmålet inte utredas närmare av UD.

2. Linnander ringde mig oväntat den 4 augusti, och förklarade att "skandinavens" namn var Erik Bjertnes. Han var norrman. Han var enligt uppgift direktör i "Western Finance Management and Trade S.A.". Hans adress - ev en affärsadress - var: 12, rue Crespin, Genève. Postadress: B P 551211, Genève 25. tel: 463341.

3. Linnander upplyste att Bjertnes var vapenhandlare, med vidsträckta kontakter runt om i världen. Genom sina vapenaffärer hade Bjertnes kommit i kontakt med KGB och "Sasja Pavlov". Linnander uppgav vidare att

Henry Wallenberg, affärsman i Frankrike, för Linnander bekräftat att han var affärskompanjon med Bjertnes, och att Bjertnes var alkoholiserad. Linnander själv ansåg sig kunna bekräfta detta senare påstående.

4. Linnander uppgav vidare att den person som förmedlat kontakten mellan Linnander och Bjertnes - "engelsmannen" - hette Mitchell.

5. Linnander rådde oss att på ett "diskret sätt" närma oss Bjertnes, om vi önskade kontakt med honom. Jag lovade att vi i förekommande fall skulle agera på önskat sätt.

Peter Osvald

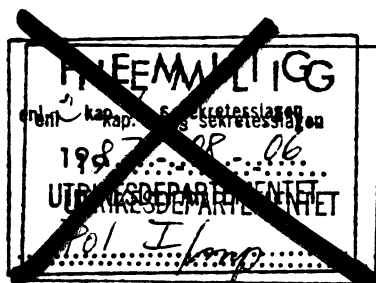
UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (pol I)

ARKIVEXEMPLAR

Dnr 218/001	Avd Grupp Mål
1987-08-06	P 2 Eu I

Kopia: kabs
ch pol I

Exp: 87-08-06
1/4

Ambassadören Dromberg

BUDAPEST

HEMLIG

Wallenberg-ärendet
(2 bil)

Broder,

. /1 Uppgifter om en år 1952 planerad "sionist"-rättegång i Budapest har nu åter dykt upp, denna gång i "Foreign Report" (bil). Som vid tidigare tillfällen förekommer Wallenbergs namn i sammanhanget. Via ambassaden i Washington har vi fått en fylligare version av "Foreign Report's" uppgifter, och dessutom . /2 något om bakgrunden till rapporten (bil).

I bilaga 2 till Hjertonssons handbrev finns en lista över personer som ännu i dag sannolikt är i livet, och som skulle kunna lämna förstahandsuppgifter om den planerade rättegången. Problemet är naturligtvis att vi knappast kan kontakta någon av dem, eftersom de alla tycks bo i Ungern. Det vore dock intressant att få Din bedömning av våra möjligheter att på ett eller annat sätt etablera kontakt med någon eller några av dessa personer. Det vore naturligtvis också av intresse att få Dina ev synpunkter i övrigt på de uppgifter som framförs i rapporten i "Foreign Report".

Bäst hilsna,
Peter Osvald

md

Ifylles av postexp

Avsändt med	Avsändt datum	Sign
☒ sv kurir ☐ utl kurir ☐ luftpost ☐ vanlig post	7/8-87	KA

Dep U 328 10 000 ex 8608

1987-06-25 15:54

Avsändningsort

LONDON/Mossberg/hd

AMBASSADEN LONDON

Bil. hbr. *R.s.v.a/d*.....1

Dromberg. 19.87...08...06.

44 1 7244174

01

1(3)

Ärende

Re Wallenberg.

Datum

1987-06-25

Änd

Grupp

Ref

FAX NR. 106

Änd

Adress

UD/Julin och pol 1.

Text

Economist's inte alltid hundra procentigt tillförlitliga Foreign Report har denna vecka följande rapport om Wallenberg:

LEIFLAND

Antal sidor: 3 (inkl. denna)

hd

Utrycket av telegramexpeditionen

Avsänd den

Klockan

Sign

go farther than Mikhail Gorbachev would like. The party leader, Janos Kadar, has said nothing about it. Our sources say the government, which always worries that its reforms may be too much for the men in the Kremlin to tolerate, will stick with its crablike approach to change and avoid the basic reforms which the country needs.

2(3)

More on Wallenberg

At the end of 1952, when Stalin ordered the arrest of a group of prominent Jewish doctors, his plan was to stage a show trial of "imperialist, Zionist agents". Raoul Wallenberg, the Swedish diplomat kidnapped by Soviet troops in Budapest on the day the Soviet army entered the Hungarian capital, was to be the main defendant, according to former high-ranking Hungarian communist officials, now living in the West. They were reacting to our report: "Is Wallenberg alive?" (FOREIGN REPORT, June 4th).

Andrei Gromyko, then Soviet foreign minister and now president, told the Swedish government in 1957 that Wallenberg died in prison in 1947. Gromyko either lied or was misled by the secret police.

In 1952 Stalin issued orders that the show trial should prove close collaboration between the western powers and Jews in the Soviet block. Preparations were made in the Soviet Union and also in Hungary and Czechoslovakia. In Hungary, Matyas Rakosi, Stalin's pro-consul (and himself of Jewish origin) arrested on a single day the entire top echelon of the AVH, the Hungarian secret police, which was mostly Jewish, including its head, the dreaded General Gabor Peter. Among others arrested were Lajos Stoeckler, president of the Association of Hungarian Jews; Dr Laszlo Benedek, head of the Jewish Hospital in Budapest; and Dr Istvan Ballint, a psychiatrist who was also Gabor's bodyguard.

Until Stalin's death in March 1953, hundreds were forced to confess by interrogators headed by Colonel N. Abrasimov, the top Soviet "adviser" to the Hungarian secret police. One source, then high in the AVH hierarchy, quoted Abrasimov as having said: "It is most important for us and for you to get adequate proof, supported by testimonies, that Raoul Wallenberg was an American agent." Many such "testimonies" were produced. They said that Wallenberg, the man who saved the lives of some 100,000 Budapest Jews, really wanted to save only influential Jews who could serve as agents of the "capitalist West".

When Stalin died, preparations for the trial stopped. Abrasimov was recalled to Moscow and later executed, together with Lavrenti Beria, chief of the Soviet secret police. A new contingent of Soviet "advisers" arrived in Budapest, headed by a secret police general, V. Ischenko. He spent months re-interrogating those who had earlier "confessed" that there was a capitalist-Zionist conspiracy and that Wallenberg played a leading role in it.

What really happened to Wallenberg? He cannot have died in prison in 1947 since he was supposed to be tried in 1953. But Ischenko's secretary, a Lieutenant Svetnikov, told one of our sources in 1953: "We can't find him in any of our prisons."

Our sources offer two explanations. One is that Wallenberg was killed on the orders of Beria in the short period between Stalin's death and his own arrest and

execution. In this period, hundreds of people who could have revealed what Stalin and Beria had done were killed. The alternative is that Wallenberg survived Beria's final purge but disappeared into the prison camps and mental hospitals of the Soviet penal system. This would explain the eye-witness reports by many ex-detainees of the *gulags* that Wallenberg was alive after 1953.

Several men might reveal what happened. One is General Peter, now a pensioner living under a false name in Budapest. Another is Dr Bulint, Gabor's former bodyguard, who is also a pensioner in Budapest. A third is Vladimir Farkas, now 64, who was a colonel in the AVH and one of its most feared interrogators. He is said to have urinated in the mouth of Janos Kadar when Kadar, now the first secretary of the Communist party but then a jailed dissident, said he was thirsty. Farkas too is a pensioner and is said to be living in Pasaret, a prosperous suburb of Budapest.

3(3)

Greece and Turkey talk more

The current exchange of confidential messages between the prime ministers of Greece and Turkey, Andreas Papandreu and Turgut Ozal, has helped to reduce the tensions which have built up in the Aegean. There is, however, no sign as yet that they have brought the two sides any closer.

Papandreu wants the Greek-Turkish dispute over control of the continental shelf beneath the Aegean sea and its waters to be submitted by the two countries to the World Court. He will approve official talks only if they are limited to drafting, at the level of diplomatic experts, a joint letter to the court.

Ozal wants the two governments to try to work out the dispute themselves, and go to the court together only for rulings on outstanding issues. Another Ozal letter to Papandreu is expected this week. It is unlikely to be the last. But Ozal wants to go beyond these exchanges. He wants to start official talks.

Both sides agree that their contacts have limited the usual Greek-Turkish friction (although their two navies are now holding simultaneous but separate manoeuvres in the Aegean). One idea is that if the two sides could agree on the agenda for wider talks, the Turks might make a conciliatory gesture such as stopping what Greece describes as violations of its air space by the Turkish air force.

Iran's peace lobby

We have received reports of a growing agreement among Iran's bickering rulers that the Gulf war cannot be won. Our sources say that Moussavi Ardebili, president of the Supreme Court, told Ayatollah Khomeini at the end of April that Iran's deteriorating economy made it impossible to press on with the war at the present level. Hojatoleislam Rafsanjani, influential Speaker of the *majlis* (parliament), told Khomeini soon afterwards that it has become much harder for Iran to buy arms since the American arms-for-Iran scandal. Both men spoke on behalf of the regime's secret five-man consultative committee: Ardebili, Rafsanjani, President Khamenei, Mir Hossein Moussavi, the prime minister, and Ahmed

SVERIGES AMBASSAD
WASHINGTON

Bil. hbr. Osvald.....1
Dromberg. 19.87.08.06.
1987-07-24 Sid 1(3)

Pol I, Depr P Osvald, mp
1987-08-04

Kopia:

kabs

ch pol I

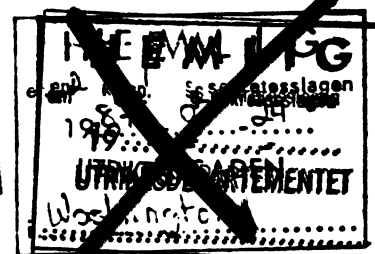
S Carlsson, pol I

Exp: 87-08-04/
MP

Kanslirådet Julin
Politiska avdelningen
Utrikesdepartementet

POL 205/002

INKOM UD		
1987-07-29		
AVD	GA	EU

HEMLIG

Raoul Wallenberg
m.i.s.o. 643 U 1987-07-03
FAX nr 57 1987-07-03
(3 bil.)

Broder,

I förra veckan besökte jag redaktören för Economists Foreign Report, Rowland Dallas, för att i enlighet med er instruktion söka inhämta upplysningar om källorna till uppgifterna i en artikel i Foreign Report om att Raoul Wallenberg skulle figurera i en "sionisträttegång" i Ungern 1953.

Dallas förklarade att han skulle låta vår fråga gå vidare till den person som författat artikeln i fråga. Efter några dagar ringde han och gav mig artikelförfattarens tfn-nummer, men förklarade samtidigt att densamme sagt att det av olika skäl var omöjligt att berätta för oss vilka som lämnat honom uppgifterna om den planerade sionist-rättegången 1953.

Jag talade så med artikelförfattaren i frågan, som upprepade vad han sagt till Dallas. Av olika skäl kunde han inte ge oss källornas identitet. Han förklarade också att han inte hade något att tillägga i saken utöver vad som stått i artikeln i Foreign Report. Han gick emellertid med på att komma till mig på lunch.

Lunchsamtalet visade sig emellertid ge betydligt mer än vad telefonsamtalet ställt i utsikt. Först några ord om artikelförfattaren själv. Hans namn är Endre Marton och han är av ungerskt ursprung. Han flydde från Ungern 1956 och var i 20 år anställd som AP:s (Associated Press) diplomatiska korrespondent i State Department. Han pensionerades för 10 år sedan och har tills i dagarna haft en slags professur vid den ansedda Foreign Service School vid Georgetown University här i Washington.

Adress
Söte 1200
600 New Hampshire Avenue, N. W.
WASHINGTON, D. C. 20037
USA

Telefon
202 944-3600
(202) 944-3600

Telegram
Svensk

Telex
RCA 248347, SVSK UR
WU 89-2724 SVENSK WSH

Hans dotter, Cathy Marton, skrev för några år sedan en i USA publicerad bok om Raoul Wallenberg. Marton ger ett balanserat och sofistikerat intryck. Han förefaller ha relativt liberala värderingar och uttalade sig i varje fall vid dagens lunchsamtal förhållandevis objektivt om t.ex. utvecklingen i Ungern. Han har emellertid aldrig besökt Ungern sedan han 1956 lämnade landet.

./1 Till lunchsamtalet. Marton sade att han efter visst funderande beslutat sig för att ge oss en del uppgifter utöver vad som redovisats i Foreign Report-artikeln. Sålunda medförde han det ursprungliga, ej redigerade, bidraget som han tillställt Foreign Report. Detta är en fyliligare redogörelse för Stalins planer på en sionisträttegång 1953 vid vilken Wallenberg skulle ha figurerat som huvudåtalad.

Återigen tog jag så upp frågan om Marton inte i största förtroende kunde säga något om källorna, som i artikeln anges vara "highranking Hungarian Communist Officials now living in the West". Kunde han inte låta dem veta att vi gärna vill komma i kontakt med dem? Det blev nej på båda frågorna. "Anledningen till att jag inte kan hjälpa er med att arrangera en kontakt är helt enkelt att jag inte har en aning om var de finns, och jag känner heller inte till deras verkliga identitet." Det handlade om två personer som efter Martons första artikel i Foreign Report (4 juni) ringt honom. "They called me independently of one another and told me an amazingly identical story about Stalin's plans for a Zionist trial". Den ene hade uppgett ett alias namn och den andre hade inte givit något namn alls. Marton hade fått ett visst intryck av att den senare, namnlösa personen, skulle ha återvänt till Ungern.

./2 Martons samtal med de båda hade varit långa och han hade lyckats förmå dem att lämna ett antal namn på ungrare boende i Ungern som skulle kunna tänkas sitta inne med viktiga upplysningar om såväl den planerade sionisträttegången som Wallenbergs öde. Marton gav mig en lista på dessa personer mot löfte att han gavs meddelarskydd. Som framgår av listan innehåller denna även ett flertal mer eller mindre fullständiga adresser till personer i Ungern, som enligt Martons källor skulle kunna ha intressanta saker att berätta i Wallenbergärendet.

Marton var också optimistisk beträffande möjlig-

.../

heterna att få i varje fall några av personerna
på listan att berätta vad de visste om de kontaktades
i någorlunda diskreta former. Det fanns nämligen
många indikationer på att de ungerska myndigheterna
var mer "relaxed" än tidigare vad gäller forskningen
i Wallenbergs öde. Han visade ett exempel
på denna nya, mer öppna ungerska attityd till
Wallenbergfallet i form av en översättning han
gjort av en artikel som återgivits i ett propagandablad,
som ungerska UM sänder till ungrare i exil i
olika västländer. Artikelns torde ursprungligen
ha publicerats i en ungersk kvällstidning.

Med vänlig hälsning

Ulf Hjertonsson

Ulf Hjertonsson

Ulf Hjertonsson

June 8, 1987

No 14: Wallenberg (cont.)

Around the end of 1952 when Stalin ordered the arrest of a group of prominent Jewish doctors, his plan was to stage a monster trial of "imperialist, Zionist Jewish agents." Raoul Wallenberg, the Swedish diplomat kidnapped by Soviet troops in Budapest the day the Red Army "liberated" the Hungarian capital, was earmarked to be defendant number one.

This was explained to Foreign Report by former highranking Hungarian communist official now living in the West, in the wake of and in response to our piece "Is Wallenberg alive?" (Foreign Report June 4.) Whatever these sources said did not answer the question whether Wallenberg was still alive but proved that Andrej Gromyko, then Soviet foreign minister and now "kicked upstairs" by Mikhail Gorbachev to the ceremonial post of president, either lied when he told the Swedish government in 1957 that Wallenberg died in prison ten years earlier or, as some speculate, he himself was misled by his own country's secret police.

The 1957 Gromyko note to Stockholm quotes from a brief report signed on July 17, 1947, by A.L.Smoltsov, "health service director" of Moscow's Lubyanka prison, saying that "... the prisoner Wallenberg died suddenly in his cell this night, probably as the result of a heart attack," adding that "I have personally notified the Minister and it has been ordered that the body be cremated without an autopsy." The "Minister" was Viktor S. Abakumov, minister of state security, whose men kidnapped Wallenberg in 1945.

The Gromyko note blamed Abakumov's "criminal activities" for having deceived him who until then persistently denied that his government knows anything about the Swede. "It will be recalled," Gromyko's note continued, "that Abakumov...was executed in accordance with the verdict handed down by the Supreme Court of the Soviet Union." Also, what a coincidence, Dr.Smoltsov died in May 1953, the fateful period after Stalin's death.

In 1952 Stalin's orders were unambiguous: the trial should not be restricted to the USSR but prove close collaboration between the capitalist West and Jews in the entire Moscow bloc. Wideranging preparations were made primarily in Hungary and Czechoslovakia. In Hungary, Matyas Rakosi, Stalin's proconsul (and himself of Jewish origin) had arrested on a single day the entire top echelon of the AVH, the omnipotent Hungarian secret police, almost 100 percent Jewish, including its head, the dreaded Gen.Gabor Peter.

Among the others arrested were Dr.Lajos Stoeckler, president of the Association of

Hungarian Jews, to handle Jewish people who had been persecuted.

Dr. Istvan Balint, a psychiatrist and Gabor's gorilla-like bodyguard; and Jolan Simon, Gabor's wife and also head of the Rakosi secretariat, to mention only a few.

But there were also a few non-communists among the arrested: Hanna Szenes, parachuted to Hungary by British intelligence (she was executed later); Tamas Revai, a Hungarian-born officer in the British army, parachuted to Tito who got to Hungary only when the war was over; and Mrs. Arthur Sibelka-Perlberg, sent by western intelligence organs via Turkey.

For months, until Stalin's death in March 1953, hundreds of the arrested were interrogated (and forced to confess) day and night. The entire process was masterminded by Col. N. Abrasimov, the top Soviet "adviser" to the Hungarian secret police and dozens of his aides. One source, then high in the AVH hierarchy quoted Abrasimov as having said that "It is most important for us and for you to get adequate proof, supported by testimonies, that Raoul Wallenberg was an American agent."

Tons of such "testimonies" were produced, all duly signed by the tortured people, confessing that Wallenberg, the man who saved the lives of some 100,000 Budapest Jews, was not really interested in a humanitarian effort but to save only Jewish intellectuals earlier in important positions and well-to-do, enlisting them as future agents of the "capitalist West."

When Stalin died - and some of our informants believe that he was "helped" to die by his colleagues in the Soviet leadership convinced that the aging dictator became deranged - all this frantic preparation suddenly stopped. Col. Abrasimov was urgently recalled - and later executed together with Lavrenti Beria - and the Soviet secret police, together with its branches in the satellite capitals, made frantic efforts to destroy documents that one day might be used against them.

A new contingent of Soviet "advisors" arrived in Budapest, headed by NKVD Lt. Gen. V. Ischenko. He and his aides spent months re-interrogating those who earlier "confessed" that there was a capitalist-Jewish-Zionist conspiracy and that Wallenberg played a leading role in it.

What really happened to Wallenberg? He certainly did not die in prison in 1947 as he was supposed to be tried, with so many others, in 1953. Gen. Ischenko's secretary, Lt. Svetnik, in 1953 told one of our sources: "We can't find him in any of our prisons."

In 1954, after Beria's arrest and execution, Gen. Ischenko was replaced by Col. Olhovskij, a Leningrad history professor before he joined the Soviet secret police. He was a Khrushchev man who did not conceal his detest of Stalinist terror in general and Beria's role in it in particular. He told one of our sources that the new people in the NKWD are searching, mostly in vain, for the remnants of literally thousands who disappeared with/a trace. Was Wallenberg one of them? "We can't dig up the entire Soviet Union to find him," Olhovskij replied.

Repeating that there is no doubt in their mind that Wallenberg was still alive in 1953, our sources offer two explanations.

First - and most of them believe in this one - that he was "eliminated" (a euphemism for being murdered) by Beria in the short period between Stalin's death and his own arrest and execution. In this period hundreds of people were killed who could compromise him in the new, post-Stalin era.

But there are some who believe that Wallenberg, the most important foreign prisoner, was not murdered but kept in isolation in various gulags and in Russia's dreaded psychological institutes. This theory would confirm the many eyewitness reports by people who escaped or let go from the Soviet Union who claimed that they have seen the Swede after 1953.

Our sources give a long list of men who played an important role in the Hungarian secret police and who might, if they dared to talk, know what happened in the Wallenberg mystery. Most of them were imprisoned in the purge of Jews when Stalin was still alive, and all released in the years after the 1956 revolution by the more liberal Kadar regime.

One of them is Gen. Gabor Peter himself, and his wife Jölan Simon. Peter, a tailor when he was in the communist underground before World War II, became the head of a tailors' co-operative when Kadar freed him from prison. He is retired now, getting a state pension, and living, under a pseudonym, in Budapest.

Among the others is Dr. Balint, ~~the~~ the former psychiatrist-bodyguard, now in his 70s, also enjoying state pension, living in Budapest's 2nd district.

A third is Vladimir Farkas, son of Mihaly Farkas, the dreaded defense minister in the Rakosi era. Both father and son had dual citizenship as they spent the years between the two world wars in Russia. Vladimir, now 64, was colonel in the AVH and the most sadistic of all *men reportedly executed in Hungary in the period between the liberation and the end of the liberation, when Kadar*

complained about thirst during his interrogation. Borth father and son were arrested when Imre Nagy became prime minister in 1956, but Kadar released them after a few years in prison. Also Vladimir Farkas gets a state pension and is reported to be living in Pasaret, the plush residential section in Budapest's 2nd district.

(marton)

List of those who, according to sources, "might" have dealt with the Wallenberg issue either before or during the critical period January-March 1953 when Stalin allegedly planned a new "imperialist-Zionist" purge.

- 1) Gabor Peter and wife, Jolan Simon. (see my original story on this former AVO head), now, according to the source, both "retired" and living in Budapest under a pseudonym;
- 2) Eszter Jori, formerly with the communist party's Central Committee where she handled "important and confidential matters", retired, living in Budapest;
- 3) Zoltan Katona, 70, retired ambassador, head of Rakosi's secretariat from 1953;
- 4) Dr. Istvan ~~Szatmari~~ Szatmari, 60, described as ambassador to GDR, former top administrator of Rakosi's secretariat. Address: Budapest XI., Dinnye Street 20.
- 5) Gyoergy Szoeki, 60, retired, living in the II. district of Budapest, until 1987 ambassador to Switzerland, as of 1952 dealing with state security questions in the communist party;
- 6) Sandor Rajnai, 65, police brig. gen. (retired), member of communist party's Central Committee, ambassador to Moscow, described as "most influential member of state security organs, was closest friend of Andropov and with excellent connections with virtually all Soviet leaders for the last 35 years," address: Budapest II., Varazs Street;
- 7) Istvan Kapitany, 65, former AVO captain, now retired, in 1953 "evaluator" of the "Jewish-Zionist case" and, in this capacity, knowledgeable about the Wallenberg problem. According to utterances he made among friends (the source claims) he was critical about the entire process.
- 8) Dr. Peter Barna, lawyer, 67, retired head of the AVO's department of judicial inquiry, participated as "expert and consultant" in the 1953 "Jewish-Zionist-Joint-Wallenberg" case;
- 9) Dr. Istvan Balint, retired physician (see my original story), 70, living somewhere in the II. district of Budapest, former head of the AVO's health section, arrested early in 1953 in the "Jewish-Zionist-Wallenberg" case, was mistreated and, source claims, interrogated in the case of Wallenberg;
- 10) Groegy Szoelloesi, 68, retired, (address: Budapest XI., Abel Menoe Street) former high AVO official, also (like no 9) arrested, mistreated, and forced to testify in the case of Wallenberg;
- 11) Mrs. Istvan Dekan, 63, Rakosi's adopted daughter who spent the years between the two wars in the Soviet Union, widow of Istvan Dekan, former deputy minister of state security herself an AVO officer, "most knowledgeable about the most important and confidential matters," source claims;
- 12) Vladimir Farkas, 64, (see my original story), son of Mihaly Farkas, former minister of defense, (living somewhere in Pasaret, the IInd district of Budapest), former AVO colonel, a "sadist" who interrogated Janos Kadar;
- 13) Sandor Szerenyi (Sas), 78, head of a department in the party under Kadar, now retired, address: Szechenyi Rakpart, Budapest V., Source claims that in 1932 when Szerenyi was a member of the illegal (underground) communist party, he was lured to Moscow, there he was arrested and sentenced to 20 years in prison. Years ago, source also claims, he told his friends that "contrary to what the Soviets are saying, the truth in the Wallenberg case is quite different..."

(The following appeared in the June 13, 1987 issue of Magyar Hírek, a Hungarian propaganda monthly mailed to Hungarians (or former Hungarians) living in the West. It quotes (and I don't know how extensively) from a story published in Magyar Hírlap which, as far as I know is a Budapest PM paper.)

Our political daily published an interview entitled "Last Encounter with Raoul Wallenberg" about the Swedish diplomat who helped Hungarians persecuted during World War II.

"In the summer of 1938, at a gardenparty of Governor Horthy, I made the acquaintance of Wallenberg," said in the interview Laszlo Hertelendy, a retired man living in Budapest, once commander of the 1st Gendarmery in Budapest, later head of the 5th Gendarmery in Szeged an officer of the Boy Scout group no 148 attached to the Roman Catholic parish of Krisztina-¹⁾varos.

"Wallenberg made contacts extremely easily," remembers Laszlo Hertelendy. "He attended the mass, participated in balls (sic) organized by boy scouts, and attended official receptions. He also had contact with Miklos Horthy junior ²⁾ and was a good friend of Tivadar Zichy, a wealthy aristocrat and professional racecar driver. Wallenberg had a fantastic (sic) talent for languages, he spoke for instance Hebrew. He said he worked in Haifa and learned the language there. He spoke fluent Hungarian and quickly knew Budapest better than most of us. Already in 1941 he tried to help the persecuted and not only the victims of racial laws. So for instance in 1942 we visited Col.Gen. Szombathelyi, chief of the general staff, to intervene in the case of Zoltan Schoenherz. When we set out, he (Wallenberg) believed he had a good chance to save Schoenherz, but one could immediately see that we were wrong. Later I learned that before us Schoenherz's sister and Jusztinian Cardinal Seredi also intervened to save Schoenherz, ³⁾ without success.

"Wallenberg was a strange, courageous man. He was scared only when we met the last time because he saw no chance in his future. On February 12, 1945 we met the last time in the church of Krisztina Square. My impression was that he was a broken man and when we asked what was wrong, he said, very depressed, that things did not turn out as he thought they will. What he meant was, I think, that he had the illusion that also the Soviets will regard him an important man, as did the Germans and the Arrowcrossers. When we asked whether we can count on him in the future, he replied with resignation: 'It might be that tomorrow I have to ask for your help.' Then a group of Soviet soldiers came to the parish office because they started to scour Meszaros Street. ⁴⁾ When they disappeared, Wallenberg said good bye and left. I never saw him again," concluded Laszlo Hertelendy.

In another article Pal Bokor, who wrote the interview (with Hertelendy) deals with a memorandum written in 1957 by Andrey Gromyko, then deputy foreign minister and now the Soviet head of state (sic), referring to the results of the Soviet inquiry in the Wallenberg case. "As the result of the examination of material in the archives a document was found among those of the Ljubljanka Prison in Moscow which, it is safe to assume, was about Raoul Wallenberg. The document is a report written by the head of the prison's health service

addressed to Abakumov, the Soviet Union's former state security minister. According to the report Wallenberg died in his cell in July 1947, presumably after a heart attack.⁵⁾ The memorandum Gromyko sent to the Swedish foreign minister in 1957 condemned the procedure of the Stalinist security organs and stated that also the detention of the Swedish diplomat was the result of lawlessness.

In his analysis Pal Bokor attempts to find out what was in the background of these unlawful measures. He recalls that Raoul Wallenberg's efforts to save people would have been unsuccessful had he not maintained the closest contacts with Hungarian and German officials, if had no friendly relations with Gabor Kemeny, the Nazi foreign minister and his wife, if he had no access to the "Hungarian Gestapo" and the German occupying authorities. Also the question must be raised whether Wallenberg's mission would have succeeded without the support of American intelligence organs. It is not a coincidence that the part of the "Wallenberg literature" not written by amateurs (sic) dealt with greatest reservations with the Gulag-legend, while explicitly calling attention to Wallenberg's American contacts. American historian David S. Wyman, for instance, writes as follows in his book about the policy of western powers regarding the escapees, published in 1984: "It is possible that because of his (Wallenberg's) American contacts the Soviets suspected that he was sent to Budapest as an intelligence agent. The Soviets may also have known that Iver Olsen, the WRB's (War Refugee Board?) representative in Sweden who maintained regular contact with Wallenberg, was an agent of the OSS, the predecessor of CIA, and from this they (the Soviets) inferred Wallenberg's contacts with the OSS."

All this, adds the author of the analysis in Magyar Hírlap, only provides the motives of the tragedy, without justifying it. It is by all means regrettable that Raoul Wallenberg's mission to Budapest that may shed light on historic lessons, was used in the last 40 years for nothing else than to attempt to induce certain political moods. But whoever should be blamed, much can be rectified, Pal Bokor emphasized. The name Wallenberg is an important one, a symbolic name. It symbolizes the human greatness of a knight who opposed the devastating horde of darkness, the superiority of honesty over doctrinairism.

(Translator's remarks:

- 1) Krisztinaváros is a section of Buda, on the western side of the tunnel under Castle Hill.
- 2) youngest son of Adm. Horthy who participated in the resistance against the Germans. His older brother Istvan, an officer of the Hungarian air force, died in the Russian front.
- 3) Schoenherz was a leader of young communists, tried in a secret military court and executed.
- 4) Meszaros Utca is an important thoroughfare in Buda.
- 5) There is no "unquote" in the Magyar Hírek version.)

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (pol I)

ARKIVEXEMPLAR

U. n.

Dnr
218/001
1987-08-06

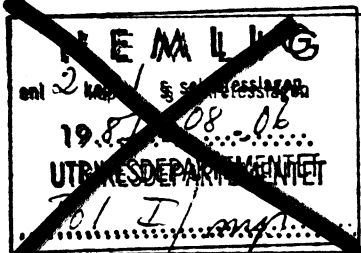
Avd Grupp Mål

P 2

1(2)

Kopia: kabs
ch pol I

Exp: 87-08-06/1/p

Ambassadör Lars Anell

GENEVE

HEMLIG

Wallenbergvittne
(3 bil)

Broder,

./1-3

Departementet har vid ett par tillfällen under året varit i kontakt med f chefsrådmannen Gunnar Linnander, som för oss redovisat ett vittnesmål i andra hand i Wallenbergärendet. I bifogade promemorior redovisas de upplysningar vi erhållit.

I enlighet med regeringens linje att så noggrant som möjligt undersöka varje spår i Wallenbergärendet, vore jag tacksam erhålla din hjälp med att kontakta och ev höra Erik Bjertnes, Genève, i frågan.

Den av Bjertnes återgivna uppgiften att Wallenberg skulle ha avlidit i närheten av Moskva kring årsskiftet 1982/83, har inte ens indirekt styrkts av andra, självständiga vittnesmål. Omständigheterna kring Linnanders samtal med Bjertnes är dessutom sådana, att man har anledning att vara skeptisk. Inte desto mindre bör vi försöka förmå Bjertnes att lämna sin egen version av de uppgifter han säger sig ha erhållit från sin KGB-kontakt. Vi bör vidare undersöka om Bjertnes är

./...

Postadress

Box 16121

103 23 STOCKHOLM

Dep U 328 10 000 ex 8608

Gatupost av postexp Telefon

Gatupost av postexp 786 6000

sv kurir

utl kurir

luftpost

Fax

723 11 76 (G3)

vanlig post

Telex

Avsändningsadress

7/8-87

NA

villig att kontakta sin sagesman - "Sasja Pavlov" -
för att, om möjligt, erhålla ytterligare och mer
detaljerade uppgifter.

Linnanders redogörelse tyder på att Bjertnes är
ovillig att framträda. Du får därför själv avgöra
hur och när Du vill approchera honom.

Med hälsning
Din tjänst
Peter

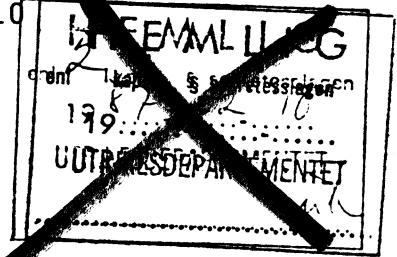
Peter Osvald

mp

Bil. hbr. ... *Osvald* 1.
Anell 1987-02-10.

UTRIKESDEPARTEMENTET
Rättsavdelningen
Rättschefen Hans Corell

PROMEMORIA
1987-02-10

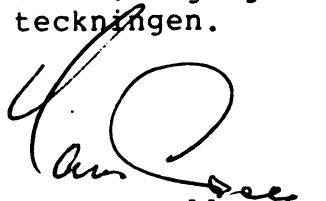
Nya uppgifter angående Raoul Wallenberg

Jag blev igår uppringd av justitiekanslern Bengt Hamdahl som förklarade att han hade vissa anteckningar från ett samtal i februari 1985 med en person som hade uppgifter i Wallenberg-ärendet. Hamdahl hade tidigare inte överlämnat dem till utrikesdepartementet, men han ansåg att han nu - mot bakgrund av de uppgifter som på senare tid förekommit i massmedia i ärendet - borde överlämna informationen till utrikesdepartementet. Hamdahl önskade emellertid först ett sammanträffande.

Jag tog omedelbart kontakt med ambassadören Rune Nyström, varefter bestämdes att Nyström och jag skulle sammanträffa hos justitiekanslern idag den 10 februari på förmiddagen.

./.

Vid sammanträffandet, som ägde rum kl. 10.30, överlämnade Hamdahl bifogade uppteckning, bilaga 1. Hamdahl förklarade att uppteckningen utgjorde en ordagrant utskrift av de handskrivna anteckningar som han gjorde på kvällen den 28 februari 1985. Vidare nämnde Hamdahl att han för några dagar sedan samtalat med förutvarande riksmarskalken Gunnar Lagergren om saken. Lagergren känner alltså till innehållet i uppteckningen.

Hans Corell

Den 28 februari 1985 omkring kl. 17 hemma hos Ella Ericsson Köhler omtalade f. chefsrådmannen Gunnar Linnander att han efter samråd med riksmarskalken Sten Rudholm bestämt sig för att berätta följande för mig.

Linnanders hustru är bosatt i Genève. På besök där, sannolikt i februari 1983, hade L. på en privat bjudning kommit i samspråk med en engelsman varvid samtalet kommit in på familjen Wallenberg. Engelsmannen hade förklarat att han kände familjen och på fråga av L. angående Raoul Wallenberg hade han sagt att denne ju var död sedan ett par månader. Engelsmannen hade vidare omtalat att han hade uppgiften från en sagesman, som han var villig att sammanföra L. med. Redan påföljande dag hade engelsmannen ringt upp L. och sagt att sagesmannen bjöd L. och engelsmannen på lunch på yachtklubben i Genève. L. hade infunnit sig till lunchen liksom engelsmannen och träffat sagesmannen, som var skandinav för att inte säga svensk. Det fick anses vara notoriskt att han var vapenhandlare och hade goda kontakter med flera politiker av världsklass. Efter någon halvtimmes samtal hade L. med avsikt låtit undslippa sig namnet Wallenberg. Sagesmannen hade då helt spontant berättat att en ryss som han kände under namnet ? Pavlov och som skulle vara andreman i KGB nyligen ringt upp honom i Genève och omtalat att Raoul Wallenberg, som hållits i husarrest i en villa i en skogstrakt i närheten av Moskva, avlidit av sjukdom någon kortare tid dessförinnan. När sagesmannen frågat varför ryssarna in i det sista förnekat att R. W. var vid liv hade ryssen, som antagligen varit alkoholpåverkad, sagt att de inte kunde erkänna att de ljugit under alla åren. L. hade frågat sagesmannen om han fick berätta vad sagesmannen omtalat och

denne hade först inte haft något att invända däremot. Sedan L. återkommit till lunchbordet efter att ha avlägsnat sig från matsalen några minuter hade emellertid sagesmannen och engelsmannen varit eniga om att L. måste lova att inte röja deras namn eller föra saken vidare. Engelsmannen hade bl.a. sagt att om saken kom ut skulle varken han eller L. få en lugn stund mera. L. ansåg sig ha fog för att påstå att ryssen existerade men att han inte var andreman i KGB och att det uppgivna namnet var fingerat.

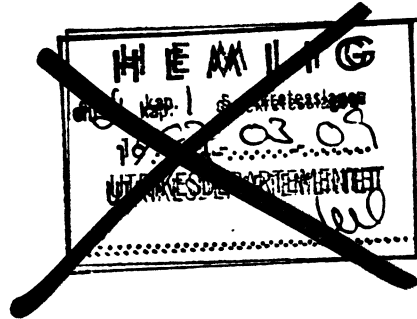
Upptecknat 28/2 -85 kl. 19

/BOH

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (Pol I)
Handl depr P Osvald/ml

PROMEMORIA

1987-03-09

HEMLIG

Wallenbergärendet: Linnanders berättelse
PM Corell 1987-02-10 m bil.

1. Efter kontakt med nuvarande regeringsrättsordföranden Bengt Hamdahl, ringde jag idag förre chefsrådsmanen Gunnar Linnander (tel. 018-344017). Linnander lämnade i sak exakt samma redogörelse som den som han på sin tid lämnade Hamdahl.
2. Linnander gjorde dock följande tillägg:
 - "Skandinaven", vapenhandlaren, kände Pavlov genom sina affärer. I dessa hade skandinaven för övrigt samarbetat med en medlem av familjen Wallenberg, Henry Wallenberg, affärsman, bosatt i Mougins, Frankrike. Skandinaven hade dock inte berättat för denna om vad han hört om Raoul Wallenberg.
 - Linnander hade själv försökt att identifiera Pavlov (som för övrigt hette, eller kallades, Sasja Pavlov, vilket inte framgår av Hamdahls uppteckning). För en kort tid sedan, i Time Magazine nr 4/1987, sid 28, fanns dock hänvisning till en sovjetisk KGB-man vid namn Sasja. Det rörde sig kanske om samma person, trodde Linnander. (Vid genomläsning av artikeln framgår dock att den Sasja som där omnämns fanns i Moskva, inte i Genève, som Linnander nog utgick från. Namnlikheten är enligt min mening inte tillräcklig grund för att dra några slutsatser om Pavlovs identitet.)

- Nina Lagergren och Per Anger tillmätte skandinavens uppgifter ringa trovärdighet.

3. Jag själv förklarade att eftersom både skandinav och engelsmannen bett att få vara anonyma, kunde vi på föreliggande uppgifter inte föra frågan vidare. Eftersom vi emellertid ville grundligt undersöka varje spår, undrade jag om Linnander trodde att skandinav skulle kunna tänka sig att framträda och lämna sin redogörelse för någon representant för departementet.

Linnander ansåg inte att han kunde uttala sig härom, men han skulle vid ett besök i Genève senare i månaden möjligen kunna fråga skandinav om han önskade lämna upplysningar till UD. Linnander var dock osäker om han ens ville gå så långt. Han önskade betänketid, och skulle ringa tillbaka.

Peter Osvald

Raising the \$3.35 Minimum

Many see it as "chump change"

They are dirty jobs, but someone has to do them: messenger, storeroom clerk, cook in a fast-food restaurant. The work requires few skills, pays little and offers almost no chance for advancement. Minimum-wage jobs. In the 1980s earning a living at minimal pay is more difficult than ever. During the inflationary spiral of the late '70s, the minimum wage was increased almost yearly, but since Ronald Reagan took office in 1981, the standard has been frozen at \$3.35 an hour. Not since World War II has it gone unchanged for so long.

"The minimum wage is not a living wage," says Senator Edward Kennedy, the Massachusetts Democrat, "and it is not a decent society in which a full-time job means a lifetime in poverty." For the 5 million people earning the minimum wage or less (out of 58 million hourly workers), a full-time job means \$6,968 a year at most. The poverty line for a single person is \$5,469 a year, for two people \$6,998, and for a family of four \$10,989.

As the new chairman of the Senate Labor and Human Resources Committee, Kennedy is expected to push for an increase in the minimum wage during this Congress. In the House, New York Democrat Mario Biaggi has submitted a bill to raise the current rate to \$5.05 an hour over a five-year period and index it after 1991 to half of average hourly earnings. The present minimum is less than 38% of average pay.

Kennedy and Biaggi will face formidable opposition from those who claim that an increase will only lead to higher unemployment and inflation. Hiking the minimum has a ripple effect on the pay scale, says Mark A. de Bernardo, manager of labor law at the U.S. Chamber of Commerce. "When you raise somebody's wages by a dollar," says De Bernardo, "then those people who are making a dollar more have to be raised as well." Higher labor costs to employers, he contends, will lead to higher prices and less service for consumers. Moreover, employers would fire laborers to make ends meet. If the minimum is raised, says Clifford Fry, an economist and chairman of the University of Houston's finance department, "companies will reduce payrolls and get rid of marginal workers. This will keep the poor and unskilled from being employed."

Yet advocates of an increase believe it would address one of the more confounding problems of the poverty cycle, what has been called the "chump change" dilemma: many able-bodied poor people see no profit in working for low wages when they can often earn more in welfare or hustling on the street. The problem is most severe among inner-city black youths, who make up the largest segment

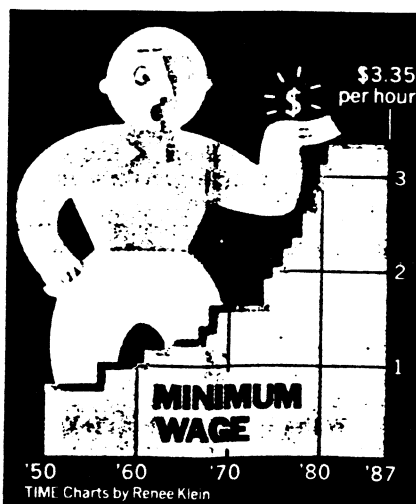
Taking orders at a New York fast-food outlet
The wage has been frozen for six years.

of the nation's unemployed. Many liberals and labor leaders argue that upping the minimum wage will encourage more people to seek employment and get off the welfare rolls.

But even some supporters of a hike acknowledge that an increased minimum wage would still be disdained by large numbers of jobless young people, who are not inspired by the prospect of flipping hamburgers at a fast-food franchise. "These are dead-end jobs," says Lorna Barnes, an account executive at Chicago's Minority Economic Resources Corporation, which trains and places young people in jobs. Barnes contends that an aggressive job-education and retraining program would have far greater impact than a minimum-wage increase. That seems to be one idea on which left and right can agree: the Reagan Administration has proposed an \$800 million training program for youths receiving welfare benefits. Without the skills to build a career, workers will find the minimum wage is chump change no matter how high it goes.

—By Jacob V. Lamar Jr.

Reported by Gisela Bolte/Washington

Semper Fie

A Marine is arrested for spying

Marine Sergeant Clayton Lonetree, 25, was so highly regarded at his job as security guard at the U.S. embassy in Moscow that in November 1985 he was detached for special duty at the Reagan Gorbachev summit in Geneva. Last week Lonetree sat in a brig at the Marine base at Quantico, Va., suspected by his superiors of helping the Soviet KGB filch classified U.S. documents from diplomatic offices in Moscow and Vienna.

Lonetree, authorities said, had an affair with a female KGB agent who was reportedly working as a translator at the embassy. The woman took him home a number of times, introducing him to her "Uncle Sasha," who was actually a KGB agent. The translator had been among 260 Soviets employed by the U.S. embassy in Moscow and the consulate in Leningrad until the Kremlin pulled them out last October to protest Washington's expulsion of 80 Soviet diplomats.

Although Navy investigators are still assessing the damage Lonetree may have caused, Defense Secretary Caspar Weinberger said the case represents a "potentially serious set of intelligence losses." Among the duties assigned to the Marine guard, who served in Moscow from September 1984 until last March and then in Vienna until December, were checking empty offices for unsecured documents and disposing of "burn bags" containing classified material to be destroyed. Pentagon sources indicate that Lonetree not only provided the Soviets with secret papers but also told them the names of CIA personnel in the two embassies, detailed the work habits of the American staff members and sketched the layout of the Moscow and Vienna embassy offices. Eventually Lonetree felt trapped by his Soviet controllers and turned himself in to U.S. authorities in Vienna.

The son of a Winnebago Indian father and a Navajo Indian mother, Lonetree joined the Marines in 1980. In Moscow he was one of 30 guards at the embassy. Subject to strict rules of conduct about associating with Soviet citizens, the Marines are forbidden to leave the embassy alone without permission, although that regulation is sometimes skirted.

While military lawyers were considering possible charges to bring against Lonetree—including espionage, which carries a possible death sentence—the situation served to illustrate the continuing problem of security breaches by low-level personnel. Like Lonetree, Navy Yeoman Michael Walker, 24, convicted last year of sending classified material from the aircraft carrier *Nimitz* to his father, Soviet Spy John Walker, had easy access to sensitive documents: he too was on the burn-bag squad. ■

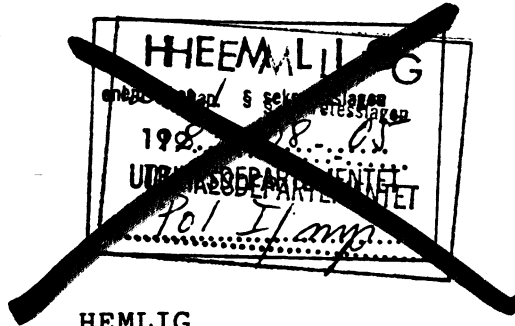
Lonetree

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (pol I)
Depr Peter Osvald, mp

PROMEMORIA

1(2)

1987-08-05

Wallenbergsärendet: Ytterligare uppgifter från
Linnander

PM Osvald 1987-03-09

1. I ovan återopade promemoria redovisas ett vittnesmål i andra hand av f chefsrådmannen Gunnar Linnander. Under ett besök i Genève i mars 1983 (eller ev mars 1984) hade Linnander under en lunch sammanträffat med en "skandinav", som påstod sig ha kontakt med en KGB-man. KGB-mannen, "Sasja Pavlov", hade för skandinavens berättat att han kort tid dessförinnan erfarit att Wallenberg nyligen avlidit i närheten av Moskva. Linnander hade lovat att inte röja "skandinavens" namn, eller namnet på den engelsman som fört dem samman. - Under dessa omständigheter kunde vittnesmålet inte utredas närmare av UD.

2. Linnander ringde mig oväntat den 4 augusti, och förklarade att "skandinavens" namn var Erik Bjertnes. Han var norrman. Han var enligt uppgift direktör i "Western Finance Management and Trade S.A.". Hans adress - ev en affärsadress - var: 12, rue Crespin, Genève. Postadress: B P 551211, Genève 25. tel: 463341.

3. Linnander upplyste att Bjertnes var vapenhandlare, med vidsträckta kontakter runt om i världen. Genom sina vapenaffärer hade Bjertnes kommit i kontakt med KGB och "Sasja Pavlov". Linnander uppgav vidare att

Henry Wallenberg, affärsman i Frankrike, för Linnander bekräftat att han var affärskompanjon med Bjertnes, och att Bjertnes var alkoholiserad. Linnander själv ansåg sig kunna bekräfta detta senare påstående.

4. Linnander uppgav vidare att den person som förmedlat kontakten mellan Linnander och Bjertnes - "engelsmannen" - hette Mitchell.

5. Linnander rådde oss att på ett "diskret sätt" närma oss Bjertnes, om vi önskade kontakt med honom. Jag lovade att vi i förekommande fall skulle agera på önskat sätt.

Peter Osvald

UTRIKESDEPARTEMENTET

ÄRENDE:

KOPIA TILL:

UTR MIN

KABS

POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

V g se nästa sida/

1987-08-11

A 2 EK 1

POL

AMBASSADEN MOSKVA 1987-08-11

UD STOCKHOLM

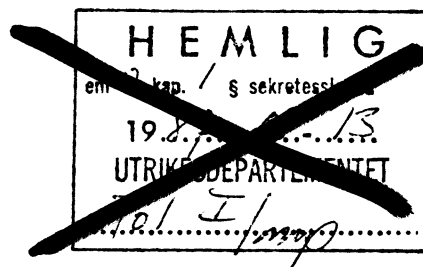
✓
FÖR KABINETTSSEKRETERAREN, POLCHEFEN OCH
POL 1.

M Y C K E T B R A A D S K A N D E

RE MID:S RAOUL WALLENBERG-UTTALANDE.

FORTS

UTRIKESDEPARTEMENTET

1

PROMEMORIA

AMBASSADEN I..... *MOSKVA*

HAR..... *1987-08-11*

MEDDELAT FÖLJANDE:

Pol I, Depr P Osvald, mp
1987-08-13

Kopia:

kabs

polch

ch pol I

S Carlsson, pol I

H Dahlgren, SB

Exp: 87-08-13/14

RE MID:S RAOUL WALLENBERG-UTTALANDE.

P R I M O . SAASOM REDOVISATS EN CLAIR, GJORDE MID:S PRESSTALESMAN GERASIMOV VID DET SOVJETISKA UTRIKESMINISTERIETS REGULJAERA PRESSBRIEFING 7 AUGUSTI ETT KORT UTTALANDE OM RAOUL WALLENBERG. TEXTEN INLEDDES MED EN HAENVISNING TILL 1957 AARS SOVJETISKA SVAR ATT WALLENBERG AVLIDIT I JULI 1947. VIDARE UTTRYCKTES FOERSTAAELSE FOER "THE CONCERN OF VALLENBERG'S RELATIVES AND OF ALL THOSE WHO ARE INTERESTED IN WHAT HAPPENED TO HIM", SADES ATT "IT WOULD BE GOOD IF RUMOURS TO THE EFFECT THAT HE IS ALIVE WERE JUSTIFIED" SAMT KONSTATERADES ATT IFJOL EN YTTERLIGARE GRUNDLIG UNDERSOEKNING GJORDES "INTO ALL THE CIRCUMSTANCES OF THE CASE". I SLUTMENINGEN FASTSLOGS OM UNDERSOEKNINGEN ATT "IT CONFIRMED THAT WALLENBERG HAD DIED IN 1947".

ANLEDNINGEN TILL ATT WALLENBERGS NAMN I DET ENGELSKSPRAAKIGA TASS-AATERGIVANDET AV UTTALANDET GENOMGAAENDE STAVAS MED V AER NOG SAA ENKELT SOM ATT RYSKAN SAKNAR BOKSTAVEN DUBBEL W, SAMT ATT OEVERSAETTNINGEN TILL ENGELSKA AV UTTALANDET, RESPEKTIVE TRANSKRIPTIONEN AV NAMNET, GJORTS AV EN PERSON SOM SAKNAT KUNSKAP OM DEN KORREKTA STAVNINGEN AV WALLENBERGS NAMN.

MID:S ANDRA EUROPEISKA AVDELNING HAR PAA BEGAERAN PAA TISDAGEN TILL MIG BEKRAEFTAT ATT PRESSTALESMANNEN GJORDE UTTALANDET UTAN ATT DETTA VAR PAAKALLAT AV FRAAGA FRAAN NAAGON JOURNALIST.

S E C U N D O . MAN KAN SJAELVFALLET BARA SPEKULERA OM ANLEDNINGEN TILL ATT UTTALANDET GJORDES. ETT TIDSMÆSSIGT NÆRLIGGANDE SKÆL KAN VARA PUBLICITETEN I SVERIGE OCH ANDRA VÆSTLÆNDER MED ANLEDNING AV RAOUL WALLENBERGS SJUTTIOFEMAARSDAG, 4 AUGUSTI.

VIDARE AER DET RIMLIGT TRO ATT UTTALANDET GJORTS MED DET OEVERGRIPANDE SYFTET FRAAN SOVJETISK SIDA ATT FOEREKOMMA HELLRE AEN ATT FOEREKOMMAS. SLUTSATSEN I UTTALANDET AER JU ATT UNDERSOEKNINGEN 1986 BEKRAEFTADE ATT WALLENBERG AVLED 1947.

IMPLIKATIONEN AER FOERSTAAS ATT DET AER UTSIKTSLOEST ATT UNDER AÆBEROPANDE AV "GLASNOST" BEGÆERA EN NY UNDERSOEKNING. EN SAADAN HAR JU REDAN UTFØERTS UNDER GORBATJOVS TID VID MAKTEN.

FORTS

DET FAAR VIDARE HAALLAS FOER SANNOLIKT ATT UTTALANDET GJORTS AV
SOVJETISKA VEDERBOERANDE MED ETT BESOEK AV RYZJKOV I STOCKHOLM I
BLICKFAELTET. OM MOEJLIGT VILL MAN DAEMPA KRAV I SVERIGE PAA EN NY
OFFICIELL FRAMSTAELLNING I SAMBAND MED BESOEKET.

2

DET FINNS I UTTALANDET EN MENING "IT WOULD BE GOOD IF RUMOURS TO THE
EFFECT THAT HE IS ALIVE WERE JUSTIFIED", SOM JAG FOERMODAR KAN KOMMA
ATT GE ANLEDNING TILL SPEKULATIONER I VAEST. PERSONLIGEN KAN JAG
DOCK SVAARLIGEN LAESA DENNA MENING SOM EN SOVJETISK INBJUDAN TILL
DIALOG ELLER EN INBJUDAN TILL DEN SVENSKA SIDAN ATT PRESENTERA NYA
VITTNESMAAL. MOEJLIGEN INNEHAALLER DOCK SATSEN ETT SOVJETISKT
CAVEAT, ALLTSAA EN RESERVUTGAANG AV TYPEN "ATT NYTT MATERIAL KAN JU
FRAMKOMMA SOM RIVER UPP TIDIGARE SLUTSATSER".

EN DYLIK LAESNING FOEREFALLER EMELLERTID MIG MER OPTIMISTISK AEN VAD
TEXTEN EGENTLIGEN MOTIVERAR. I SISTA MENINGEN STAENGES JU DOERREN
GENOM PAASTAAENDET ATT 1986 AARS UTREDNING "CONFIRMED" ATT
WALLENBERG AVLED 1947.

NILSSON

W: (Pal)

(Pr) = M

P	2	En I
---	---	------

ARCHIVE COPY

MSG NO: 870811-177

DISTRIBUTION STATUS AT: 1987-08-11-10.13

TO:	STATUS:	TIME:	DIARY NO:
UD/POLCH	DISTRIBUTED	1987-08-11-10.13	
UD/POL 1	DISTRIBUTED	1987-08-11-10.13	
UD/PRESS	DISTRIBUTED	1987-08-11-10.13	

FROM: MOSKVA

POSTED TIME: 1987-08-11-10.11

MSG NO: 870811-177

=LIST,URGENT
UD/POLCH
UD/POL 1
UD/PRESS
+

ok. ndr. min
kab. reh.

S-O Pekum
M. Pahl

ep 11/8-82

AMBASSADEN MOSKVA 1987-08-11

relex Washington
SB

ep 11/8-82

UD STOCKHOLM

MYCKET BRAADSKANDE

877. FOER POL 1 OCH PRESS. RE SOVJETISKT UTTALANDE OM RAOUL
WALLENBERG.

P R I M O . VID DET SOVJETISKA UTRIKESMINISTERIETS REGULJAERA
BRIEFING FREDAGEN 7 AUGUSTI LAESTE PRESSTALESMAENNEN, UTAN ATT
NAAGON FRAAGA STAELLTS, UPP FOELJANDE UTTALANDE OM RAOUL WALLENBERG.
CIT.

THE SWEDISH GOVERNMENT WAS INFORMED IN 1957 AFTER INVESTIGATION
THAT VALLENBERG HAD DIED IN JULY 1947 IN PRISON SUPPOSEDLY AS
A RESULT OF MYOCARDIAL INFARCTION. WE UNDERSTAND THE CONCERN OF
VALLENBERG'S RELATIVES AND OF ALL THOSE WHO ARE INTERESTED IN
WHAT HAPPENED TO HIM. IT WOULD BE GOOD IF RUMOURS TO THE EFFECT
THAT HE IS ALIVE WERE JUSTIFIED. HOWEVER, LAST YEAR ANOTHER
THOROUGH INVESTIGATION INTO ALL THE CIRCUMSTANCES OF THE CASE
WAS CONDUCTED. IT CONFIRMED THAT VALLENBERG HAD DIED IN 1947.
SLUTCIT.

S E C U N D O . UTTALANDET AATERKOMMER I INGRESSEN TILL EN 10
AUGUSTI I STOCKHOLM DAGTECKNAD KOMMENTAR AV DEN LOKALE TASS-

--	--	--

KORRESPONDENTEN NIKOLAI VUKOLOV. DENNES FORTSATTA TEXT HAR FOELJANDE
LYDELSE.

CIT.

THE SWEDISH PRESS GAVE LITTLE COVERAGE TO THIS STATEMENT MADE
RECENTLY AT A BRIEFING IN MOSCOW BY GENNADY GERASIMOV, SPOKESMAN
OF THE USSR MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, ALTHOUGH HE MENTIONED
THE PROBLEM TO WHICH THE LOCAL PRESS DEVOTES SOMETIMES WHOLE
COLUMNS AND EVEN PAGES.

THE EXPLANATION WAS GIVEN ABOUT THE DESTINY OF RAUL VALLENBERG,
A SWEDISH DIPLOMAT, WHICH, IN ITSELF, WAS NOT ACCIDENTAL. THE
THING IS THAT NUMEROUS MATERIALS APPEARED IN THE MASS MEDIA OF
SWEDEN AND OTHER COUNTRIES REPEATING THE VERSION THAT VALLENBERG
WAS ALLEGEDLY ALIVE AND THAT SOVIET AUTHORITIES DID NOT WANT TO
SET HIM FREE. THE LEADING SWEDISH NEWSPAPERS PUBLISHED THE
EXPLANATION GIVEN BY THE SOVIET SPOKESMAN. THIS STEP SEEMED TO
BE PERFECTLY IMPARTIAL. HOWEVER, IT WAS NOT REALLY SO.

ALL THE NEWSPAPERS FOUND IT POSSIBLE TO PUBLISH THE EXPLANATION,
CONCISE BUT MEANINGFUL, IN AN ABBREVIATED FORM. THEY RULED OUT
THE PARTS OF THE EXPLANATION THAT DESERVE TO BE READ BECAUSE
THEY EXPRESS UNDERSTANDING OF THE CONCERN OF VALLENBERG'S
RELATIVES AND OF ALL PEOPLE IN GENERAL WHO ARE INTERESTED IN WHAT
HAPPENED TO HIM. ANYONE WHO READ THE STATEMENT WOULD NOTICE AT
ONCE THE TONE IN WHICH IT WAS MADE. IT EXPRESSED ONCE AGAIN THE
REGRET OF THE SOVIET SIDE OVER WHAT HAD HAPPENED AND ADMITTED
THAT THE CASE WAS BY NO MEANS UNIMPORTANT TO THE SOVIET UNION.
THE STATEMENT SAID: +IT WOULD BE GOOD IF RUMOURS TO THE EFFECT
THAT VALLENBERG IS ALIVE WERE JUSTIFIED+. THIS PHRASE NEVER REACHED
SWEDISH READERS.

IT IS A PITY THAT THE SWEDISH PUBLIC DID NOT SEE THE SOVIET
STATEMENT IN FULL VOLUME, BECAUSE IT IS CLEAR, CONTRARY TO WHAT
IS SAID ABOUT IT IN SWEDEN, THAT THE SOVIET SIDE IS STRIKINGLY
FRANK, THAT NO ONE IN THE SOVIET UNION CALLS IN QUESTION THE
IDENTITY OF RAUL VALLENBERG AND HIS ACTIVITIES DURING THE WAR
YEARS. IT IS CLEAR AS WELL THAT IN ACCORDANCE WITH THE POLICY OF
OPENNESS PURSUED IN THIS COUNTRY, WITH THE INTENTION TO OPENLY
EXAMINE ALL THE PROBLEMS, THE USSR SEEKS TO CLARIFY THIS PROBLEM
AND AT THE SAME TIME TO CLEAR UP MISGIVINGS AND MISTRUST THAT
SWEDEN WILL HAS OVER THIS PROBLEM. THIS STAND IS BROUGHT ABOUT
BY A SINCERE DESIRE TO DEVELOP AND DEEPEN SOVIET-SWEDISH GOOD-
NEIGHBOURLY RELATIONS IN THE INTERESTS OF BOTH COUNTRIES AND
PEOPLES.

JUDGING BY STATEMENTS OF SWEDISH LEADER, THIS DESIRE IS SHARED
BY SWEDEN. IN VIEW OF THIS FACT IT IS NOT CLEAR WHY THE SWEDISH
PRESS GAVE SUCH LITTLE COVERAGE TO THE EXHAUSTIVE SOVIET EXPLANA-
TION AIMED AT SETTLING THE MATTER WHICH, IN THE OPINION OF THE
SWEDISH SIDE, STILL AGGRAVATES THE RELATIONS BETWEEN THE TWO
COUNTRIES.

A SPOKESMAN OF THE SOVIET FOREIGN MINISTRY EXPLAINED THE STAND
OF THE USSR AND THE LEADING SWEDISH NEWSPAPERS PUBLISHED A BRIEF
VERSION OF IT. THIS COMMENTARY WOULD NOT BE NECESSARY IF THE

--	--	--

NEXT DAY ONE OF THOSE NEWSPAPERS, SVENSKA DAGBLADET, DID NOT
COME UP WITH HACKNEYED ACCUSATIONS OF THE SOVIET UNION AND DEMANDS
OF EVER NEW EXPLANATIONS. THE NEWSPAPER WAS OBVIOUSLY FORGETFUL
OF THE FACT THAT THE EXPLANATIONS HAD BEEN GIVEN A COUPLE OF
DAYS AGO.
SLUTCIT.

T E R T I O . KOMMENTARER I ANNAN ORDNING.

NILSSON

AMBASSADEN MOSKVA KL 12.00/MW

PR

ARCHIVE COPY

MSG NO: 870811-538

DISTRIBUTION STATUS AT: 1987-08-11-15.06

TO:

STATUS:

TIME:

DIARY NO:

MOSKVA

DISTRIBUTED

1987-08-11-15.06

0362

FROM: UD/PRESS

POSTED TIME: 1987-08-11-15.01

MSG NO: 870811-538

MOSKVA+

UD STOCKHOLM 1987 08 11

AMBASSADEN MOSKVA

ERT 877. FRAAN PRESSBYRAAN RE TT OM SOVJETISK KRITIK AV
SVENSK PRESS RAPPORTERING OM WALLENBERG-UTTALANDE

P R I M O.

TT UPPMAERKSAMMAR PAA TISDAGEN TASS KRITIK AV SVENSK PRESS
SAETT ATT BEHANDLA WALLENBERG-AERENDET. UNDER SECUNDO
FOELJER KORT UTRAG UR TT:S NYHETSTELEGRAM SOM AATERGER
TASS.

ENLIGT TT PUBLICERADE DESSUTOM APN:S SVENSKA REDAKTION I
MAANDAGS PAA NYTT GERASIMOV'S UTTALANDE. TT CITERAR UT-
TALANDET I DESS HELHET.

S E C U N D O.

(...)

''I EN UTFOERLIG RAPPORT FRAAN TASS STOCKHOLMSKORRESPONDENT
KRITISERAS SVENSKA MASSMEDIER FOER ATT DE INTE FULLSTAENDIGT
AATERGIVIT OCH ACCEPTERAT ''DEN UTTTOEMMANDE SOVJETISKA FOER-
KLARINGEN'' I WALLENBERG-FALLET, SOM FRAMFOERDES AV UD-TALES-
MANNEN GENNADIJ GERASIMOV DEN 7 AUGUSTI.

TASS KORRESPONDENT NIKOLAJ VUKOLOV PAAPEKAR ATT SVENSKA
MASSMEDIER INTE CITERADE GERASIMOV'S UTTALANDE I DESS HELHET.''

--	--	--

(...)

''- DE UTESLUTNA DELARNA GER UTTRYCK FOER FOERSTAAELSE FOER
ORON HOS WALLENBERGS SLAEKTINGAR OCH HOS ALLA SOM INTRESSERAR
SIG FOER VAD SOM HAENT HONOM, FRAMHAALLER TASS.

BYRAAN SKRIVER ATT SOVJETUNIONEN HYSER EN UPPRIKTIG OENSKAN
ATT UTREDA DETTA FALL ''FOER ATT UNDANROEJA MISSUPPFATT-
NINGAR OCH MISSTRO'' I SVERIGE.''

(...)

CABINET

UD STOCKHOLM

PRESSBYRAAN
WIREN/AAB

- End of printout

Pu

P	2	En I
---	---	------

ARCHIVE COPY

MSG NO: 870811-288

DISTRIBUTION STATUS AT: 1987-08-11-12.10

TO:

STATUS:

TIME:

DIARY NO:

UD/POLCH

DISTRIBUTED

1987-08-11-12.10

FROM: BUDAPEST-T

POSTED TIME: 1987-08-11-12.09

MSG NO: 870811-288

=LIST
UD/POLCH+

on 7

AMBASSADEN BUDAPEST 1987-08-11

UD STOCKHOLM

146. FOER POL, JULIN, RE WALLENBERG.

FLERA UNGERSKA DAGSTIDNINGAR, DAERIBLAND DEN TYSKSPRAAKIGA
NEUESTE NACHRICHTEN, AATERGAV I LOERDAGS AATTONDE UNDER
RUBRIKEN 'GERASSIMOW: WALLENBERGS TOD IST EIN FAKTUM'
FOELJANDE NOTIS FRAAN MTI OCH DPA OM RAOUL WALLENBERG
(HAER I TYSKSPRAAKIG VERSION):

CIT

DIE SOWJETUNION HAT ERNEUT GERUECHTE DEMENTIERT, NACH
DENEN DER EHEMALIGE SCHWEDISCHE DIPLOMAT RAOUL WALLENBERG
NOCH LEBE. 'WALLENBERG IST 1947 GESTORBEN, DIES IST EIN
FAKTUM', SAGTE DER SPRECHER DES SOWJETISCHEN AUSSENMINISTE-
RIUMS, GENADI GERASSIMOW, AM FREITAG VOR JOURNALISTEN IN
MOSKAU. DIE SOWJETUNION HAT AUF BITTEN SCHWEDENS ERST IM
VERGANGENEN JAHR ERNEUT SOFGFAELTIGE UNTERSUCHUNGEN
ANGESTELLT. DABEI SIE EINDEUTIG FESTGESTELLT WORDEN, DASS
WALLENBERG 1947 AN HERZVERSAGEN GESTORBEN SEI.

ALS DIPLOMAT HATTE WALLENBERG IN UNGARN WAEHREND DES ZWEITEN
WELTKRIEGS TAUSENDE VON JUDEN VOR DEN NAZIS GERETTET.

SLUTCIT

ORIGINAL FILED IN

ORIGINAL FILED IN

ORIGINAL FILED IN

--	--	--

GARTOFT

AMBASSADEN BUDAPEST KL 12.00/B0

- End of printout

UTRIKESDEPARTEMENTET

ÄRENDE:

KOPIA TILL:

UTRMIN

KABS

POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

V g se nästa sida/
1/P

1987-08-12

P 2 Su-

POL

AMBASSADEN MOSKVA

1987-08-12

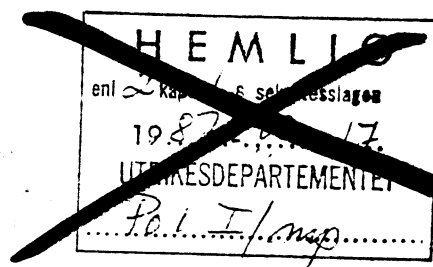
UD STOCKHOLM

FOER POL 1.

RE DET SOVJETISKA RAOUL WALLENBERG-UTTALANDET.

FORTS

UTRIKESDEPARTEMENTET

1

PROMEMORIA

AMBASSADEN I MOSKVA

HAR 87-08-12

MEDDELAT FÖLJANDE:

Ex till: kabs
polch
ch pol I
S Carlsson, pol I

EXP: 87-08-17
/P

RE DET SOVJETISKA RAOUL WALLENBERG-UTTALANDET.

P R I M O. VILL I ANSLUTNING TILL VAART KRYPTO 469 OM MID:S RAOUL WALLENBERG-UTTALANDE NAEMNA ATT TILLFOERORDNADE SVERIGE-SEKTIONSCHEFEN TATARINTSEV, NAER JAG 12 AUGUSTI I ANNAT AERENDE BESOEKTE MINISTERIET, FRAAGADE MIG OM JAG TAGIT DEL AV RAOUL WALLENBERG-TEXTEN.

J A, SVARADE JAG, DET HADE JAG. MEN, VEM HADE SKRIVIT DEN? FANNS SKRIBENTERNA INOM ANDRA EUROPEISKA AVDELNINGEN, FRAAGADE JAG I MIN TUR.

J A, VAR ANNARS, REPLIKERADE TATARINTSEV. I NAESTA MENING KONSTATERADE HAN, ATT DET VAR BRA ATT UTTALANDET HADE GJORTS I GOD TID FOERE RYZJKOVS BESOEK I STOCKHOLM.

S E C U N D O. TATARINTSEVS REPLIK AER GIVETVIS PAA SITT SAETT AVSLOEJANDE. DEN TYDER MYCKET KLART PAA ATT MID-UTTALANDET VARIT AVSETT ATT FOEREKOMMA NYA SVENSKA FRAMSTAELLNINGAR INFOER ELLER UNDER RYZJKOVS BESOEK.

MER SOM EN FOTNOT MAA TILLAEGGAS ATT TATARINTSEV PAASTOD ATT WALLENBERG-UTTALANDET SKULLE KOMMA ATT INFOERAS I VECKANS UTGAAVA AV MOSCOW NEWS. UTAN ATT HA GJORT NAAGON ARKIVKONTROLL VAAGAR JAG MIG PAA GISSNINGEN ATT DET I SAA FALL BLIR FOERSTA GAANGEN SEDAN KOMMUNIKEN FRAAN ERLANDER/HEDLUNDS BESOEK HAER 1956 SOM I EN SOVJETISK PUBLIKATION INFOERS ETT UTTALANDE OM RAOUL WALLENBERG. AATERKOMMER SJAELVFALLET MED ARTIKELN.

NILSSON

mi: Pal Pr m

ARCHIVE COPY

MSG NO: 870813-94

DISTRIBUTION STATUS AT: 1987-08-13-08.31

TO:	STATUS:	TIME:	DIARY NO:
UD/POLCH	DISTRIBUTED	1987-08-13-08.31	
UD/POL 1	DISTRIBUTED	1987-08-13-08.31	
UD/PRESS	DISTRIBUTED	1987-08-13-08.31	

FROM: MOSKVA

POSTED TIME: 1987-08-13-08.30

MSG NO: 870813-94

=LIST
UD/POLCH
UD/POL 1
UD/PRESS
+

AMBASSADEN MOSKVA 1987-08-13

UD STOCKHOLM

884/ FOER POL 1 OCH PRESS. RE MOSCOW NEWS AATERGER DET SOVJETISKA
WALLENBERG-UTTALANDET.

I VECKANS NUMMER AV MOSCOW NEWS FINNS PAA SIDAN 5 EN SPALT "FIRST
LAND INFORMATION - AT THE USSR MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS PRESS
CENTRE". I SPALTEN AATERGES I ORDNING SVAR PAA TRE FRAAGOR, EN
OM WIEN-KONFERENSEN, EN OM RAOUL WALLENBERG SAMT SLUTLIGEN EN
OM TILLSTAAND FOER JAPANSKA MEDBORGARE ATT BESOEKA GRAVPLATSER
PAA DE AV SOVJETUNIONEN OCKUPERADE KARIL-OEARNA.

ARTIKELN KAN I FOERSTONE GE INTRYCK AV ATT FRAAGAN OM RAOUL
WALLENBERG KOMMIT FRAAN NAAGON JOURNALIST VID MID: S PRESSKONFERENS
7 AUGUSTI. SAA VAR EMELLERTID INTE FALLET, PRESSTALESMANNEN
GERASIMOV LAESTE UPP EN FOERBEREDD TEXT.

CIT.

WHAT'S THE FATE OF RAOUL WALLENBERG?

THE SWEDISH DIPLOMAT WAS JAILE IN THE SOVIET UNION IN 1945.
THE SWEDISH, AND THE WESTERN PRESS IN GENERAL, HAS RECENTLY
PUBLISHED A LOT OF MATERIAL REITERATING THE VERSION ACCORDING
TO WHICH WALLENBERG IS STILL ALIVE AND IN CAPTIVITY IN THE SOVIET
UNION.

GENNADY GERASIMOV, HEAD OF THE INFORMATION DEPARTMENT OF THE

--	--	--

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF THE USSR, RECALLED THAT, IN 1957, THE SWEDISH GOVERNMENT WAS NOTIFIED THAT WALLENBERG HAD DIED IN JAIL, PRESUMABLY OF CARDIAC INFARCTION, IN JULY 1947.

"WE VERY WELL UNDERSTAND THE CONCERN OF THE DIPLOMAT'S RELATIVES AND OF ALL THE PEOPLE NOT INDIFFERENT TO HIS FATE," SAID GENNADY GERASIMOV. "REPEATED INVESTIGATIONS WERE CONDUCTED IN THE USSR IN COMPLIANCE WITH THE REQUEST OF THE SWEDISH AUTHORITIES. THE LATEST ONE TOOK PLACE IN 1986, BUT FAILED TO REVEAL NEW FACTS. RAOUL WALLENBERG DIED IN 1947 - THIS IS A FACT WHICH SHOULD BE TRUSTED BY BOTH US AND THE SWEDES."
SLUTCIT.

NILSSON

AMBASSADEN MOSKVA KL 10.20/MW
NNNN

- End of printout

INVOCELEFTELEGRAM

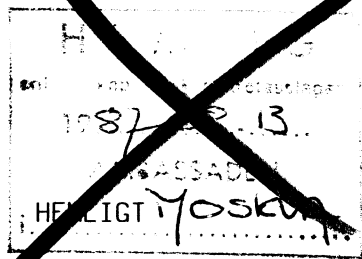
INVOCELEFTELEGRAM

INVOCELEFTELEGRAM

1987-08-13

Departementsrådet Osvald
Utrikesdepartementet

Ac/h

225/001

INKOM UD		
1987-08-17		
AVD	GR	MAL
P	2	Eu ^I

(Gul)

7

Moscow News om Raoul Wallenberg

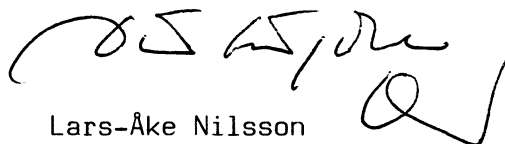
(1 bil.)

Broder,

I anslutning till telegramhärifrån sänder jag Dig för fullständighetens skull även närslutna spalt ur Moscow News (sidan 5 - nummer 33), som bland annat återger det sovjetiska uttalandet 7 augusti om Raoul Wallenberg.

Vid ett hastigt påseende kan spalten ge intryck av att en fråga om Raoul Wallenberg ställts från någon journalist. Så var emellertid icke fallet. MID har till ambassaden bekräftat att presstalesmannen Gerasinov endast läste upp en förberedd text.

Icke desto mindre är det givetvis märkligt både att uttalandet alls gjorts och att det återgivits i en sovjetisk publikation. Men, dessa förhållanden har jag kommenterat i annat sammanhang.

Lars-Åke Nilsson

Moscow News 33-1987

COMMENTARY

5

FIRSTHAND INFORMATION

AT THE USSR MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS PRESS CENTRE

● A proposed all-European conference on humanitarian issues in Moscow is going to be the first ever European forum open to the press as well as the public.

This statement was made at a press conference by Ambassador Yuri Kashlev, head of the Soviet delegation at the Vienna meeting of participants (from 33 European states, the USA and Canada) in the Helsinki Conference on Security and Cooperation in Europe.

"We made the 'human dimension of the Helsinki process' the focal issue of the proposed humanitarian meeting," said Yuri Kashlev. "Incidentally, this concept originated in the Western countries. Still, we have decided to accept it. The Soviet side also announced that it will strictly abide by the standards of the European process on issues of admission to Moscow of representatives of foreign-based law enforcement and other organizations, as well as of private individuals."

What is the West's reaction?

"We were backed by socialist and many nonaligned countries. NATO member-states are divided on the issue. Significantly, no delegation, apart from that of the USA, has doubted the sincerity of our proposal. The American position is understandable: the USA considers the issue of human rights to be their trump card and is of the opinion that everything is bad with Moscow in this respect, while in the West all is fine. Therefore, our proposal has given the US representatives cause for concern over their possible loss of that card."

The final decision on the issue will be adopted at the last round of the Vienna meeting due to open on September 22 and to last about two months.

● What's the fate of Raoul Wallenberg?

The Swedish diplomat was jailed in the Soviet Union in 1945. The Swedish, and the Western press in general, has recently published a lot of material reiterating the version according to which Wallenberg is still alive and in captivity in the Soviet Union.

Gennady Gerasimov, head of the Information Department of the Ministry of Foreign Affairs of the USSR, recalled that, in 1957, the Swedish government was notified that Wallenberg had died in jail, presumably of cardiac infarction, in July 1947.

"We very well understand the concern of the diplomat's relatives and of all the people not indifferent to his fate," said Gennady Gerasimov. "Repeated investigations were conducted in the USSR in compliance with the request of the Swedish authorities. The latest one took place in 1986, but failed to reveal new facts. Raoul Wallenberg died in 1947 - this is a fact which should be trusted by both us and the Swedes."

● Questions put by "MN": The foreign press recently carried reports that Japanese nationals have this year been allowed to visit more burial places of their relatives on USSR territory. What is the meaning of this step?

Last year, said the representative of the USSR Ministry of Foreign Affairs, the Soviet Union, motivated by humanitarian considerations and the desire to improve Soviet-Japanese relations and to take into account Japanese traditions and cultural customs, consented to meet the desire of the Japanese side concerning mutual visits to burial places on a visa-free basis. At the same time, the list of settlements on Soviet territory open for visits by those Japanese whose relatives were buried there has been extended. This year, the number of settlements has risen to 12. In 1986, the burial places were visited by almost 100 Japanese. In accordance with last year's agreements, burial places of Russians situated on the Japanese Islands were visited by some fifteen Soviet citizens.

PR

1	2	Eu ¹
---	---	-----------------

ARCHIVE COPY

MSG NO: 870821-542

DISTRIBUTION STATUS AT: 1987-08-21-16.26

TO:	STATUS:	TIME:	DIARY NO:
MOSKVA	DISTRIBUTED	1987-08-21-16.26	0382 ✓
BUDAPEST-T	DISTRIBUTED	1987-08-21-16.26	0131 ✓

FROM: UDTEX 12

POSTED TIME: 1987-08-21-16.11

MSG NO: 870821-542

=URGENT
MOSKVA
BUDAPEST-T+

UD STOCKHOLM 1987 08 21

AMBASSADEN BUDAPEST
AMBASSADEN MOSKVA

FRAAN PRESSBYRAAN RE SVD-ARTIKEL OM RAOUL WALLENBERG

NEDAN FOELJER ARTIKEL I DAGENS SVENSKA DAGBLADET MED RUBRIKEN 'KENNE FANTS FORSKNING STOEDER GAMMALT VITTNESMAAL: LAEKARE MOETTE WALLENBERG 1961'.

'EN SOVJETISK VETENSKAPSMANS MINNESANTECKNINGAR STYRKER UPPGIFTEN ATT RAOUL WALLENBERG LEVDE 1961, FYRA AAR SEDAN SOVJET DOEDFOERKLARAT HONONM. DET SAEGER TILL SVD FOERFATTAREN KENNE FANT, SOM I SJU AAR HAR ARBETET PAA EN NU FAERDIG DOKUMENTAERROMAN OM WALLENBERG.

FANT HAR BLAND ANNAT INTERVJUAT 63 SOVJETISKA DISSIDENTER OCH SAEGER ATT TVAA AV VARANDRA OBEROENDE KAELLOR HAENVISAT TILL PROFESSOR ALEKSANDER MJASNIKOV EFTERLAEMNADE ANTECKNINGAR. EN KOPIA AV DESSA MEMOARER KAN HA SMUGGLATS TILL VAEST.

ENLIGT UPPGIFTSLAEMNARNA BEKRAEFTAR MJASNIKOV ATT HAN UNDER ETT SANTAL PAA TYSKA I MOSKVA I JANUARI 1961 HADE SAGT TILL SIN SVENSKA KOLLEGA, PROFESSOR NANNA SVARTZ, ATT RAOUL WALLENBERG BEFANN SIG PAA ETT MENTALSJUKHUS OCH

--	--	--

ATT HAN SJAELV HADE VAARDAT SVENSKEN FOER HJAERTBESVAER.
EN AV SAGESMAENNEN HAR CITERAT DIREKT UR MJASNIKOV'S AN-
TECKNINGAR.

MJASNIKOV SKRIVER, ENLIGT SAMMA KAELLOR, ATT HAN AV DAA-
VARANDE PARTICHEFEN NIKITA CHRUSJTJOV PERSONLIGEN UNDER
ETT MOETE I KREML BEORDRADES ATT FOERNEKA ALL KAENNEDOM
OM RAOUL WALLENBERG.

SAA SKEDDE OCKSAA. SEDAN STATSMINISTER TAGE ERLANDER,
PAA GRUNDVAL AV NANNA SVARTZ BERAETTElse OM SAMTALET MED
MJASNIKOV, I ETT BREV TILL CHRUSJTJOV BEGAERT ATT WALLEN-
BERG SKULLE SAENDAS HEM TILL SVERIGE, TOG DEN SOVJETISKE
PROFESSORN TILLBAKA SINA UPPGIFTER. HAN HAEVDADE ATT SVARTZ
HELT MISSFOERSTAATT HONOM PAA GRUND AV HANS DAALIGA KUN-
SKAPER I TYSKA.

KENNE FANTS EFTERFORSKNINGAR KASTAR NYTT LJUS OEVER ETT
AV DE VIKTIGASTE OCH MEST KONTROVERSIELLA VITTNESMAALEN
OM RAOUL WALLENBERG. ERLANDER OCH DE FLESTA INBLANDADE
PAA SVENSK SIDA SATTE OMEDELBART STOR TILLTRO TILL NANNA
SVARTZ REFERAT AV SAMTALET I MOSKVA MED MJASNIKOV, MEN
CHRUSJTJOVS RASERI OCH EN OBRUTEN RAD AV DEMENTIER TYCKTES
EFTER HAND MINSKA VAERDET AV DET SAGDA.

- JAG VET NU EXAKT I VILKET HUS OCH I VILKEN VAANING
MJASNIKOV'S ANTECKNINGAR FANNS VID ETT VISST BETAEMT TILL-
FAELLE, SAEGER FANT. JAG HAR TILL OCH MED TELEFONNUMRET
TILL BOSTADEN I FRAAGA.

- MINA SAGESMAEN HAR OCKSAA FOERKLARAT SIG OEVERTYGADE
OM ATT EN KOPIA HAR SMUGGLATS UT UR SOVJETUNIONEN OCH
GIVIT MIG ANVISNINGAR I VILKEN RIKTNING EFTERFORSKNINGAR
BOER INLEDAS.

OM ETT DOKUMENT AV MJASNIKOV'S HAND MED DET PAASTAADDA
INNEHAALLET KUNDE AATERFINNAS SKULLE DET VARA YTTERST
BESVAERANDE FOER SOVJET. DET SKULLE VARA ETT AV DE
STARKASTE INDICIERNA HITTILLS FOER ATT RYSSARNA HAR
LJUGIT NAER DE SEDAN 1957 HAEVDAT ATT WALLENBERG AVLED
AV HJAERTINFARKT I ETT MOSKVAFENGELSE SOMMAREN 1947.

I DEN SVENSKA GRANSKNINGEN HAR INTE BARA MJASNIKOV'S
UTAN AEVEN NANNA SVARTZ KUNSKAPER I TYSKA DRAGITS I
TVIVELSMAAL. KENNE FANT HAENVISAR DOCK BLAND ANNAT TILL
SVENSKA LAEKARE, SOM HOERT MJASNIKOV HAALLA FOERELAES-
NINGAR PAA TYSKA, OCH TILL SVARTZ EGEN UTSAGO ATT HON
OCH MJASNIKOV ALLTID UTAN SVAARIGHETER FOERDE SANTAL
PAA TYSKA.

FANT HAR DESSUTOM ETT BREV FRAAN PROFESSOR SVARTZ
VAESTTYSKA KOLLEGA G F DOMAGK, SOM INTYGAR ATT SVARTZ
TALADE ''EN PRAKTISKT TAGET FELFRI TYSKA''.

- FOER MIG AER DET SOM NU HAR KOMMIT FRAM DEN FELANDE

--	--	--

LAENKEN I DET HAER AVSNITTET, SAEGER FANT. DET VISAR
TYDLIGT ATT NANNA SVARTZ HADE RAETT. DET AER ETT GRUND-
SKOTT MOT SOVJETS VERSION.

HUVUDROLLSINNEHAVARNA I DEN NU AKTUALISERADE EPISODEN
AV WALLENBERGDRAMAT AER BAADA BORTA. NANNA SVARTZ AVLED
FOERRA AARET. ALEKSANDER MJASNIKOV DOG PLOETSLIGT 1965,
ETT KNPPT HALVAAR EFTER ATT HAN I EN SAA KALLAD KON-
FRONTATION MED SVARTZ PAA NYTT HADE DEMENTERAT HENNES
UPPGIFTER. MJASNIKOV'S STAELLNING FRAMGICK AV ATT HELA
KREMLS LEDARGARNITYR UNDERTECKNADE DOEDSRUNAN I PRAVDA.

BOKEN OM WALLENBERG, SOM KOMMER UT NAESTA AAR, HETER
''R'', MED UNDERRUBRIKEN ''EN DOKUMENTAER ROMAN OM RAOUL
WALLENBERG''. DEN UTGOER EN FORTSAETTNING I EN GENRE SOM
KENNE FANT HAR AEGNAT SIG AAT TIDIGARE, BLA A I BOKEN
UTRIKESMINISTERN OM CHRISTIAN GUNTHER.

TEKNIKEN INNEBAER ATT FAKTA BLANDAS MED FICTION OCH MAAL-
SAETTNINGEN AER ENLIGT FOERFATTAREN ATT FOERSOEKA FOER-
MEDLA TILL LAESAREN EN KAENSLA AV ATT DEN PERSON MAN
BESKRIVER HAR HAALLIT I PENNAN.

EFTER DEN SVENSKA REGERINGENS KRAV I SAMBAND MED SVARTZ
VITTNESMAAL HAR UPPREPADE FRAMSTOETAR OM RAOUL WALLENBERG
GJORTS TILL SOVJET.

SENAST SKEDDE DET I SAMBAND MED STATSMINISTER CARLSSONS
MOSKVABESOEK I FJOL. FRAAN SOVJETISK SIDA AVVISAS DOCK
KATEGORISKT ALLA HAENVAENDELSER OCH I ANSLUTNING TILL
WALLENBERGS 75-AARSDAG NU I AUGUSTI HAENVISADE RYSSARNA
PAA NYTT TILL DEN DOEDFOERKLARING SOM FOERSTA GAANGEN
LAEMNADES FOER TRETTIO AAR SEDAN.''

CABINET

UD STOCKHOLM

PRESSBYRAAN
BOTHORP/AAB

- End of printout

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (pol I)
Depr Peter Osvald, mp

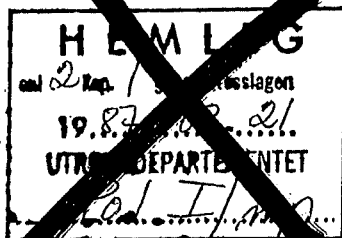
233/020
PROMEMORIA
1987-08-21

1(5)

P2 kv^I

Ex till:

kabs
polch
amb. Örn
ch pol I
S Carlsson,
pol I

HEMLIG

Hur skall vi driva Wallenberg-frågan vidare gentemot Sovjetunionen?

Amb H Dahlgren,
SB

Exp: 87-08-24/
19p

1. I det besked i Wallenbergfrågan som ambassadör Pankin lämnade i juli 1986, som svar på statsministerns framställning tre månader tidigare, sades att en kompletterande kontroll visat att Wallenberg avled i Ljubljankafängelset i juli 1947, sannolikt till följd av hjärtinfarkt.

Pankin underströk också att frågan om Raoul Wallenberg var utagerad.

Svaret är för svensk del otillfredsställande. Vi kan inte acceptera vare sig det helt obevisade påstående att Wallenberg skulle ha avlidit 1947, eller att frågan skulle vara utagerad.

2. Vad som ytterligare komplicerat situationen är att man från sovjetisk sida också offentligen så klart redovisat sin inställning. Nyligen har presstalesmannen i sovjetiska utrikesministeriet, Gennadij Gerasimov, förklarat att det visserligen vore bra om rykten som gör gällande att Wallenberg är i livet vore sanna, men, säger han, förra året genomfördes ännu en grundlig undersökning beträffande alla omständigheter i fallet. Undersökningen bekräftade att Wallenberg dog 1947, säger Gerasimov avslutningsvis.

./...

I en TASS-artikel i anslutning till detta uttalande betonas för övrigt att Sovjetunionen i den anda av öppenhet som nu råder undersökt frågan för att undanröja misstron på svensk sida, och för att "utveckla och fördjupa de goda grannskapsförbindelserna i de båda ländernas och folkens intresse". Den engelskspråkiga "Moscow News" återger också Gerasimovs uttalande med tillägget "att detta (alltså att Wallenberg dog 1947) är ett faktum som både vi och svenskarna borde lita på".

Man kan självfallet bara spekulera om anledningen till uttalandena. Ett tidsmässigt närliggande skäl kan vara publiciteten i Sverige och andra västländer med anledning av Raoul Wallenbergs sjuttiofemårsdag 4 augusti.

Vidare är det rimligt tro att uttalandena gjorts med det övergripande syftet från sovjetisk sida att förekomma hellre än att förekommas. Undersökningen 1986 bekräftade ju att Wallenberg avled 1947.

Implikationen är förstås att det är utsiktslöst att under åberopande av "glasnost" begära en ny undersökning. En sådan har ju redan utförts under Gorbatsjovs vid vid makten.

3. Trots att man alltså från sovjetisk sida med betydande skärpa hävdar sin uppfattning, måste vi driva frågan vidare.

4. Frågan är hur. Vi har inte några nya vittnesmål som styrker vår sak. Att bara gå rakt på och återigen begära besked om Wallenbergs öde är ogörligt. Sovjet kommer med indignation att hävda att man efter sin förnyade undersökning lämnat ett definitivt besked.

Vi måste istället agera på ett sätt som erkänner att 1986 års besked är ett faktum. Vi bör samtidigt söka kringgå eller neutralisera detta hinder.

Ett direkt ifrågasättande av den "kompletterande kontrollen" får i så fall anstå. En kommande svensk framställning skulle i stället kunna inriktas på att få del av eller gemensamt studera den förnyade undersökningen och dess bakgrundsmaterial.

5. Vägrar man allt samarbete från sovjetisk sida, är vi fria att ifrågasätta den förnyade undersökningen, och kan på ett trovärdigt sätt hävda att frågan ingalunda är utagerad.

6. Skulle Sovjet å andra sidan i en eller annan form erbjuda "bevismateriel" står vi inför det dilemma som Moskva-ambassaden pekat på, nämligen att bevisa (eller kanske snarare motbevisa) de framlagda dokumentens autenticitet. Här finns inte någon enkel, riskfri utväg. Synes den sovjetiska originaldokumentationen klart och entydigt styrka den sovjetiska uppgiften att Wallenberg avlidit 1947, krävs det klara motbevis för att vi skulle kunna hävda något annat. Bortsett från en ev kriminalteknisk undersökning av papper och skrift - det är oklart vilka tekniska möjligheter vi har härvidlag - har vi ju, som Nyström visat, inte heller några absolut ovedersägliga bevis för att Wallenberg levde senare än 1947. Ett positivt sovjetiskt svar på vår framställan att få ta del av den förnyade undersökningen kan alltså i sämsta fall försämrat vår egen position.

Det kan naturligtvis också tänkas att den dokumentation Sovjet framlägger är av sådan art - fotokopior, eller handlingar som av olika skäl inte kan anses ha fullt bevisvärde, eller för ändamålet framtagna

promemorior etc - att vi utan större problem i sak kan underkänna dem. Då står vi ändå inför problemet att offentligt ifrågasätta de "bevis" Sovjet framlagt.

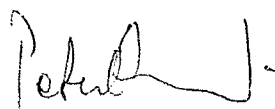
(En tredje möjlighet bör mer för fullständighetens än för sannolikhetens skull också redovisas, nämligen att Sovjet i något skede framlägger dokumentation som är så övertygande att varken familjen, vi själva eller en internationell opinion kan tvivla på äktheten. Wallenbergfrågan skulle alltså i så fall få sin lösning.)

7. Om man ställer dessa olika möjligheter och risker mot varandra, torde slutsatsen bli, att vi som nästa steg gentemot Sovjetunionen bör begära få del av utredningsmaterielet.

Det som talar för en sådan begäran är att den erbjuder en väg runt 1986 års sovjetiska besked, att den passar väl in i den pågående interna sovjetiska uppgörelsen med Stalintiden (se Staffan Carlssons PM 1987-07-27, "Gorbatjov, historien och Wallenberg"), att den också passar väl in i dagens samarbetsinriktade och relativt förtroendefulla svensk-sovjetiska bilaterala förhållande, och att den gentemot familj och allmänhet är en logisk och naturlig uppföljning av det sovjetiska svaret.

Det som talar mot en begäran om dokumentation är risken för att inte kunna bevisa eller motbevisa de ev framlagda dokumentens autenticitet. En sådan situation kan ytterligare försvåra våra möjligheter att driva frågan gentemot Sovjetunionen. Jag tror dock inte att denna risk får överdrivas. Det är inte orimligt att anta att dokumentationen kommer att vara behäftad med brister i ett eller annat hänseende. Tveksamheter härvidlag kan leda till nya svenska fram-

ställningar om ytterligare dokumentation. Det förefaller osannolikt att vi skulle kunna hamna i en helt entydig situation där vi måste acceptera eller förkasta det framlagda materialet.

Peter Osvald

mp

1768 Corning St.
Los Angeles, Ca 90035
Aug. 20, 1987

INK. UTRIKES DEP.		
D. No: 232/609		
25 AUG 1987		
AVD.	GR.	MAL.
PS	2	Eu

Mr. Sven Julin, Deputy Assistant
Under-Secretary
Utrikesdepartementet
Box 16121
103 23 Stockholm 16, Sweden

Dear Sir:

You wrote to me on May 14, in reply to a letter I had sent to the Minister of Foreign Affairs, April 14, in connection with Raoul Wallenberg.

The enclosed small newspaper piece I cut from the Los Angeles Herald Examiner, a Los Angeles daily newspaper.

I say this: Ask the Russians for Wallenberg's bones, nothing less. If they refuse, raise a hue and cry that will be heard around the world. Employ public relation firms the world over to publicize your demand for the allegedly dead Wallenberg's return.

Let the World Court, or the UN, or any agency of consequence hear your request.

In my opinion, Sweden has been far too soft in her demand upon the Russians. I'm sure Russia did little more than yawn whenever she heard your request. Sweden must become ferocious to make Russia yield. because quiet words have no effect upon the Russians.

I am just an ordinary layman, but if I can help in any way, please let me know.

Sincerely,

Irving Pell

Irving Pell

Tass says inquiry proves Wallenberg died in 1947

MOSCOW — An inquiry into the case of Swedish diplomat Raoul Wallenberg, who was credited with saving the lives of 100,000 Hungarian Jews during World War II, has reaffirmed that he died in 1947, Tass said yesterday.

The report by the official Soviet news agency criticized "mass media in Sweden and other countries (for) repeating the version that Wallenberg was allegedly alive and that Soviet authorities did not want to set him free."

Wallenberg was arrested by Soviet troops in Budapest on Jan. 17, 1945. Despite Soviet insistence that he died in prison in 1947, reports have persistently surfaced that Wallenberg has been seen in Soviet prison camps. Tass did not say why Wallenberg was arrested.

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (pol I)
Depr Peter Osvald, mp

238/C12
PROMEMORIA

1987-08-26

P 2 Eu^I

1(3)

Ex till:

kabs

polch

ch pol I

S Carlsson, pol I

HEMLIG

H Dahlgren, SB

✓
Kenne Fant om Wallenbergfrågan

(2 bil)

Exp: 87-08-24
./1

Med anledning av bifogade artikel i SvD den 21 augusti 1987 besökte författaren Kenne Fant mig idag på min begäran.

1. Fant bekräftade att tidningsartikeln korrekt återgav hans egna utsagor.

I frågan om professor Mjasnikovs minnesanteckningar, anförde Fant följande:

Under det senaste året hade uppgifter om Mjasnikovs anteckningar blivit "en stor fråga" bland de exil-ryssar i USA som intresserade sig för Wallenbergfrågan. Fant hade kommit i kontakt med två f d sovjetiska medborgare som - oberoende av varandra - sade sig kunna bekräfta förekomsten av anteckningarna. Den ene var ett "förstahandsvittne", dvs en person som själv sett eller läst anteckningarna, den andra ett andrahandsvittne. Fant hade erhållit sina uppgifter mot ett absolut löfte om anonymitet. Han kunde alltså inte uppge vem dessa uppgiftslämnare var.

./...

Mjasnikovs anteckningar omfattade ca 200 A4-sidor. Originallet fanns i Moskva, men en kopia hade ev förts till USA eller Västeuropa. En av anledningarna till att Fant nu lät sig intervjuas om sin kommande Wallenbergbok var att han hoppades att publiciteten skulle leda till att han kontaktades av någon som hade tillgång till kopia av anteckningarna.

Enligt de uppgifter Fant erhållit behandlades Nanna Svartz-episoden vid två tillfällen i Mjasnikovs anteckningar. Enligt Fant skämdes Mjasnikov för att han tvingats ljuga för Nanna Svartz när de träffades för andra gången i juli 1965. De uppgifter om Wallenberg, som nämnde Mjasnikov vid sammanträffandet 1961, var korrekta. Mjasnikov önskade inför eftervärlden göra detta klart.

Språksvårigheter hade anförts som en förklaring till att Nanna Svartz "missförstått" Mjasnikovs uppgifter. Fant menade emellertid att det kunde styrkas att både Svartz och Mjasnikov talade bra tyska. Se bif brevkopia från professor Domagk (som Fant överlämnade) betr Nanna Svartz' kunskaper i tyska. Betr Mjasnikov var känt, menade Fant, att han hållit anföranden vid läkarkongresser på tyska och då också svarat på frågor på samma språk.

./2

2. På min fråga om Fant var beredd att gå tillbaka till de båda uppgiftslämnarna och efterhöra om de var villiga att låta sig intervjuas av en representant för departementet, svarade han motvilligt ja. Han skulle återvända till USA i november och skulle då ev komma ta upp saken med de båda. Samtidigt antydde Fant att han vid ett tillfälle "i panik" gjort sig av med namn, adresser och anteckningar: det är möjligt att Fant menade att han inte kunde kontakta dem igen. Han skulle i varje fall återkomma till mig i ärendet.

I detta sammanhang uttryckte Fant oro för sina uppgiftslämnares anonymitet. Jag förklarade att vi kunde utlova att berörda personer, om de så önskade, skulle förbli anonyma, dvs departementet skulle inte offentliggöra deras rätta identitet. Fant berättade då att han för någon tid sedan tillskrivit justitieministern Wickbom med frågan om hans uppgiftslämnares anonymitet under alla omständigheter kunde bevaras. Svaret hade varit ja i princip, men under vissa omständigheter kunde domstol kräva att få anonymiteten hävd. Detta svar hade oroat Fant. På vilken grundval kunde departementet lova fullt anonymitetsskydd, frågade han.

3. Fant undrade om det var möjligt för departementet att förse honom med någon form av generell rekommendation, så att han kunde styrka att han var en "seriös författare" och inte ute efter sensationer. Jag noterade önskemålet och lovade återkomma.

4. Fants adress är:

Monte Leo
26 Avenue du Maréchal Koenig
06400 - CANNES
Frankrike

Peter Osvald

Kenne Fant's fortsatta utskrivning av boken om Wallenberg

Läkare mötte Wallenberg

En sovjetisk vetenskapsmans minnesanteckningar styrker uppgiften att Raoul Wallenberg levde 1961, fyra år sedan Sovjet dödförklarat honom. Det säger till SvD författaren Kenne Fant, som i sju år har arbetat på en nu färdig dokumentärroman om Wallenberg.

Fant har bland annat intervjuat 63 sovjetiska dissidenter och säger att två av varandra oberoende källor hänvisat till professor Aleksander Mjasnikovs efterlämnade anteckningar. En kopia av dessa memoarer kan ha smugglats till väst.

Mentalsjukhus

Enligt uppgiftslämnarna bekräftar Mjasnikov att han under ett samtal på tyska i Moskva i januari 1961 hade sagt till sin svenska kollega, professor Nanna Svartz, att Raoul Wallenberg befann sig på ett mentalsjukhus och att han själv hade vårdat svensken för hjärtbesvär. En av sagesmännen har citerat direkt ur Mjasnikovs anteckningar.

Mjasnikov skriver, enligt samma källor, att han av dåvarande partichefen Nikita Chrusjtjov personligen under ett möte i Kreml beordrades att förneka all kännedom om Raoul Wallenberg.

Så skedde också. Sedan statsminister Tage Erlander, på grundval av Nanna Svartz berättelse om samtalet med Mjasnikov, i ett brev till Chrusjtjov begärt att Wallenberg skulle sändas hem till Sverige, tog den sovjetiske professorn tillbaka sina uppgifter. Han hävdade att Svartz helt hade missförstått honom på grund av hans dåliga kunskaper i tyska.

Kenne Fant's efterforskningar

kastar nytt ljus över ett av de viktigaste och mest kontroversiella vittnesmålen om Raoul Wallenberg. Erlander och de flesta inblandade på svensk sida satte omedelbart stor tilltro till Nanna Svartz referat av samtalet i Moskva med Mjasnikov, men Chrusjtjovs raseri och en obruten rad av dementier tycktes efter hand minska värdet av det sagda.

Utsmugglad kopia

- Jag vet nu exakt i vilket hus och i vilken våning Mjasnikovs anteckningar fanns vid ett visst bestämt tillfälle, säger Fant. Jag har till och med telefonnumret till bostaden i fråga.

- Mina sagesmän har också förklarat sig övertygade om att en kopia har smugglats ut ur Sovjetunionen och givit mig anvisningar i vilken riktning efterforskningar bör inledas.

Om ett dokument av Mjasnikovs hand med det påstådda innehållet kunde återfinnas skulle det vara ytterst besvärande för Sovjet. Det skulle vara ett av de starkaste indicierna hittills för att ryssarna har ljugit när de sedan 1957 hävdade att Wallenberg avled av hjärtinfarkt i ett Moskva fängelse sommaren 1947.

Talade felfri tyska

I den svenska granskningen har inte bara Mjasnikovs utan även Nanna Svartz kunskaper i tyska dragits i tvivelsmål. Kenne Fant hänvisar dock bland annat till svenska läkare, som har hört Mjasnikov hålla föreläsningar på tyska, och till Svartz egen utsago att hon och Mjasnikov alltid utan svårigheter förde samtal på tyska.

Fant har dessutom ett brev från professor Svartz västtyska kollega G F Domagk, som intygar att Svartz talade "en praktiskt taget felfri tyska".

- För mig är det som nu har kommit fram den felande länken i det här avsnittet, säger Fant. Det

visar tydligt att Nanna Svartz hade rätt. Det är ett grundskott mot Sovjets version.

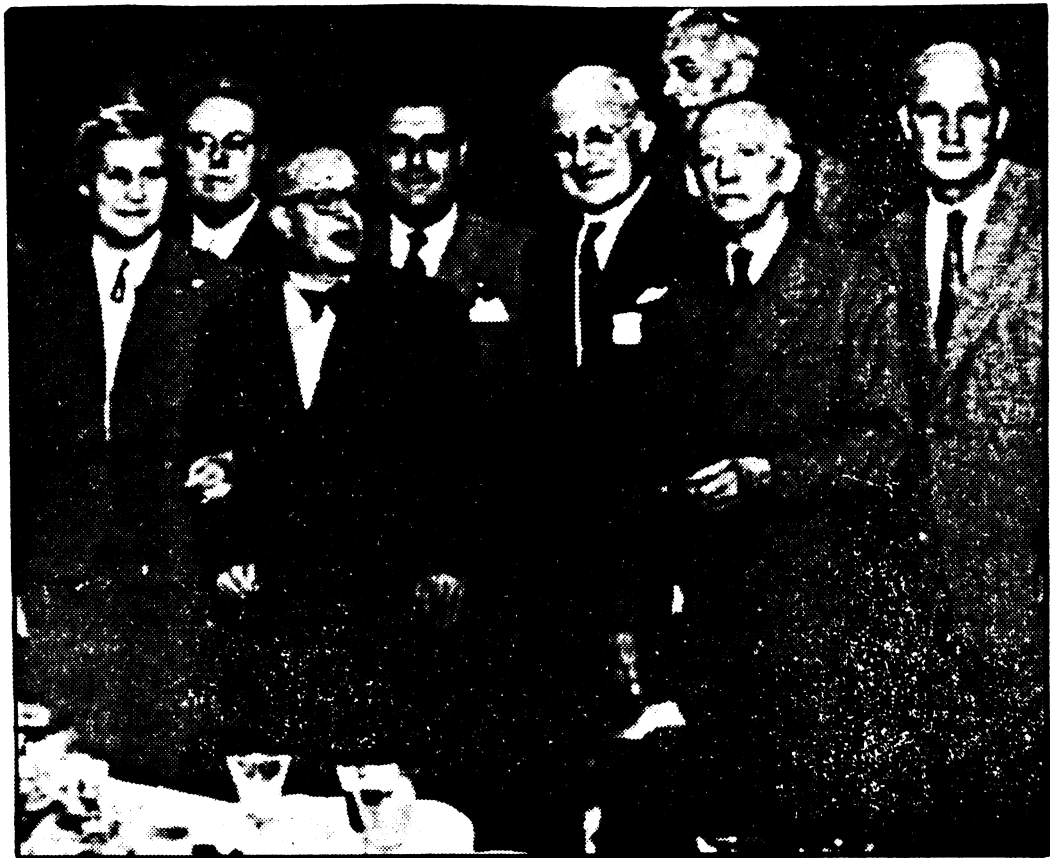
Huvudrollsinnehavarna i den nu aktualiserade episoden av Wallenbergdramat är båda borta. Nanna Svartz avled förra året. Aleksander Mjasnikov dog plötsligt 1965, ett knappt halvår efter att han i en så kallad konfrontation med Svartz på nytt hade dementerat hennes uppgifter. Mjasnikovs ställning framgick av att hela Kremls ledargarnityr undertecknade dödsrunan i Pravda. Boken om Wallenberg, som

kommer ut nästa år, heter "R", med underrubriken "en dokumentär roman om Raoul Wallenberg". Den utgör en fortsättning i en genre som Kenne Fant har ägnat sig åt tidigare, bland annat i boken Utrikesministern om Christian Günther.

Tekniken innebär att fakta blandas med fiction och målsättningen är enligt författaren att försöka förmedla till läsaren en känsla av att den person man beskriver har hållit i pennan.

Efter den svenska regeringens krav i samband med Svartz vitt-

Sv D 21/8-87
1961

För första gången publiceras här en bild av professor Nanna Svartz, längst t v, och professor Aleksander Mjasnikov, längst t h, tillsammans. Fotot är taget på en läkarkongress i Madrid 1956.

nesmål har upprepade framstötter om Raoul Wallenberg gjorts till Sovjet.

Senast skedde det i samband med statsminister Carlssons Moskvabesök i fjol. Från sovjetisk sida avvisas dock kategoriskt alla hänvändelser och i anslutning till Wallenbergs 75-årsdag nu i augusti hänvisade ryssarna på nytt till den dödförklaring som första gången lämnades för trettio år sedan.

Ingmar Lindmarker

ABTEILUNG FÜR ENZYMCHEMIE
PHYSIOLOGISCH-CHEMISCHES INSTITUT I

Abt. Vorst.: Prof. Dr. med. Dipl. Chem. G. F. Domagk

Humboldtallee 23
D-3400 Göttingen
Tel.: 0551-39-5950

26. November 1986

Frau
Dr. med. G. Svartz-Malmberg
Danderydsgatan 26
S - 11428 Stockholm
Schweden

Sehr geehrte Frau Dr. Svartz-Malmberg !

Ich freue mich, 25 Jahre nach unserem letzten Zusammentreffen wieder einmal von Ihnen zu hören und ich hoffe, daß es Ihnen in der Zwischenzeit gut gegangen ist.

Gern denke ich an meine lange zurückliegenden Schwedenbesuche zurück: 1955, als wir mit Dr. Hörnicke bei Ihrer Mutter in der Stadt und im Schärenhaus zu Besuch waren, und 1960, als Ihre Frau Mutter meinem Vater und mir anlässlich des Nobel-Jubiläums eine große und sehr interessante Tour durch die Karolinska-Kliniken gab. Ihre Frau Mutter sprach damals ein praktisch fehlerfreies Deutsch.

Zögern Sie nicht, mir gleich zu schreiben, wenn ich Ihnen in dieser Angelegenheit irgendwie behilflich sein kann.

Sonst wünsche ich Ihnen eine schöne Adventszeit, frohe Weihnachten und ein gutes Jahr 1987 !

Mit herzlichen Grüßen
stets Ihr

Göth Domagk

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (pol I)
Depr Peter Osvald, mp

238/C16
PROMEMORIA

P 2 Eu^I

1(1)

1987-08-26

Kopia:

kabs

ch pol I, II

Chr Persson, pol II

H Dahlgren, SB

Wallenberg

Exp: 87-08-26
4/p

Fru Nina Lagergren ringde i dag.

1. Hon sade sig utgå från att statsministern under det förestående USA-besöket skulle ta upp Wallenberg-frågan med Reagan. Hon skulle skriva direkt till statsministern i saken.

2. Hon bad mig fråga kabinettssekreteraren om han var villig att tala i Storkyrkan på Wallenberg-dagen den 17 januari 1988. Jag lovade vidarebefordra hennes fråga.

Peter Osvald

mp

Avsändningsort

Pol I, Depr P Osvald, mp

Ärende

Wallenberg

Datum

1987-08-26

Avd

0

Grupp

2

Mål

EK

Adress

Ambassaden TEL AVIV Dnr

Text

Re Wallenberg.

När kan svar förväntas på hbr Osvald - Hirdman
1987-05-12?

CABINET

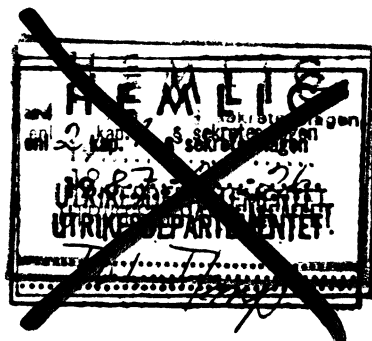
UTRIKESDEPARTEMENTET

Politiska avdelningen

Första enheten (pol I)

ARKIVEXEMPLAR

Dnr	Avd Grupp Mål
1987-08-26	P 2 Eu

Generalkonsul Bengt Akerrén

LENINGRAD

U. n.

HEMLIG

Vissa uppgifter av estländare re Wallenberg
hbr Akerrén - Carlsson 1987-07-24

Broder,

Ditt handbrev med uppgifter om påstått släktskap mellan Raoul Wallenberg och Inna Möllersson har överlämnats till familjen Wallenberg. Fru Nina Lagergren ringde mig idag och förklarade att idén var "befängd", och att man "inte vet något" om Inna Möllersson eller de angivna föremålen. Fru Lagergren vill alltså inte på något sätt kännas vid den påstådda anknytningen.

*Härliga hälsningar,
Din tillgivne
Peter*

Peter Osvald

mp

Ifylles av postexp

Dep U 328 10 000 ex 8608

Avsänd med				Avsändn datum	Sign
☒ sv kurir	☐ utl kurir	☐ luftpost	☐ vanlig post	27/8-87	AS

RAOUL WALLENBERG-FÖRENINGEN

Ordförande Ingrid Gärde Widemar • Sekreterare Sonja Sonnenfeld

Pol I, ds S Carlsson, LA

1987-09-02

Ex till:

Kabs

Polch

Ambassadör Örn

Ch pol I

S Carlsson, pol I

27 augusti 1987

Exp: 870902, LA Käre Pierre,

Tack för det givande samtalet den 24 ds.

Vi ville gärna framföra ytterligare några synpunkter på vad som bör göras för Raoul från svensk sida.

Vi har tacksamt noterat tonen i pressmeddelandet enligt vilket Sovjet uttrycker sin förståelse för familjens och andras oro samt anser att "det vore bra om ryktena om att Wallenberg lever hade konkret underlag". Enligt ryska bedömare är detta meddelande en invit till en fortsatt dialog, trots att Sovjet däri står fast vid sitt rutinemässiga svar enligt noten från 1957.

Man bör därför utnyttja tillfället att för ryssarna understryka att det finns bevis att Raoul Wallenberg levde långt efter dödförklaringen och indikationer på att han lever idag. Enligt dessa indikationer är Raoul internerad tillsammans med andra under Stalintiden officiellt dödförklarade fångar av olika nationaliteter. Det finns endast ett fåtal av dessa hemliga interneringsplatser. Man får räkna med möjligheten att sådana fångar inte längre lever under sina verkliga namn, utan under någon annan identitet eller endast under ett nummer. Det skulle ju mycket väl kunna vara fallet även då det gäller Raoul. Det är känt att man under Stalintiden förfalskade dödsattester och ändrade fångars identitet.

Genom denna uppläggning skulle man från sovjetisk sida inte längre behöva hänga upp sig på 1957 års not, utan förutsättningslöst gå efter den nya linjen och "återfinna" Raoul.

Vänliga hälsningar

Heine

UTRIKESDEPARTEMENTET

ÄRENDE:

KOPIA TILL:

UTR MIN

KABS

POLCH

POL 1

POL 3

ÅTGÄRD:

MA 7

2
P 2 201

POL

AMBASSADEN TEL AVIV

1987-09-01

UD STOCKHOLM

FOER POL 1.

V

RE WALLENBERG.

FORTS

RE WALLENBERG.

SOM JAG SADE JULIN, NAER JAG FICK BREVET AV HONOM PAA CYPERN
I MAJ, ANSER JAG DET OGOERLIGT ATT JAG SJAE LV SKULLE BE
KALINSKI OM BREVET EN ANDRA GAANG EFTER DET ATT DEN SVENSKA
POLISEN SLARVAT BORT DEN FOERSTA KOPIAN. KALINSKI TORDE INSE
ATT JAG BETRAKTAR HONOM SOM EN FOERFALSKARE.

JULIN OCH JAG KOM OEVERENS OM ATT JAG SKULLE GE DUHS I
UPPDRAG ATT STAELLA EN OSKYLDIG FRAAGA TILL KALINSKI OM AIT
FAA LAANA BREVET (IGEN). DUHS HAR HAFT SVAART ATT FAA KONTAKT
MED KALINSKI, SOM BOR I NAHARIYA. DUHS AER NU PAA SEMESTER
OCH FAAR VAEL TA UPP AERENDET IGEN EFTER SIN ATERKOMST I MITTEN
AV SEPTEMBER OCH MIN AVFAERD.

HIRDMAN

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (pol I)

ARKIVEXEMPLAR

1987-09-03

Dnr	Avd Grupp M&I
246/201	P 2 201

Författaren Kenne Fant
Monte Leo
26, Avenue du Maréchal Koenig
06400 - CANNES
Frankrike

Rekommendationsskrivelse
(1 bil)

Broder,

./1

Efter vårt samtal den 24 augusti bad jag vår press-
byrå - som brukar utfärda rekommendationsbrev för
svenska journalister - att också utfärda ett lämpligt
introduktionsbrev för Din räkning. Pressbyråns brev
bifogas. För den händelse Du skulle önska att brevet
fick en annan utformning vore jag tacksam för besked.
Vi skall i så fall försöka tillmötesgå Dina önskemål.

Peter Oswald

Peter Oswald

mp

Ifylles av postexp

Avsänt med

☐

sv kurir

☐

utl kurir

☐

luftpost

☒

vanlig post

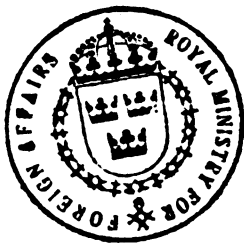
Avsändn datum

87-09-03

Sign

[Signature]

MINISTRY
FOR
FOREIGN AFFAIRS

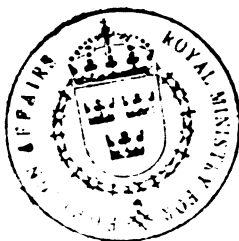
TO WHOM IT MAY CONCERN

The Press and Information Department of the Swedish Ministry for Foreign Affairs has the honour to introduce Mr Kenne FANT, Swedish citizen and well-known author.

The Press and Information Department of the Swedish Ministry for Foreign Affairs would very much appreciate any aid and facilities that can be given to Mr Fant.

Stockholm, 26 August, 1987

Bo Heinebäck
Head of the Press and Information Department

SVERIGES AMBASSAD
BUDAPEST

1987-09-02

Pol I, Ds S Carlsson, mp
1987-09-14

Hbr Osvald - N Lagergren,
Wallenbergstiftelsen
Box 16067, 103 22 STHLM

Departementsrådet
Peter Osvald
Pol 1

Utrikesdepartementet

Exp: 87-09-14/

Kopia: kabs ch pol I
polch S Carlsson, pol I

245/001

INKOM UD		
1987-09--4		
APD.	GR.	MAL
p	2	eu I

Exp: 87-09-14/ Ungersk artikel om Raoul Wallenberg
(2 bil.)

Den ungerska veckotidskriften Tükör (= Spegeln) innehöll i sitt nummer daterat den 10 maj i år en artikel med rubriken "In memorian R.W", som vi inte blivit uppmärksamma på förrän häromdagen (genom en lokalanställd översättare, som bl a har till uppgift att bevaka och sälla bland sådan Sverige-publicitet som vi får från en klipptjänst). Artikeln, som är signerad László Gyurkó (troligen identisk med författaren till den enda officiellt sanktionerade Kádár-biografin från år 1982) och som bifogas i såväl original som översättning, skrevs och publicerades inför invigningen i mitten av maj av det nya minnesmärket över Raoul Wallenberg vid Erzsebet Szilagyí-allén.

I tredje stycket från slutet knyter Gyurkó an till den större Wallenberg-artikel, som stod publicerad i regeringstidningen Magyar Hírlap en månad tidigare (se skr 70 A 1987-05-12), men man tycker sig hos Gyurkó kunna utläsa en större skepsis än där visavi den sovjetiska historieskrivningen: "The article in Magyar Hírlap presumes that Wallenberg died in the Soviet Union in 1947 as a victim of the personality cult, but others know it differently" (understrykningarna är förstås mina och inte Gyurkós). De båda meningarna dessförinnan kan också

vara värda att återge: "We do not know anything sure about (d v s RW:s och hans eskorts) life or death; only legends were spreading around during many years. Phantastic histories appear every now and then even nowadays."

Härliga hälsningar!

Dina

Ragnar Dromberg

Ragnar Dromberg

*U. S. Vem övertar den franska besättningen på H.M.S. "Hermes" som
S. 9. av försvaret till och från Berlin?*

BO

Tükör (Mirror) 1987-05-10

In Memoriam R.W.

A street in Budapest named after him has kept his memory until now. I think that only a few of the people hastening along, glancing swiftly on the street sign know who Raoul Wallenberg was.

What was this 32 years old, immensely rich Swedish young man doing in Hungary in 1944 when the country was first occupied by the Germans then reigned by the Hungarian Nazis. His official rank was secretary of the Royal Swedish Legation, but his task was different. He put it like this at the farewell lunch with his friends: "I shall try to save as many lives as possible".

How many lives he saved, how many persecuted people he helped we shall never know; but it is certainly several ten thousands.

I don't even try to find out what moved the young director of the international shipping company to undertake this dangerous task. He had been to Hungary several times, but he travelled all over the world - thus this cannot be the reason. He liked people and was sorry for the persecuted, but there were hundred thousands of people who thought and felt similarly.

Let's not go into it now. R.W. came to Hungary that was ravaged by war, but it was not the daily bombings and the siege of the city which endangered his life, but his activity.

Only a few people know nowadays what the "Swedish free pass" meant in Budapest in 1944. I copy its text here: "I certify herewith that the Royal Swedish Legation received authorization from the Royal Swedish Foreign Ministry to issue an entry visa to Sweden to X.X.. The Royal Swedish Legation has the honour to request all Competent Authorities, in case of possible measures concerning the mentioned person, to kindly take the circumstance into consideration that the mentioned person can enter Sweden as soon as travelling is possible".

Apparently insignificant lines in the official diplomatic language. And perhaps they would have remained so if it were not Wallenberg heading the saving action. He, who was among the first to send the "Protocol of Auschwitz" - a detailed report of two escaped prisoners about the concentration camps - to the West; who not only ensured security, accommodation, food and cloths for thousands of adults and children, but defying Gestapo, Hungarian Nazis and gendarmes personally freed persecuted who were about to be sent to death from the Óbuda brick factory, the Synagogue in Dohány utca, the detention barracks and the death march towards Hegyeshalom.

R.W. saved not only Jews; more than hundred persecuted social democrates were hiding with his free passes, among them Árpád Szakasits and Anna Kéthly. R.W. kept close contacts with Vilmos Böhm, commissary of the Hungarian Soviet Republic, who lived in Sweden in exile.

Pest was liberated and many persecuted whom R.W. tried to save escaped death. He himself could not.

The siege of Budapest still went on when R.W. already elaborated a plan to give aid to the ruined Hungary. In this plan he wrote: "I am Swedish, man of a neutral country. My country and I have never regarded this neutrality as a passive task. On the contrary. My compatriotes have become less blunted for the suffering of mankind than those who are suffering themselves. Swedish people are crying because of all miserable people of the world, grieving because of the vanishing cultures and civilizations and the whole country is ready to help".

The building in Benczúr utca, where R.W. - who by then also had to hide - found shelter was liberated by the Soviet troops on the 13th of January 1945. R.W. started off to the Provisory Government for negotiations already on the 17th of January at noon. His car was driven by his faithful secretary. Probably, he carried in his briefcase more than one million Pengös; the monthly salary of thousand people at that time. The Soviets gave him a side-car motorcycle with two armed soldiers and an officer as escort. None of them arrived to Debrecen. We do not know anything sure about their life or death; only legends were spreading around during many years. Phantastic histories appear every now and then even nowadays. The article in Magyar Hírlap presumes that Wallenberg died in the Soviet Union in 1947 as a victim of the personality cult, but others know it differently.

Vilmos Böhm who was Ambassador of Hungary in Stockholm after the liberation of Hungary wrote the following: "Wallenberg went to Debrecen urgently to take up the contact with the new Hungarian government. He had been warned that the roads were still unsecure as Hungarian Nazis and split German groups were roaming about threatening the area continuously. The investigation stated that Wallenberg did not arrive to Debrecen and that the Russian officer escorting him disappeared together with him. He never came to pick up his luggage he left behind in Budapest".

Now not only a street bears his name, but a monument as well. The sculptor knows certainly a lot more about the man he sculpted than I. Now I shall always see R.W. the way Imre Varga sculpted him in bronze.

(by László Gyurkó)

R.W.

Eddig egy utca őrizte a nevét Budapesten. A sietős pestiek közül, akik futó pillantást vetnek az utcátáblára, azt hiszem, kevesen tudják már, ki volt Raoul Wallenberg.

Mit keresett ez a 32 éves dúsgazdag svéd fiatalember 1944-ben a németek által megszállott, majd a nyilasok által birtokolt Magyarországon? Hivatalos rangja svéd királyi követségi titkár volt, de a feladata nem ez. Hanem az, amit a stockholmi búcsúebéden barátainak megfogalmazott: „Igyekszem minél több emberéletet megmenteni.”

Hogy hányat mentett meg, hány üldözöttön segített, soha nem fogjuk megtudni; bizonyos, hogy több tízezer emberről van szó.

Meg sem kísérem megfejtetni, mi készítette a nemzetközi szállítmányozási vállalat fiatal igazgatóját, hogy vállalja ezt az életveszélyes feladatot. Járt Magyarországon többször is, de bejárta a fél világot; ez nem lehet az ok. Szerette az embereket s szánta az üldözötteket — de százezerszám voltak a világon, akik hasonlóképp gondolkodtak, éreztek.

Ne firtassuk az okot. R. W. eljött a háború dúlta Magyarországra, de életét elsősorban nem a nap mint nap megismétlődő bombatámadások, a főváros ostroma fenyegette, hanem a tevékenysége.

Azt is kevesen tudják már, mit jelentett 1944-ben Budapesten a „svéd menlevél”. Idemácsolom a szövegét:

„Ezzel igazolom, hogy a Svéd Királyi Követség, a Svéd Királyi Külügyminisztériumtól meghatalmazást kapott, hogy X. X. részére svéd beutazóvizumot állítson ki.

A Svéd Királyi Követség tisztelettel kéri valamennyi illetékes Hatóságot, szíveskedjék a nevezettet érintő esetleges intézkedésekor azt a körülményt, hogy az illető, amint utazni lehet, beutazhat Svédországba, jóindulatú szíves figyelmükre méltatni.”

Látszólag semmitmondó

sorok, a diplomácia hivatalos nyelvén. S talán azok is maradtak volna, ha nem R. W. áll a mentőakció élén. Ő, aki az elsők között jutatta el Nyugatra az „auschwitzi jegyzőkönyvet”, két szökött fogoly részletes beszámolóját a haláltáborokról, aki nemcsak felnőttek, gyerekek ezreinek biztonságáról, lakásáról, élelméről, ruházatáról gondoskodott, de dacolva a Gestapóval, nyilasokkal, csendőrökkel, személyesen százával szabadított ki halálba indított üldözötteket az óbudai téglagyárból, a Dohány utcai zsinagógából, a Toloncházból, a hegyeshalmi halálmenetből.

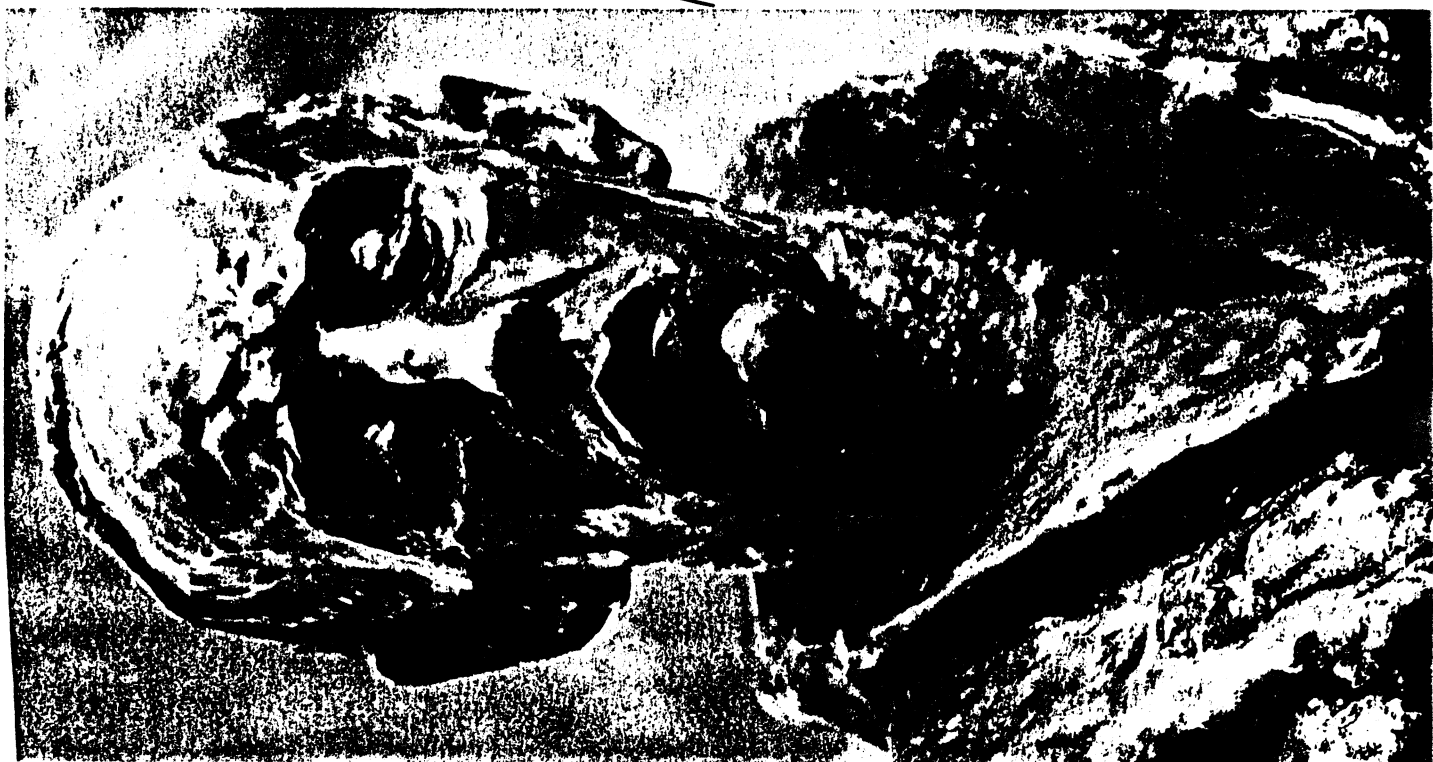
R. W. nemcsak zsidókat mentett; száznál több üldözött szociáldemokrata bujkált az ő menleveleivel, köztük Szakasits Árpád, Kéthly Anna is. R. W. szoros kapcsolatot tartott fenn Böhm Vilmossal, a Tanácsköztársaság népbiztosával, aki Svédországban élt emigrációban.

Pest felszabadult, az üldözöttek közül, akiket R. W. mentett, sokan megmenekültek a haláltól. Rá nem ez a sors várt.

Még folyt a főváros ostroma, amikor R. W. tervet dolgozott ki a romba dőlő, tönkre silányított Magyarország megsegélyezésére. Ebben írja: „Én svéd vagyok, egy semleges állam fia. Hazám és én ezt a semlegességet sohasem passzív feladatként fogtuk fel. Ellenkezőleg. Honfitársaim kevésbé tompultak el az emberiség szenvedéseivel szemben, mint maguk azok, akik szenvednek. Svédországban az egész világ szerencsétlenei miatt sírnak, az eltűnő kulturális és civilizációs javak miatt gyászolnak, és az egész ország el van telve segítő-készséggel.”

A Benczúr utcai épületet, ahol az akkor már maga is bujkálni kényszerülő R. W. meghúzódott, 1945. január 13-án szabadították fel a szovjet csapatok. R. W. január 17-én délben már elindult tárgyalni az Ideiglenes Kormányhoz. Gépkocsiját hűséges titkára vezette; aktatáskájában feltehe-

12/11/71

HANKUTI ANDRAS FELVÉTELEI

hogy az új magyar kormány az új magyar kormányval a kontaktust felvegye. Figyelmeztették őt, hogy az utak még bizonytalanok, miután szabadon cirkáló nyilasok és szétugrasztott német csoportok a környéket állandóan veszélyeztetik. A vizsgálat megállapította, hogy Wallenberg Debrecenbe nem érkezett meg, és azt is, hogy a kíséretében levő orosz katonaiszt vele együtt eltűnt. Budapesten hátrahagyott poggyászáért sohasem jelentkezett.

Most már nemcsak egy utca őrzi az emléket Budapestben, egy szobor is. Alkotója bizonyára sokkal többet tud az általa megmintázott emberről, mint én. R. W. számomra most már olyan, amilyennek Varga Imre bronzba öntötte.

GYURKÓ LÁSZLÓ

tőleg több mint egymillió pengő volt; akkoriban ezer ember egyhavi fizetése. A szovjetek egy oldalkocsis motorkerékpárost adtak kíséretként, két felfegyverzett katonát s egy tisztet. Egyikük sem érkezett meg Debrecenbe. Sorsukról, halálukról semmi biztosat nem tudunk, csak legendák terjedtek éveken át, olykor-olykor fantasztikus történetek röppennek fel, még napjainkban is. A Magyar Hírlapban megjelent írás felteveli, hogy Wallenberg 1947-ben halt meg a Szovjetunióban, a személyi kultusz áldozataként. de mások másként tudják.

Böhm Vilmos, aki a fel szabadulás után Magyarországot stockholmi követe volt, így ír: „Wallenberg sürgősen Debrecenbe utazott,

SVERIGES AMBASSAD

MOSKVA

1987-09-04

Tham, p. 1. la
 Hbr Oswald-Tuid-
 man, Helsing, Stolen pr.
 KSA/Stolen
 87-10-30/W.

Departementsrådet Peter Oswald
 Utrikesdepartementet

HEMLIG

87-09-04

HEMLIGT

MOSKVA

247/001

INKOM UD		
1987-09-04		
AVD	GR	MÅL
0	2	en

Wallenbergärendet: Josef Terelja släpps ut inom kort

Hbr Nilsson-Eliasson 1984-12-13

Hbr Bertelman-Julín 1985-10-04 — Hbr 1.2

I ovanciterade handbrev redogjordes för en del uppgifter om Wallenberg, vilka efter prövning inte visade sig leda till några nya uppslag. Sagesmannen Josef Terelja, utgivare av den Katolska kyrkans krönika i Ukraina, dömdes i augusti 1985 till sju års läger och fem års exil. Det har nu blivit känt att Terelja, som släppts under våren, beviljats utresa till Vatikanen via Nederländerna. Han kommer inom kort att lämna Sovjetunionen. Om det i ljuset av de tidigare inrapporterade uppgifterna skulle finnas anledning att ställa kompletterande frågor till Terelja kan detta alltså sannolikt låta sig göras vad det lider.

Börje Linder
 Stellan
 Tomas Bertelman

Tomas Bertelman

namn Vik. redaktör Helena Thorfinn, tel. 13 57 05

Hyllningar i hela världen på Wallenbergs födelsedag

Raoul Wallenberg fyller 75 år i dag, den 4 augusti. Runtom i världen samlas människor för att fira hans födelsedag. Men ingen vet vad som hänt den svenske diplomaten som 17 januari år 1945 fördes bort av sovjetiska trupper i den ungerska huvudstaden Budapest.

– De är hitkommenderade för min räkning. Jag vet inte om det är för att skydda mig eller vakta mig. Jag vet inte om jag är gäst eller fånge, sade Raoul Wallenberg till sin vän László Pető innan han för iväg under sovjetisk eskort.

– Han blev en fånge, konstaterar Frank Vajda.

Tack vare Raoul Wallenberg räddades han undan döden vid nio års ålder. Frank Vajda bor sedan många år i Australien. För sju år sedan greps han av Raoul Wallenbergs okända öde och är nu mycket engagerad i arbetet med att söka svar på frågan vad som hände den svenske diplomaten.

I dag är Frank Vajda i Sverige för att fira Raoul Wallenberg och med är sonen, tremånader gamla Raoul, döpt efter sin faders räddare.

– Jag är övertygad om att Raoul Wallenberg fortfarande lever. Men den svenska regeringen, och andra regeringar, måste agera mer kraftfullt för att få honom utlämnad från Sovjetunionen, säger Frank Vajda.

Enligt den sovjetiska uppfattningen avled Raoul Wallenberg natten till 17 juli 1947, troligen i hjärtinfarkt. Men människor som varit fängslade i Sovjetunionen säger sig ha haft kontakt med Raoul Wallenberg efter det datumet.

En tidigare straffad Moskvajude, Jan Kaplan, sade att han 1975 haft kontakt med en svensk som sagt sig ha varit fängslad i Sovjet i trettio år: Raoul Wallenberg.

Varför Raoul Wallenberg fördes bort? Kanske kände ryssarna misstro mot hans humanitära arbete. Kanske trodde man att han var amerikansk spion.

Raoul Wallenberg kom till Ungern i juli 1944. Under ett

– Raoul Wallenberg blev en legend; han riskerade sitt liv för att rädda människor han inte kände, säger Frank Vajda och visar en modell av den Raoul Wallenbergstaty som i våras avtäcktes i Budapest.

Foto: JACK MIKRUT

halvår, fram till 17 januari 1945, räddade han tiotusentals judar undan nazisternas dödspatruller genom att utnyttja sin ställning som diplomat maximalt, bland annat genom att utfärda skyddspass till människor som behövde hjälp.

Intresset för Raoul Wallenbergs öde är stort. I USA, där han är hedersmedborgare, bildar facklor hans namn i staden Jamestown, inför hans 75-årsdag och

utanför kongressen i Washington är det fackeltåg. I Paris samlar Raoul Wallenberg-föreningen in namn för att skickas till Sovjetunionens ledare; en maning att släppa Raoul Wallenberg. Det samma sker i Amsterdam.

Över Stockholm, Raoul Wallenbergs hemstad, kretsar ett flygplan med banderollen "Glöm inte Raoul Wallenberg 75 år i dag" som en påminnelse om hans öde.

utr min kansli 87-09- 14
Kr Petersson/IA
skr tit u. Schori

Congress of the United States
House of Representatives
Washington, DC 20515

September 2, 1987

INK	UTRIKES
Dnr	245/004
8 SEP 1987	
Avg	P 2 Eu

Pierre Schori
Permanent Undersecretary for
Foreign Affairs, Utrikesdepartement
Box 16121
10323 Stokholm, Sweden

pol

Dear Mr. Schori:

On Thursday, October 8, 1987, the Raoul Wallenberg Exhibit, "A Tribute to Raoul Wallenberg" will officially open at the U.S. Congress in the Cannon Rotunda.

This exhibit is being brought to Washington by the Raoul Wallenberg Committee of the United States and will be on view for the month of October.

As the sponsors of this exhibit, we would like to invite you to attend the opening ceremony as a Special Guest. The ceremony begins at 11:00 AM in the Cannon Rotunda. The Cannon Rotunda is on the 2nd floor of the Cannon House Office Building. This building is on Independence Avenue between New Jersey and First Streets, S.E.

Please RSVP to Rachel Oestreicher Haspel at the Raoul Wallenberg Committee of the U.S., 127 East 73rd Street, New York, New York 10021 (212)737-7790.

We look forward to your participation.

Sincerely,

Bill Green
Bill Green
Member of Congress

Carl Levin
Carl Levin
United States Senator

BG/CL:hp

Stockholm augusti 1987

Sveriges utrikesminister Sten Andersson

P2EU^I

Ink. Utr.mån.

INK. UD.

1987-09-16

1987-08-10

Pol I: 4

LN: aa

Ni är ju bland annat efterträdare till Undén, som trodde så troskyldigt när ryssarna 1947 förklarade att Raoul Wallenberg hade dött. (Eller sade sig tro...) Sedan dess har de socialdemokratiska regeringarna ansett det bekvämt att fortsätta att tro och att inte agera. Tyvärr har den nuvarande regeringen tydligen inte kunnat stoppa flygplanet med banderollen eller Frank Vajdas besök här. Vet ej om Ni läst vad som står i bif. klipp, för antagligen anser Ni ej saken värd att slösa tid på.

Vajdas uppmaning till den svenska regeringen att agera mera kraftfullt visar att han är en idealist, som inte har en aning om vilken attityd nuv. eller tidigare soc.demokratiska regeringar en gång för alla intar i denna fråga. Dvs samma attityd, som i allt som gäller förbindelserna med kommunistdiktaturen i öst, den krökta ryggen. Även om intresset för Wallenbergs öde alltså jämt växer både i USA, Ungern, Israel, Holland och andra länder, så kommer det officiella Sverige att förbli lika passivt och likgiltigt som hittills. (De borgerliga regeringarna hann tyvärr inte göra mycket åt saken).

Varför fördes Raoul Wallenberg bort? Frågar sig Vajda och SvD:s skribent och alla andra, som grubblat över detta problem. Misstro mot humanitärt arbete, idealism osv. Säkert. De personliga egenskaper som Wallenberg ägde och det civilkurage han visade kan lika litet tilltala och hänföra en svensk socialdemokrat som en rysk diktator eller hans hantlangare. Några maningar till sovjetregeringen att släppa RW torde den svenska regeringen icke komma (våga, vilja) avge! Har man slavnatur så har man...

Medlem av oppositionen

AA
IN 4/9-87

KENNE FANT
« MONTE LEO »
26, AVENUE MARÉCHAL KENIG
- 06400 CANNES (FRANCE)

87-09-04 PO/mp

1987 08 30

Meddel-lapp
t tit

INK. UD.

1987-04-05
104-10

Exp: 87-09-04/4

Bäste Broder,

Tack för samtalet som jag för min del tyckte
var mycket stimulerande. Vi strävar ju mot samma
mål - att söka skapa ökad klarhet i ärendet i
fråga. Något helt annat. Kan Du sända mig namn
på USA:s ambassadör i Stockholm och hans adress.
Jag har suttit bredvid honom på en middag och
behöve_r *nu en förnyad kontakt. Tack på*
förhand! Med vänlig hälsning Samson

P. 2 E. 1
1987-09-10

1987-09-10

Broder,

Hjärtligt tack för Din vänlighet att sända mig dels adressen till USA:s minister i Stockholm dels rekommendationsskrivelsen Beträffande den sistnämnda hoppas jag att den ska vara till fyllest. I varje fall torde den räcka för tillfället. Skulle en framtida situation kräva en "tyngre" skrivning kanske jag kan få återkomma. Jag reser till USA i början av november...

Tack också för att Du gav mig under vårt samtal den 24 augusti kopior av olika TASS-meddelanden. Jag byggde ut artikeln jag visade Dig och den kommer in i Sv.D. som understreckare söndagen den 13 september.

Bästa hälsningar
Kenne F.

Kenne Fant

SVERIGES AMBASSAD

MOSKVA

1987-09-09

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET

Pol. I

23 SEP 1987

S. CARLSSON, LA

Departementssekreteraren
Staffan Carlsson

Utrikesdepartementet

Betr. åtgärd se bif.
delgivningslista

8/09 09

HEMLIGT 1700007

952/005

Phi

D 2 En I
(A 10 Er)

Wallenberg och de sovjetiska arkiven från 40- och 50-talen

PM Carlsson 1987-07-27

(1 bil.)

Broder,

Först efter semestern har jag kunnat ta del av Din mycket intressanta PM om "Gorbatjov, historien och Wallenberg". Vad som föranleder detta handbrev är referensen till den unge historiker som arbetat i Högsta Domstolens arkiv och redogjort för tillgången på material i olika arkiv och hur vissa av dessa arkiv samarbetar sinsemellan. Jag har tyvärr inte själv sett någon uppteckning från den av Jurij Afanasiev arrangerade föreläsnings- och diskussionsafton där han presenterade vad han funnit, trots att den var mycket omdiskuterad här i staden på försommaren. I stället har jag funnit en kort artikel av personen ifråga - han heter för övrigt D.G. Jurasov - i första numret i "Glasnost". Möjligen känner Du redan till uppgifterna i denna artikel, som har titeln "Förstörelset av det sista domstolsarkivet från 30- - 50-talen", men de är i mitt tycke så intressanta att de förtjänar att återges för en något större krets.

I korthet är budskapet det att sedan Terebilov utnämndes till ordförande i Högsta domstolen och S.I. Gusev blev hans förste ställföreträdare, har politiken beträffande det enda någorlunda tillgängliga och orörda kvarvarande arkivet drastiskt förändrats. Det arkiv saken gäller

kallas "Krigskollegiets och Högsta Domstolens Förenade Särskilda Arkiv". Åklagarämbetets respektive justitieberoisteriets arkiv rensades på 60- och 70-talen nästan helt på akter från politiska rättegångar som ägt rum under 30- - 50-talen, och materialet brändes. Endast ytterligare ett arkiv återstår, nämligen KGB:s eget, men det förblir helt oåtkomligt och vad som där förvaras eller inte förvaras förblir okänt.

Anledningen till att "Det förenade särskilda arkivet" kunnat bevaras var att Terebilovs två föregångare, Gorkin resp. Smirnov, själva tillmätte det en sådan historisk betydelse att de på eget initiativ räddat det från förstörelse och - enligt artikelförfattaren - bevarat det i fullständig hemlighet. Därtill hade de ombesörjt utarbetandet av en instruktion, enligt vilken "myndighetsarkiv" från den aktuella tiden under en period av 15 år skulle överföras till "Oktoberrevolutionens centrala statliga arkiv" för evig förvaring. Med myndighetsarkiv avsågs här i första hand Högsta Domstolen, Åklagarämbetet och KGB.

När Terebilov för några år sedan utnämndes till chef för Högsta domstolen ändrades alltså denna linje, och man började snart rensa i det "Särskilda förenade arkivet". För närvarande har man efter två års arbete hunnit fram till år 1940 vad gäller Krigskollegiets material och till 1948-49 vad gäller Högsta Domstolens.

En viss del av det utrensade materialet - främst akter rörande dem som skjutits enligt den beryktade paragraf 58 - förs över till KGB:s arkiv, vilket således helt strider mot instruktionen att materialet skall överlämnas till det statliga huvudarkivet för evig förvaring och inte valsa runt mellan myndigheterna.

Det material som ej överlämnats till KGB bränns helt enkelt. Till en början skedde det i en ugn på Högsta Domstolens gård, men rökutvecklingen blev besvärande, och nu sker det utanför Moskva. Planmålen har för övrigt höjts från 750 förstörda akter i månaden för varje

arkivarbetare till jämna 1000. Ingen av dem som nu deltar i detta arbete i det särskilda arkivet besitter enligt Jurasov någon specialutbildning i historia eller arkivhantering. Det torde för övrigt ha varit mer som praktisk hantlangare i detta sammanhang som den unge Jurasov kom i kontakt med materialet, inte som någon speciellt inläst historiker.

Den angivna orsaken till den på detta sätt genomförda arkivrensningen är helt enkelt platsbrist. Med nuvarande fem arkivarbetare verksamma betyder det att 5000 akter kan förstöras i månaden, och att man på ett år kan förstöra arkivmaterial för tiden två à tre år.

Unge Jurasov har förstås sparkats från arkivet och försörjer sig nu som smed. Enligt Grigoriant's har han redan genom sitt inlägg på Afanasievs diskussionsafton försatt sig i en så svår situation att han bedömt det som säkrare att signera artikeln i "Glasnost" med eget namn, därmed väl hoppandes att västmedias kunskap om hans person skall kunna verka som något av ett skydd.

Till Jurasovs artikel har Grigoriant's själv fogat en hänvändelse till Gorbatsjov om att denne måtte sätta stopp för förstörandet av de sista hundratusentalen akter som återstår i arkiven utav alla de tiotals miljoner som funits över dömda och döda från Stalintiden. Annars kommer dessas sista akter att vara borta inom några få år - och därmed också möjligheten att med forskningens hjälp göra upp med stalinismen och förhindra dess återkomst.

Jag vill inte påstå att artikeln har någon omedelbar relevans för Wallenberg-ärendet, men dess skildring av arkivläget - och det finns ingen direkt anledning att betvivla dess riktighet - bör väl ingå som bakgrund till fortsatta överväganden. Det skulle sannolikt inte vara omöjligt att få tag i Jurasov själv, men det är knappast tillrådligt med tanke på hans utsatta position. För den händelse han senare skulle komma att befinna sig

utanför landets gränser - men någon sådan indikation finns
inte för närvarande - vore han emellertid nog väl värd
att intervjuas.

*Gösta Karlsson
Lennart
Sven Bertelman*

Tomas Bertelman

UTRIKESDEPARTEMENTET

☐ FAX ☐ RAPPORT ☒ HANDBREV ☐ TELEGRAM ☐ PM ☐ ÖVR

Politiska avdelningen

Enhet

Datum

Handläggare

101

1987-04-22

S Karlsson, LA

Godkänns

Ort/Datum/Nr eller namn

Angående

 Hb Benzelman-Lindman 1987-04-22
 Kallenberg och de sörjeförte
☒ HEMLIGSTÄMPLAS

Delges för kännedom

utan bil

jämte
samt biljämte
bil nr☒ jämte bil
där så angivitsbil kan lånas
på UD tel:

	Bil		Bil		Bil		Bil
☐ Konungen		☐ Statssekr		☐ IMPOD		☐ Östekonomiska byrån	
☐ Regeringen	21 ex	☐ IM-enh A		☐ Swedfund		☐ Bankföreningen	
☐ Statsministern		☐ I-sekr A		☐ LO/TCO:s bist nämnd		☐ Exportr	
☐ Statsrådsberedningen		☐ I-enh Fi		☐ Sv kyrkans mission		☐ Industriförb	
☐ Chef Fö		☐ I-enh Fö		☐ IVA		☐ Grossistförb	
☐ Chef I		☐ I-sekr I		☐ STU		☐ Sthlms Handelsk	2 ex
☐ Statsrådet		☐ IAEA-del I		☐ Svensk kärnbränsle AB		☐ LO	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Statens kärnkraftinsp		☐ AIC	
☐ Statsrådet		☐ I-sekr		☐ Statens strålskyddsinst		☐ TCO	
☐ Riksdagens talman		☐ I-sekr		☐ Televerket		☐ SACO/SR	
☐ Utrnämnd/Utrutsk/Europa- rådsdel	53 ex	☐ SSLP, Fö		☐ Statens rymddeleg		☐ SAF	
☐ Utrikesnämnden	23 ex	☐ ÖB		☐ Invandrarverket	2 ex	☒ Amb. Brn, pol	
☐ Utrutsk	33 ex	☐ Ch Fst/Op 5		☐ Forskningsberedningen			
☐ Europarådsdel	12 ex	☐ Arméstaben FN-avd		☐ Miljövarsberedningen			
☐ Utrutsk kanslichef		☐ FOA	2 ex	☐ I-sekr Naturvårdsverk			
☐ Förutsk kanslichef		☐ SIPRI		☐ Sekr f framtidsstud			
☐ Riksdagsman		☐ EKN		☐ Nordiska Rådets sv del			
☐ Riksdagsman		☐ KK	5 ex	☐ Svenska institutet			
☐ Riksdagsman		☐ Riksbanken		☐ Nordiska Afrikainst			
☐ Riksdagsman		☐ RPS		☐ Latinamerikainst			
☐ Statssekr Fö		☐ SIDA		☐ Utrikespol institutet			
☐ Statssekr		☐ BITS		☐ Europainstitutet			
☐ Statssekr		☐ SAREC		☐ Svenska FN-förbundet			

☐ Större beskickningar FN-representationen	9 ex	☐ Beijing	☐ London	☐ Paris	☐ Washington 2 ex
		☐ Bonn	☐ Moskva	☐ Tokyo	☐ FN-repr
☐ Norden	4 ex	☐ Helsingfors	☐ Köpenhamn	☐ Oslo	☐ Reykjavik
		☐ Belgrad	☐ Budapest	☐ Prag	☐ Warszawa
☐ Övriga Östeuropa	7 ex	☐ Berlin A	☐ Bukarest	☐ Sofia	
☐ Övriga Västeuropa och Canada	17 ex	☐ Ankara	☐ Bryssel	☐ Lissabon	☐ Rom
		☐ Athen	☐ Dublin	☐ Madrid	☐ Wien
		☐ Bern	☐ Haag	☐ Ottawa	☐ Bryssel-del
☐ Nordafrika	5 ex	☐ Alger	☐ Kairo	☐ Rabat	☐ Tunis
		☐ Abu Dhabi	☐ Bagdad	☐ Damaskus	☐ Kuwait
☐ Mellanöstern	8 ex	☐ Amman	☐ Beirut	☐	☐ Muscat
		☐ Bangkok	☐ Dhaka	☐ Jakarta	☐ New Delhi
☐ Övriga Asien och Australasien	18 ex	☐ Canberra	☐ Hanoi	☐ Kuala Lumpur	☐ Panmunjom
		☐ Colombo	☐ Islamabad	☐ Manila	☐ Pyongyang
☐ Övriga Afrika	14 ex	☐ Abidjan	☐ Dar-es-Salaam	☐ Harare	☐ Lagos
		☐ Addis Abeba	☐ Gaborone	☐ Kinshasa	☐ Luanda
☐ Latinamerika	12 ex	☐ Bogatá	☐ Buenos Aires	☐ Guatemala	☐ Lima
		☐ Brasília	☐ Caracas	☐ Havanna	☐ Managua
☐ Vissa lönade konsulat	17 ex	☐ Barcelona	☐ Frankfurt	☐ Istanbul	☐ Los Angeles
		☐ Berlin Gk	☐ Hamburg	☐ Jeddah	☐ Mariehamn
		☐ Chicago	☐ Hongkong	☐ Leningrad	☐ Minneapolis
					☐ New York Gk
					☐ Szczecin

☐ Utrikesministern	☐ Folkrättssakkunnige	☐ Chef Rättsavd	☐ Inspektören	☐ Sundbom
☐ Biståndsministern	☐ Statssekr f utr hand	☐ Chef R	☐ Chef protokollet	☐ Brodin
☐ Utrikeshandelsmin	☐ Exp-chefen UDH	☐ Expeditionschefen	☐ Chef press- o inf enh	☐ ESK-gruppen
☒ Kabinettssekr	☐ Chef H-enh	☐ Chef PA:I	☐ Chef pressbyrån	☒ Ornelid, pol I
☐ Näslund	☐ Förhandlingsgruppen	☐ Chef BOR	☐ Chef inf byrån	☒ S Karlsson, pol
☐ Petersson	☐ Koordinatörerna	☐ Verksamhetsplan	☐ Chef SSB	☒ + bilaga
☒ Chef Pol avd	☐ KMI	☐ Statssekr f int u-samarb	☐ Rapportöversikten	
☐ Chef Pol 1-6	☐ Transportsekt	☐ Chef multilat enh	☐ Regeringspärmen	
☐ Chef Pol	☐ KSA	☐ Chef bilat enh	☐ Theorin	☐ Åter enh

Antal ex skr	sidor	Antal ex bil	sidor	Kopierad den	sign	Distribuerad den	sign	Atg postexp	datum	sign
5	4	1	2	24/4-87	CA8	24/4-87	SA22			
								☐ kurir	☐ luft-post	

УНИЧТОЖЕНИЕ ПОСЛЕДНЕГО СУДЕБНОГО АРХИВА
30-х - 50-х ГОДОВ

Д.Г.Юрасов

Последним хоть в какой-то степени доступным архивом в СССР, где еще сохранялись дела невинно осужденных и почти всегда погибших (советских граждан) в 1930-е - 40-50-е годы, оставался Объединенный Особый архив Военной коллегии и Верховного Суда СССР.

Архивы Прокуратуры СССР и Министерства юстиции были "расчищены" от подобных дел (т.е. они были полностью сожжены) в 60-е - 70-е годы. Центральный архив КГБ недоступен практически никому, что и как там хранится - неизвестно.

Но многолетние Председатели Верховного Суда СССР А.Ф.Горкин и Л.Н.Смирнов спасали Особый архив от уничтожения, укрывая его, как совершенно секретный и особо важный. Более того, была разработана инструкция, по которой через 15 лет документы передавались из ведомственных архивов (ими являются архивы и Прокуратуры и Верховного Суда и КГБ) в государственные - по преимуществу в ЦГАОР - Центральный Государственный архив Октябрьской революции, где все документы должны быть уже на вечном хранении.

С перемещением В.И.Теребилова с поста министра юстиции СССР в Председатели Верховного Суда СССР и С.И.Гусева из первых заместителей Генерального прокурора на пост первого заместителя Теребилова, Особый архив стал срочно подвергаться "расчистке". В нем еще оставались все дела осужденных в 30-е - 40-е годы, сроки передачи которых были пропущены ко времени появления инструкции.

Уже два года эти дела планомерно уничтожаются.

К настоящему времени архивисты Военной коллегии уничтожают дела 1940 года, архивисты Верховного суда - 1948-49 гг. Некоторые дела (в основном расстрелянных по ст. 58) забирают в архив КГБ, что прямо противоречит инструкции, т.к. идет передача из одного ведомственного архива в другой, а не в Государственный с вечным хранением; остальные - сжигаются. Сперва сжигали в печке во дворе Верховного Суда СССР, теперь (много дыма в центре города - до 1500 дел за субботник) увозят сжигать куда-то за город.

По рассказу очевидцев, С.И.Гусев вызывал этой весной на прием начальника архива С.М.Фомичева (к слову, этот "архивист" - бывший начальник хозяйственной части В.С. СССР и во всем архиве нет ни одного человека со специальным историко-архивным образованием * / Верховного Суда

и лишь один - с высшим) и интересовался ходом уничтожения архива. При этом был повышен план: 1000 уничтоженных дел в месяц на человека, вместо 750 ранее, т.е. имеющиеся 5 "архивистов" уничтожат 5000 дел в месяц, в год - архивные дела двух-трех лет, и к 1992 году планируется "расчистить" архив до конца.

Все это происходит под предлогом "нехватки места" для размещения текущей документации, необходимой в повседневной работе Верховного Суда и Военной коллегии. В архиве при этом остаются описи дел с краткой пометкой в большинстве случаев: "уничтожено". Сжигаются дела осужденных за опоздание на работу и за "колоски", родственников "врагов народа" и "подозреваемых в недонесении" - практически все эти люди погибли в лагерях.

Многие советские историки знают об уничтожении архивных дел и молчат.

BALTIMORE, Md.

1 - 991,943

2 - 175,643

3 - 402,534

4 - 402,534

AUG 5 1987

THE SUN

WEDNESDAY, AUGUST 5, 1987

NAMES AND FACES

Baltimorean is runner-up in Mrs. America competition

Linda Roe of Baltimore was chosen a runner-up in the Mrs. America pageant in Las Vegas Monday night. Pamela Nail, a 24-year-old blue-eyed blonde from Jackson, Miss., was crowned Mrs. America Monday night at the 11th annual pageant.

The first runner-up was Susy Katz of San Francisco. Other runners-up were Traci Lynn Myrick of Edmond, Okla., and Creda Kozar of Reno, Nev.

Mrs. Nail, a professional model and modeling instructor, has been married nearly two years. She is the second winner from Mississippi in three years. Donna Russell of Brandon, Miss., won the 1985 title. Mrs. Nail succeeds Cynthia Amann of West Palm Beach, Fla.

The winner will represent the United States in the Mrs. World Pageant in February at Queensland, Australia.

Pageant officials said more than 100,000 women applied to participate in the pageant. The finalists ranged in age from 23 to 40 and have been married an average of 6.3 years. Of the finalists, 42 are mothers.

Queen Mother turns 87

QUEEN MOTHER ELIZABETH

Smiling as affably as ever, Britain's Queen Mother Elizabeth mingled with hundreds of well-wishers who had waited outside her London home since dawn yesterday to celebrate her 87th birthday.

Much loved for her charm, the mother of Queen Elizabeth II first greeted the crowd of about 3,000 from the balcony of her residence, Clarence House, near Buckingham Palace.

The crowd then sang along as the Cheshire Regimental band played "Happy Birthday."

Minutes later, the house gates swung open and the Queen Mother appeared, wearing a turquoise and white chiffon dress and matching hat. She was surrounded immediately by more than 100 children presenting greeting cards, armfuls of flowers and potted plants.

Later, the Queen Mother lunched with her daughter, the Princess Margaret, Prince Charles and Princess Diana and other members of the royal family.

As Lady Elizabeth Bowes-Lyon, she married the Duke of York in 1923. He became King George VI in 1936 when his brother Edward abdicated to marry American divorcee Wallis Warfield Simpson. The king died in 1952, and his widow took the official title of Queen Mother when Queen Elizabeth II ascended to the throne.

According to interviews conducted with members of her staff over the years, the Queen Mother likes fast cars, chocolates, comedy films and dogs. She also cannot be separated from a three-string set of pearls, even when fishing.

British visitor is 110

CHARLOTTE HUGHES

110 Saturday. She was flying to the United States courtesy of British Airways.

"I am looking forward to seeing great things and will be putting it all down in my diary," she said.

"Life begins when you are well on in life," said Mrs. Hughes, who comes from the Cleveland area in northeast England. "The secret of my life is that I am a Christian. It's the good Lord that keeps me alive."

Her four-day trip to New York will include sightseeing, a television appearance, a Broadway show and meeting Mayor Ed Koch.

With her 110th birthday behind her, Charlotte Hughes boarded a supersonic Concorde for New York yesterday.

"I represent all the centenarians in Britain. I don't know whether I am a good asset, but I hope so," she said before boarding the plane in a wheelchair.

Mrs. Hughes, a widow and retired teacher, turned

Display marks Wallenberg birthday

An air display over Stockholm yesterday marked the 75th birthday of Swedish diplomat Raoul Wallenberg, the missing World War II hero credited with saving tens of thousands of Jews in Nazi-occupied Hungary.

A plane carrying a banner proclaiming "Don't forget Raoul Wallenberg — 75 today" flew for four hours over the Swedish capital, Wallenberg's home town.

Wallenberg, an embassy secretary in Budapest, helped thousands of Jews escape certain death at extermination camps by issuing them Swedish passports.

He was arrested by the advancing Soviet army in January 1945 on suspicion of being a spy and was never seen in public again. After denying all knowledge of the Swede's fate, the Kremlin finally issued a statement in 1957 saying he had died of a heart attack in Moscow's Lubyanka prison 10 years earlier.

But rumors persist that he may still be alive in a Soviet prison, and the Raoul Wallenberg Association, sponsors of yesterday's ceremony, continues international efforts to secure his release.

Glimpses

□ Flamboyant pop singer, Boy George, known for his outrageous costumes and heavy makeup, said in a TV interview yesterday in London that he had become a Buddhist. The 25-year-old star, former singer with the group Culture Club who was treated for heroin addiction last year, was raised a Roman Catholic.

□ TV weatherman Willard Scott's toupee pulled in only \$100, but a boat ride with Walter Cronkite and Carly Simon's piano topped the scales at \$4,200 each at a Martha's Vineyard charity auction. An estimated 700 tourists, celebrities and islanders attended the ninth annual Possible Dreams Auction in Edgartown to raise money for the Martha's Vineyard Community Services agency.

□ Bob Keeshan, television's Captain Kangaroo, says he feels great after triple heart-bypass surgery and will spend some time with his grandson before returning to work. Keeshan, 60, left Methodist Hospital in Houston Monday for his home on Long Island, N.Y.

□ Queen Beatrix of the Netherlands was admitted to a hospital in the French resort of Antibes yesterday with symptoms of meningitis but planned to return to The Hague today, a spokesman for the royal family said. Doctors had advised the 49-year-old queen to cancel official functions for some weeks, the spokesman said.

Today's past

THIS DATE IN HISTORY: AUG. 5

In 1861, the federal government levied an income tax for the first time.

In 1884, the cornerstone was laid for the Statue of Liberty on Bedloe's Island in New York Harbor.

BIRTHDAYS: Movie director John Huston is 81. Former astronaut Neil Armstrong is 57. Actress Loni Anderson is 42. Actress Holly Palance is 37. Singer Samantha Sang is 34.

From Wire Reports

PHILADELPHIA, PA.

INQUIRER

1-515.569

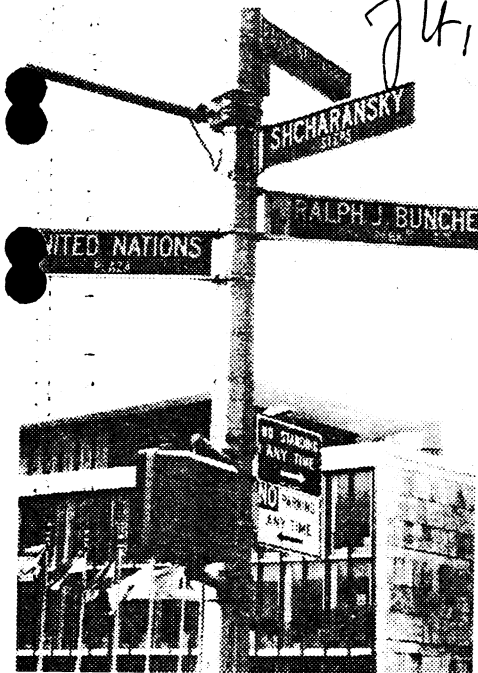
8-1,000

JUL 7

1987

The Scene

*In the nation
and the world*

United Press International

At First Avenue and 43d Street in New York, there are signs of peace and humanity, erected to honor Raoul Wallenberg, the Swedish diplomat who saved thousands of Jews during the Holocaust; Anatoly Shcharansky (now Natan Sharansky), human rights activist freed by the Soviet Union; and Ralph J. Bunche, undersecretary of the United Nations and the first black to win the Nobel Peace Prize, in 1950.

WASHINGTON, D.C.

WASHINGTON TIMES

1-125.000

AUG 5

1987

Birthday for absent hero

Ulf Jertonsso, left, charge d'affaires of the Swedish Embassy, reads a statement on the Capitol steps yesterday in honor of the birthday of World War II hero Raoul Wallenberg. California Rep. Tom Lantos, center, a Democrat, led the brief ceremony, joined by Mrs. Rachael Haspel, Wallenberg Committee chairman of New York. Believed by many to be alive in a Soviet prison, Mr. Wallenberg was credited with rescuing tens of thousands of Hungarian Jews from Nazi death camps by giving them Swedish passports and citizenship papers. He was arrested at the close of World War II and disappeared into a Soviet prison.

PORTLAND, MAINE
PRESS-HERALD
M - 61,060

AUG 4 1987

CHICAGO, ILL.
TRIBUNE

AUG 5 1987
M - 744,969
S - 1,112,200 87

Swedish air display marks Wallenberg's 75th birthday

STOCKHOLM—An air display over Stockholm Tuesday marked the 75th birthday of

Wallenberg

Swedish diplomat Raoul Wallenberg, the missing World War II hero credited with saving tens of thousands of Jews in Nazi-occupied Hungary. A plane carrying a banner proclaiming "Don't forget Raoul Wallenberg—75 today" flew for four hours over the Swedish capital, Wallenberg's home town. Wallenberg, an embassy secretary in Budapest, helped Jews escape certain death at extermination camps by issuing them Swedish passports. He was arrested by the advancing Soviet army in January, 1945, on suspicion of being a spy and was never seen in public again. The Kremlin says he died of a heart attack in 1947, but rumors persist that he may still be alive in a Soviet prison.

Swedish hero is 75, if still alive

STOCKHOLM, Sweden (AP) — If he's still alive in a Soviet prison, Raoul Wallenberg turns 75 today.

Wallenberg

working for his release said.

He was arrested in 1945 at the close of World War II, when Soviet troops entered Budapest, and vanished in the Soviet prison system. Sweden was neutral during World War II, and Wallenberg rescued Hungarian Jews by hastily providing them with Swedish passports and citizenship papers.

Sonja Sonnenfeld, secretary of the Raoul Wallenberg Committee, said that glasnost, or the openness, policy of Soviet leader Mikhail S. Gorbachev raised hopes that Wallenberg could be freed.

She said people, whom she refused to identify, were exploring the possibility of involving him in an East-West prisoner exchange.

According to reports reaching Stockholm as late as last month, Wallenberg is "in a place where he can communicate with fellow prisoners, who . . . were all arrested during the Stalinist show trials in 1938," Sonnenfeld said.

"He is mentally fit," she added.

She declined to say where she believed Wallenberg was being held for fear of hindering chances to gain his release.

The reports about Wallenberg reached the West through a network of informants and former prisoners, she said.

Swedish authorities, making an exception to a rule against honoring living citizens, have agreed to name a small lakeside square in downtown Stockholm after Wallenberg. Sweden also is issuing a stamp with his picture in August.

The Soviet Union denied it had taken Wallenberg prisoner until 1957. It has refused to explain why he was arrested. The common theory is that he was suspected of being an American spy.

Jews Mark Birthday Of Wallenberg with Protest of Fate of All Trapped in Gulag

BY CHRISTINE DEMKOWYCH
New York City Tribune Staff

Chanting "Let our people go," more than 100 Jewish activists gathered yesterday on the corner of Lexington Avenue and 67th Street, a block away from the Soviet Mission to the United Nations, to conduct a prayer service dedicated to Jewish prisoners of conscience "trapped in the gulag."

The event was also to commemorate the 75th birthday of Raoul Wallenberg, a Swedish nobleman who saved tens of thousands of Jews from entering Nazi death camps.

Although the Soviet Union in 1957 officially announced that Wallenberg had died of a heart attack in 1947, many believe he is still alive.

Clad in prayer shawls and phylacteries (four-sided miniature Torahs that proclaim the absolute oneness of God), the activists prayed for the lives of modern-day prisoners such as Alexi Magarik, Ida Nudel and Yuli Kosharovskiy.

Following the service, which was sponsored by the Student Struggle for Soviet Jewry (SSSJ), Rabbis Frederick Werbel and Moshe Morduchowitz walked with a Torah, the Old Testament scroll, and two posters of Soviet refuseniks — Jews denied permission to emigrate from the Soviet Union — to the door of the Soviet Mission to confront "Kremlin tyranny" symbolically.

According to SSSJ spokesman Jonathan Wolf, Soviet leader Gorbachev's much touted policy of

see **SWEDEN** pg 6

JOSE A. RIVERA — NYC TRIBUNE
DEMONSTRATING in front of the Soviet Mission to the United Nations yesterday are Rabbis Moshe Morduchowitz, holding Torah scrolls, and Frederick Werbel, who places a poster depicting Raoul Wallenberg at the gate of the mission.

NEW YORK, N.Y.
NEW YORK TRIBUNE
D - 71-500
AUG 5 1987

85

SWEDE

from page 1

glasnost or openness "is not ameliorating the plight or religious status of Soviet Jews.

"New Kremlin decrees bar 90 percent of Soviet Jews from even applying to emigrate to freedom," he said, "and last week, Jews who demonstrated in central Moscow for exit visas were beaten by KGB-inspired goons."

Wolf said Aug. 4th was chosen as the day of the prayer service "because it coincides with the most solemn day in the Jewish calendar, Tisha B'av. It represents the day when both the First and Second Holy Temples were destroyed in Jerusalem and the diaspora of the Jewish people began."

Dissidents within the Soviet Union have communicated that Raoul Wallenberg is being kept against his will in a Soviet labor camp.

Referring to Wallenberg as the "hero of the Holocaust," Wolf explained that in 1944 the governments of the United States and Sweden appointed him first secretary of the Swedish Legation in Budapest for the purpose of saving Jews from the Nazi death camps.

The decision to send him to Hungary resulted from a request from the American War Refugee Board, which ultimately funded his work.

According to spokesmen of the Raoul Wallenberg Committee of the United States, the diplomat accepted the post eagerly.

By the time he arrived in Budapest, all the Jews — 437,000 — living outside the capital had already been deported to concentration camps.

Between July 1944 and January 1945 Wallenberg managed to save 100,000 men, women and children out of the 230,000 Jews still living in the city of Budapest.

His efforts included setting up protected housing, soup kitchens, hospitals, orphanages and schools for the Jews of Budapest. He was involved in pulling Jews off trains already sealed and heading for the border; providing blankets, food, water and care to the thousands being marched on foot to their death hundreds of miles away in the middle of winter.

Then one night he saved 70,000 people by convincing a German General named Schmidhuber to countermand SS Lt. Col. Adolf Eichmann's final orders.

In return for his unmatched courage and humanitarianism, said a spokesman from the Wallenberg Committee, the diplomat was taken into protective custody by Soviet soldiers on Jan. 17,

1945. He has not been seen as a free man since.

In 1957, said the spokesman, the Swedish government was informed that a prisoner named "Walenberg" had died suddenly of a heart attack in 1947. They also said he had been cremated without an autopsy. The note to Sweden was signed by then-Deputy Foreign Minister Andrei Gromyko.

Since then, the Soviet government has given out no information on Wallenberg's fate.

Gromyko's statement that Wallenberg died in 1947 was contradicted by testimony from returning prisoners of war. Finnish, French, Swiss, German and Austrian citizens testified they had either met him after that date, communicated with him or heard others tell about his imprisonment in the Soviet city of Vladimir.

In 1975, the Swedish government made a determination that he was still alive. Reports of him have surfaced as late as the mid-1980s.

On Oct. 5, 1981, President Reagan signed a bill making Wallenberg an honorary citizen of the United States.

Front Page	Edit Page	Other Page
---------------	--------------	---------------

WASHINGTON, D.C.
USA TODAY

M - 1,417,077 87
AUG 12 1987

Briefly . . .

Former Secretary of State Cyrus Vance is scheduled to be released today from New York's Mount Sinai Hospital. Vance, 70, was admitted Monday with chest pains while visiting his wife, Grace, who is recovering from orthopedic surgery. He is a partner in a New York law firm. . . . Raleigh and Furnia Bakker, 80-year-old parents of PTL's former leader, Jim Bakker, won't be fired as Heritage USA greeters, but will

get pay cuts. They will get \$12,000 a year — down from \$29,000. . . . The Soviet Union said once again that Swedish diplomat Raoul Wallenberg, credited with saving 100,000 Hungarian Jews during World War II, died in 1947. Officials criticized rumors that Wallenberg has been seen in Soviet prison camps. . . . Services for Sherwood V. Bailey, 64, who played "Spud" in the Depression-era *Our Gang* comedy series, are scheduled for today in California. Bailey died of cancer Thursday.

USA TODAY
VANCE: Served in Carter administration

Front Page	Edit Page	Other Page
---------------	--------------	---------------

BOSTON, MASS.
AUG 5 1987
S - 793,786 85

Swedish air display honors Wallenberg

Reuters

STOCKHOLM — An air display over Stockholm yesterday marked the 75th birthday of Swedish diplomat Raoul Wallenberg, the missing World War II hero credited with saving tens of thousands of Jews in Nazi-occupied Hungary.

A plane carrying a banner pro-

claiming "Don't forge Raoul Wallenberg — 75 today" flew for four hours over the Swedish capital, Wallenberg's home town.

Wallenberg, an embassy secretary in Budapest, helped thousands of Jews escape certain death at extermination camps by issuing them Swedish passports.

He was arrested by the advancing

Soviet army in January 1945 on suspicion of being a spy and was never seen in public again.

After denying all knowledge of the Swede's fate, the Kremlin finally issued a statement in 1957 saying he had died of a heart attack in Moscow's Lubyanka Prison 10 years earlier. But rumors persist that he may still be alive.

Front Page	Edit Page	Other Page
---------------	--------------	---------------

BALTIMORE, MD
SUN
M - 221,941
E - 175,643
S - 465,639
AUG 4 1987 87

Wallenberg: alive at 75?

If he is alive — and persistent rumors indicate that he may well be — Raul Wallenberg turns 75 today. And if those reports from former Soviet prisoners are true, then Soviet leader Mikhail Gorbachev has another opportunity to prove that his campaign for more openness in Soviet society is more than propaganda.

Wallenberg, a Swede who saved tens of thousands of Hungarian Jews from deportation to Nazi death camps, disappeared behind Soviet lines in the chaotic closing days of World War II. The Soviets have long maintained that he died in prison in 1947, but those who have followed the Wallenberg story have repeatedly gotten reports that he is alive and mentally fit. If so, what better way to mark this brave man's contribution to humanity than for Gorbachev to grant him his freedom? And if not, then we remember today a man who saved other lives by giving up his own.

UTRIKESDEPARTEMENTET

Politiska avdelningen
Första enheten (pol I)
Handläggare: Ds Staffan
Carlsson

ARKIVEXEMPLAR

Dnr	Avd Grupp Mål
1987-09-14	P 2 Eu ^I

257010
Fru Nina Lagergren
c/o Wallenbergföreningen
Box 16067
103 22 STOCKHOLM

Artikel om Raoul Wallenberg (1 bil)

Kära Nina,

./1

Från vår ambassad i Budapest har vi fått bifogade
översättning av ytterligare en artikel om Raoul
Wallenberg, som publicerades i maj i år i den
ungerska veckotidskriften "Tükör" ("Spegeln").
Artikeln har först för en kort tid sedan kommit
till vår Budapestambassads kännedom.

Bilaga

Peter Osvald

mp

Postadress	Gatadress	Telefon	Fax	Telex
Box 16121	786 8000	723 11 76 (G3)		
Dep U 103 23 STOCKHOLM	103 23 STOCKHOLM	ex 8608	☐ sv kurir ☐ utl kurir ☐ luftpost ☒ vanlig post	87-09-14

Tükör (Mirror) 1987-05-10

In Memoriam R.W.

A street in Budapest named after him has kept his memory until now. I think that only a few of the people hastening along, glancing swiftly on the street sign know who Raoul Wallenberg was.

What was this 32 years old, immensely rich Swedish young man doing in Hungary in 1944 when the country was first occupied by the Germans then reigned by the Hungarian Nazis. His official rank was secretary of the Royal Swedish Legation, but his task was different. He put it like this at the farewell lunch with his friends: "I shall try to save as many lives as possible".

How many lives he saved, how many persecuted people he helped we shall never know; but it is certainly several ten thousands.

I don't even try to find out what moved the young director of the international shipping company to undertake this dangerous task. He had been to Hungary several times, but he travelled all over the world - thus this cannot be the reason. He liked people and was sorry for the persecuted, but there were hundred thousands of people who thought and felt similarly.

Let's not go into it now. R.W. came to Hungary that was ravaged by war, but it was not the daily bombings and the siege of the city which endangered his life, but his activity.

Only a few people know nowadays what the "Swedish free pass" meant in Budapest in 1944. I copy its text here: "I certify herewith that the Royal Swedish Legation received authorization from the Royal Swedish Foreign Ministry to issue an entry visa to Sweden to X.X.. The Royal Swedish Legation has the honour to request all Competent Authorities, in case of possible measures concerning the mentioned person, to kindly take the circumstance into consideration that the mentioned person can enter Sweden as soon as travelling is possible".

Apparently insignificant lines in the official diplomatic language. And perhaps they would have remained so if it were not Wallenberg heading the saving action. He, who was among the first to send the "Protocol of Auschwitz" - a detailed report of two escaped prisoners about the concentration camps - to the West; who not only ensured security, accommodation, food and cloths for thousands of adults and children, but defying Gestapo, Hungarian Nazis and gendarmes personally freed persecuted who were about to be sent to death from the Óbuda brick factory, the Synagogue in Dohány utca, the detention barracks and the death march towards Hegyeshalom.

R.W. saved not only Jews; more than hundred persecuted social democrates were hiding with his free passes, among them Árpád Szakasits and Anna Kéthly. R.W. kept close contacts with Vilmos Böhm, commissary of the Hungarian Soviet Republic, who lived in Sweden in exile.

Pest was liberated and many persecuted whom R.W. tried to save escaped death. He himself could not.

The siege of Budapest still went on when R.W. already elaborated a plan to give aid to the ruined Hungary. In this plan he wrote: "I am Swedish, man of a neutral country. My country and I have never regarded this neutrality as a passive task. On the contrary. My compatriotes have become less blunted for the suffering of mankind than those who are suffering themselves. Swedish people are crying because of all miserable people of the world, grieving because of the vanishing cultures and civilizations and the whole country is ready to help".

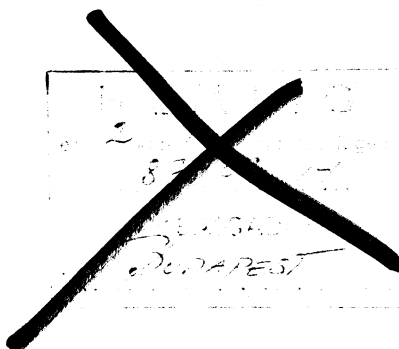
The building in Benczúr utca, where R.W. - who by then also had to hide - found shelter was liberated by the Soviet troops on the 13th of January 1945. R.W. started off to the Provisional Government for negotiations already on the 17th of January at noon. His car was driven by his faithful secretary. Probably, he carried in his briefcase more than one million Pengös; the monthly salary of thousand people at that time. The Soviets gave him a side-car motorcycle with two armed soldiers and an officer as escort. None of them arrived to Debrecen. We do not know anything sure about their life or death; only legends were spreading around during many years. Phantastic histories appear every now and then even nowadays. The article in Magyar Hírlap presumes that Wallenberg died in the Soviet Union in 1947 as a victim of the personality cult, but others know it differently.

Vilmos Böhm who was Ambassador of Hungary in Stockholm after the liberation of Hungary wrote the following: "Wallenberg went to Debrecen urgently to take up the contact with the new Hungarian government. He had been warned that the roads were still unsecure as Hungarian Nazis and split German groups were roaming about threatening the area continuously. The investigation stated that Wallenberg did not arrive to Debrecen and that the Russian officer escorting him disappeared together with him. He never came to pick up his luggage he left behind in Budapest".

Now not only a street bears his name, but a monument as well. The sculptor knows certainly a lot more about the man he sculpted than I. Now I shall always see R.W. the way Imre Varga sculpted him in bronze.

(by László Gyurkó)

1987-09-14

Departementsrådet
Peter Osvald
Pol I
Utrikesdepartementet

257/002

INKOM UD		
1987-09-18		
AVD.	GR.	MAL
0	2	EW I

HEMLIG SekrL 2:1

Wallenbergärendet

Hbr Osvald-Dromberg 1987-08-06 218/001 ✓

Broder,

Ragnar Dromberg är fortfarande på semester, men vi hann tala om Ditt ovanciterade handbrev under hans interremistiska vistelse här i samband med utrikes-handelsministerns besök.

Visserligen arbetar tiden för en fortsatt avdramatisering kring Wallenberg här i Ungern, men vi tror - precis som Du - att det knappast är lämpligt för ambassaden att kontakta personerna i listan från Washington. Tiden är nog ännu inte mogen härför. Möjligen skulle någon inofficiell person som står familjen eller fallet Wallenberg nära kunna ta sig an uppgiften, men frågan är ju hur pass frispråkiga ifrågavarande ungrare vågar vara.

Det är naturligtvis svårt att verifiera uppgifterna i Economist's Foreign Report om den planerade skenrättegången 1952 mot Wallenberg. Efter allt vi vet om Stalin-regimens många övergrepp förefaller emellertid en ny "läkarprocess" fullt möjlig, förutsatt att Wallenberg inte dog 1947 utan var i livet någonstans i Gulagarkipelagen.

Bästa hälsningen,
Till dig,
Roger Gartoft

Stockholm, September 21, 1987	Dnr 264/87	Avd P	Grupp 2	Mål Eu ^I
-------------------------------	---------------	----------	------------	------------------------

Mr. Gerrit van Keulen
Dutch Raoul Wallenberg Committee
P.O.Box 80
1619 ZH ANDIJK
The Netherlands

(Kopior av Wallenberg-dokument)

Dear Sir,

Referring to your letter of September 11th
I am sorry to tell you that the price for the
Wallenberg documents is 2000 Swedish Crowns,
postage fee not included.

Yours sincerely,

Olle Danielsson
Head of section

LS

Ifylles av postexp

Avsant med	Avsändn datum	Sign
☐ sv kurir ☐ utl kurir ☐ luftpost ☒ vanlig post	87-09-21	<i>[Signature]</i>

104

P	2	Eu ¹
---	---	-----------------

ARCHIVE COPY

MSG NO: 870922-2

DISTRIBUTION STATUS AT: 1987-09-22-06.32

TO:	STATUS:	TIME:	DIARY NO:
UD/POL 1	DISTRIBUTED	1987-09-22-01.23	
UD/VAKTHAVANDE	DISTRIBUTED	1987-09-22-06.31	

FROM: 4720333SVENSK

POSTED TIME: 1987-09-22-01.23

MSG NO: 870922-2

Pol I, Depr P Osvald, mp
1987-09-23

= LIST
UD/POL 1
+

tel 268 U t tit

Exp: 87-09-23/
MP

GENERALKONSULTET LOS ANGELES 1987-09-21

UD STOCKHOLM

✓ 187. FOER POL 1. WALLENBERG-INTERVJU

INFOER TV-INTERVJU TACKSAM NI SKICKAR DE SENASTE UTTALANDEN SOM
GJORTS ANG WALLENBERG (BL A I SAMBAND MED STATSMINISTERNES BESOEK I
MOSKVA OCH I WASHINGTON).

HEGARDT

GK LOS ANGELES KL 16.20/EKG

UTRIKESDEPARTEMENTET

ARENDE:

KOPIA TILL:

ÅTGÄRD:

UTR MIN

KABS

POLCH

POL 1

Pol I, Depr P Osvald, mp
1987-09-23

Exp: 87-09-23/

AMBASSADEN BUDAPEST

1987-09-22

UD STOCKHOLM

FOER OSVALD, POL 1

RE WALLENBERGAERENDET

FORTS

RE WALLENBERGAERENDET

EN ENGELSK FRILANSJOURNALIST, MICHAEL NICHOLSON, BESOEKTE MIG IDAG. HAN HAALLER PAA ATT SKRIVA EN BOK FOER BARN OM RAOUL WALLENBERG OCH OENSKADE I ILLUSTRATIONSSYFTE HJAELP MED NAAGRA WALLENBERGADRESSER I BUDAPEST.

UNDER MITT SAMTAL MED HONOM FRAMKOM ATT HAN TIDIGARE I LONDON TRAEFFAT ETT JUDISKT PAR, EHRENSTAHL, SOM UNDER KRIGET BODDE I POLEN MEN NUMERA VAR HEMMAHOERANDE I GOETEBORG. MANNEN HETTE HANS (HEINZ?) I FOERNAMN, HUSTRUNS NAMN MINDES HAN ENBART SOM "LILIAN" ELLER "LILLAN". NICHOLSON SKULLE NU I OKTOBER TILLSAMMANS MED EHRENSTAHLS RESA TILL POLEN OCH FOERSOEKA FINNA WALLENBERGS GRAV DAER.

BAKGRUNDEN TILL DETTA VAR ENLIGT NICHOLSON ATT RYSSARNA 1947 HADE BESLUTAT SLAEPPA WALLENBERG OCH MED TAAG TRANSPORTERA HONOM TILLBAKA TILL BUDAPEST. UNDER RESAN, SOM GICK OEVER POLSKT TERRITORIUM, HADE EMELLERTID TAAGET BLIVIT OEVERFALLET AV POLSKA PARTISANER, BLAND VILKA AEVEN EHRENSTAHL BEFANN SIG WALLENBERG HADE SKADATS SVAART UNDER ATTACKEN. FRU EHRENSTAHL HADE EMELLERTID LYCKATS GOEMMA HONOM I EN LADA, MEN WALLENBERG VAR DOENDE OCH AVLED EFTER NAAGRA DAGAR. HON HANN DOCK, FRAMHOELL NICHOLSON, TA HANS FINGERAVTRYCK PAA EN LAEDERVAESKA, SOM SENARE SAMMA AAR OEVERLAEMNADES TILL DEN AMERIKANSKA UNDERRAETTELTSETJAENSTEN FOER TEKNISK UNDERSOEKNING. SVENSKA AMBASSADEN I WARSZAWA SKULLE HA VARIT MED OM ATT FRAMSTAELLA DENNA BEGAERAN. EN KONTAKT SOM PARET EHRENSTAHL SEDERMERA HAFT I BERUT - NICHOLSON TRODDE DET VAR 1953 - HADE BEKRAEFTAT ATT FINGERAVTRYCKEN PAA VAESKAN VAR WALLENBERGS. EHRENSTAHL, SOM VARIT EFTERLYSTA I POLEN, HADE KOMMIT TILL MELLANOESTERN VIA JUGOSLAVIEN, DAER DE UNDER NAAGON TID UPPEHAALLIT SIG I KRETSEN KRING TITO.

ENLIGT NICHOLSON SKULLE ALLTSAA WALLENBERG HA AVLIDIT I SOEDRA POLEN 1947 OCH LIGGA BEGRAVEN INTE LAANGT FRAAN DEN PLATS DAER DET OMFOERMAELDA TAAGET SKULLE HA OEVERFALLITS. HAN NAEMNDE F OE ATT HAN VISSTE ATT EN JOURNALIST PAA TIDNINGEN VI VAR INNE PAA SAMMA SPAAR OCH ATT DET FOERMODLIGEN SKULLE BLI KAPPLOEPNING MELLAN NICHOLSON OCH DENNE OM ATT VARA DEN FOERSTE SOM FANN LOESNINGEN TILL FALLET WALLENBERG.

FORTS

Denton Mark
Ch. du Lavasson 29
1196 Gland
(VD)
Suisse

Gland, le 11 septembre 1987

Ministère des Affaires Etrangères
Stockholm
Suède

Wallenberg
Pol-I, ds S-Carlsson, la
1987-10-22
Brev t tit
Exp: 871022, LA

Pol

MINISTRES DEP.	
254/003	
1987-09-23	
P 2	MAI

Messieurs,

Suite à ma lecture du livre de Monsieur Frédéric E. Werbell "WALLENBERG, LE HEROS DISPARU", j'ai décidé d'en faire une présentation à mes camarades de l'ECOLE SUPERIEURE DE COMMERCE à Nyon.

De ce fait, il m'est indispensable d'avoir une bonne et solide documentation sur l'histoire de Raoul Wallenberg à Budapest. C'est pourquoi, je me permets de vous écrire afin de vous demander si vous auriez l'extrême obligeance de bien vouloir m'envoyer une documentation aussi complète que possible, à votre plus proche convenance, sur cet homme dont la vie me passionne énormément. Voici ci-après les différents renseignements dont j'aurais en tout cas besoin:

- photos
- biographie
- coupure de journaux de 1945 ou plus.
- nom et adresse de différentes personnes qui auraient rencontrer Wallenberg pour leur poser quelques questions.

Dans l'attente de votre réponse, je vous prie d'agréer
Messieurs, mes plus respectueuses salutations.

MERCI D'AVANCE
MARK DENTON

[Signature]

Ärende

Wallenberg

Datum

1987-09-23

Avd

F

Grupp

2

Mål

EA'

Adress

Ambassaden BUDAPEST Dnr POL

Text

Från pol I re Wallenberg.

7

Makarna Hans och Britt Ehrensträhles uppgifter är kända av departementet sedan 1947, och har sedan också återgivits i en bok av dem från 1980. Kolumnisten Neal Ascherson skrev härom i Observer i maj 1987. Familjer Wallenberg har dock argumenterat att Lillan Broman-Rosengren (sedermera fru Britt Ehrensträhle) råkat ut för en villfarelse. Enligt vår bedömning kan paret Ehrensträhles uppgifter inte leda oss vidare i efterforskningen efter Wallenberg. Skildringen innehåller allt för många element av osannolikhet.

CABINET

UNDER-SECRETARY OF STATE FOR
FOREIGN AFFAIRS

utr min kansli/kr Petersson/IA

ARKIVEXEMPLAR

157/000
Dnr

Ävd Grupp Mål

Stockholm, September 14, 1987

Mr. Bill Green,
Member of Congress,
and
Mr. Carl Levin,
United States Senator,
Congress of the United States
House of Representatives
WASHINGTON, D C 20515
U S A

Dear Mr. Green and Mr. Levin,

I wish to thank you for your kind invitation to
participate in the opening of the Raoul Wallenberg
Exhibit "A Tribute to Raoul Wallenberg" to be
held in Washington, October 8, 1987. Unfortunately
I will not be able to attend due to other engagements.

Sincerely,

Pierre Schori

Pierre Schori
Under-Secretary of State

Postal Address

Box 16121

S-103 23 STOCKHOLM

Dep U 328 8706

Address ifylles av postexp Telephone

Gustav Adolfs torg (46) 8 786 6000

☐ sv kurir

☐ utl kurir

☒ luftpost

Fax

(46) 8 723 11 76 (G3)

☐ vanlig post

Telex

Avsändningsadress: S-103 23 STOCKHOLM

15/9-87 JA

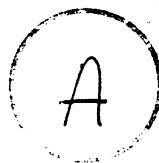
**Christian
Foundation for
Aid to
Conscience convicts**

p.o. box 80.1619 ZH Andijk, the Netherlands

A 4/HEM ds Danielsson/LS
Skr tit 1987-09-21

Ministry for foreign Affairs
Director of the Archives
Box 16121
S - 103 23 STOCKHOLM 16
ZWEDEN

kopier av Wallenberg-rapporter

MINISTERS DEP.	
D. NO 254/001	
1987-09-15	
A P 2	MAL EU I

Andijk, 11 September 1987

Dear Sir,

During a meeting with Mr Sven Julin of the Political Division of your Ministry concerning the case of Raoul Wallenberg he informed me that our organisation can obtain copies of the documents concerning this case.

Mr Julin told me that we could obtain these documents free of charge except the postage fee.

Please inform me about the conditions concerning this request.

Yours sincerely

Gerrit van Keulen
Dutch Raoul Wallenberg Committee
i.a.w.
Christian Foundation for Aid to
Conscience Convicts

SWEDISH EMBASSY

1987-09-11

Nr 214 ✓

WASHINGTON

Handläggare: J Hagard

UTRIKESDEPARTEMENTET

INK UTRIKESDEP
Dnr...../.....
1987-09-21

Avd	Gr	Mål
2	2	5.1

Raoul Wallenberg

(9 bil) ✓

Härmed insändes för ambassaden tillgängliga pressklipp
från publiceteten kring Raoul Wallenbergs 75-årsdag.

W Wachtmeister
W Wachtmeister

Address

Suite 1200

600 New Hampshire Avenue, N. W.
WASHINGTON, D. C. 20037

USA

Telephone

~~(202) 944-1200~~
(202) 944-5600

Cable

Svensk

Telex

RCA 248347, SVSK UR
WU 89-2724 SVENSK WSH

(Col) P 2 Eu¹

ARCHIVE COPY

MSG NO: 870923-961

DISTRIBUTION STATUS AT: 1987-09-23-18.40

TO:	STATUS:	TIME:	DIARY NO:
LOS ANGELES	DISTRIBUTED	1987-09-23-18.40	0268

FROM: UDTEX 21

POSTED TIME: 1987-09-23-18.29

MSG NO: 870923-961

LOS ANGELES
+

UD STOCKHOLM 1987-09-23

GENERALKONSULATET LOS ANGELES

FRAAN POL 1 RE WALLENBERG-INTERVJUN. P 2

FOELJANDE MATERIAL KAN KANSKE TJAENA SOM UNDERLAG INFOER TV-INTERVJU.

1. WALLENBERG-SKRIFTEN I SERIEN "UD-INFORMERAR" (UTKOM I VAARAS) AER EN AKTUELL REDOGOERELSE AV HELA FRAAGAN. SENARE AARS EFTERFORSKNINGAR REDOVISAS PAA SID 19 - 20.
2. I SAMBAND MED 42-AARSDAGEN (17 JANUARI 1987) AV WALLENBERGS FOERSVINNANDE GJORDE UTRIKESMINISTERN FOELJANDE UT-TALANDE:

"VI MINNS I DAG RAOUL WALLENBERGS OUTTROETTLIGA OCH SJAELV-UPPOFFRANDE ARBETE FOER ATT RAEDDA TIOTUSENTALS MAENNISKOLIV. MINNET AV HANS GAERNING LEVER.

SVERIGE HAR ENTRAEGET SOEKT SKINGRA OVISSHETEN OM VAD SOM HAENDE RAOUL WALLENBERG. SAA LAENGE DENNA OVISSHET BESTAAR, KOMMER ANSTRAENGNINGARNA ATT BRINGA KLARHET I HANS OEDE ATT FORTSAETTA.

SEDAN 1982 HAR REGERINGEN VID AATTA TILLFAELLEN TAGIT UPP FRAAGAN OM RAOUL WALLENBERG DIREKT MED DE SOVJETISKA MYNDIGHETERNA. HANS OEDE HAR OCKSAA VID FLERA TILLFAELLEN BEROERTS

VID INTERNATIONELLA KONFERENSER, SENAST I DECEMBER I FJOL I WIEN.

UD:S WALLENBERG-ARKIV UTGOER EN VAELTALIG VITTNESBOERD OM REGERINGENS ANSTRAENGNINGAR FOER RAOUL WALLENBERG. DET BE-STAAR AV NAERMARE 100 DOSSIERER PAA INEMOT 20 000 SIDOR. AV DESSA HAR CA EN TREDJEDEL TILLKOMMIT SEDAN 1979. DET TILL ARKIVET HOERANDE KORTREGISTRET INNEHAALLER NAMNEN PAA CA 3 000 PERSONER ELLER ORTER SOM HAR FRANKOMMIT UNDER EFETERFORSK-NINGARNA. FLERTALET PERSONER HAR INTERVJUATS. VARJE LED-TRAAD HAR FOELJTS UPP MED YTTERSTA NOGGRANNHET.

DEN SAERSKILDE UTREDNINGSMAN (AMBASSADOER RUNE NYSTROEM) SOM JAG TILLKALLADE I NOVEMBER 1985 FOER ATT BELYSA HELA WALLENBERG-FRAAGAN HAR NU AVSLUTAT SITT ARBETE OCH OEVER-LAEMNAT SIN UTREDNING TILL REGERINGEN. DESS SLUTSATSER STUDERAS NU AV REGERINGEN."

3. I FEBRUARI 1987 SVARADE PRESSBYRAAN FOELJANDE PAA FRAAGOR OM STATSMINISTERNS BEGAERAN I SAMBAND MED BESOEKET I MOSKVA I APRIL 1986 OM EN FOERNYAD SOVJETISK UNDERSOEKNING AV WALLENBERGAERENDET, OCH DET SVAR SOM VI SEDERMERA FICK:

"NAER STATSMINISTERN BESOEKTE MOSKVA I APRIL 1986 FRAM-FOERDE HAN EN BEGAERAN OM ATT DEN NYA SOVJETISKA STATSLED-NINGEN SKULLE G?RA EN NY UNDERSOEKNING AV RAOUL WALLENBERGS OEDE.

DEN 31 JULI TOG STATSMINISTERN EMOT DEN SOVJETISKE AMBASSA-DOEREN SOM FRAMFOERDE ATT EN KOMPLETTERANDE KONTROLL HADE VISAT ATT, SOM MAN TIDIGARE SAGT FRAAN SOVJETISK SIDA, RAOUL WALLENBERG AVLED I LJUBLJANKA-FAENGELSET 1947.

DET SOVJETISKA SVARET REDOVISADES DAEREFTER FOER REGERINGEN, PARTI-LEDARNA OCH UTRIKESNAEMNDEN.

DEN SVENSKA REGERINGENS INSTAELLNING I FALLET WALLENBERG AER OFOERAENDRAD: SAA LAENGE OVISSHETEN OM RAOUL WALLENBERGS OEDE BESTAAR KOMMER VAARA ANSTRAENGNINGAR ATT BRINGA KLARHET I HANS FALL ATT FORTSAETTA."

4. UNDER STATSMINISTERNS BESOEK I USA SADES FOELJANDE INFOER THE CHICAGO COUNCIL ON FOREIGN RELATIONS:

"SWEDEN'S INDEPENDENT FOREIGN POLICY HAS ALSO ENABLED INDIVIDUAL CITIZENS IN OUR OWN COUNTRY TO MAKE CONTRI-BUTIONS WHICH ARE WELL REMEMBERED.

RAOUL WALLENBERG IS ONE EXAMPLE - THE YOUNG SWEDISH DIPLOMAT, NOW ALSO AN HONORARY CITIZEN OF THE UNITED STATES, WHO HELPED SAVE THE LIVES OF MANY TENS OF THOUSANDS OF JEWS AT THE END OF THE SECOND WORLD WAR, AND WHOSE FATE WE ARE STILL NOT CERTAIN OF.

THERE ARE ALSO OTHERS:

--	--	--

FOLKE BERNADOTTE, WHO ALSO SAVED TENS OF THOUSANDS OF LIVES
DURING THE FINAL MONTHS OF THE WAR, TRANSPORTING DANISH

AND NORWEGIAN PRISONERS FROM NAZI GERMANY TO SWEDEN IN WHITE
RED CROSS BUSES. HE WAS MURDERED IN JERUSALEM THREE YEARS
LATER.

DAG HAMMARSKJOELD, WHO AS SECRETARY-GENERAL OF THE ETC ..."

CABINET

UD STOCKHOLM KL 17.40

POL 1/OSVALD/MP

- End of printout